

169. driftsår

ÅRSRAPPORT 2011

Sparebanken Øst

Netto mill
utbytte utgjør Tall kroner
utlån kvartal Sum
Mørbank nedskrivninger pr
AS Resultat engasjementer egenkapitalbevis prosent kunder

INNHold

Nøkkeltall.....	side	2
Styrets beretning.....	side	3-13
Eierstyring og selskapsledelse.....	side	14-23
Erklæring i henhold til verdipapirhandellovens § 5-5....	side	24
Resultatregnskap.....	side	25
Balanse.....	side	26
Endring egenkapital.....	side	27
Kontantstrømoppstilling.....	side	28
Noter til regnskapet.....	side	29-103
Gavetildeling 2010 utbetalt i 2011.....	side	104
Revisjonsberetning.....	side	105-106
Årsberetning fra Kontrollkomitéen.....	side	107

Nøkkeltall - konsern

2011 2010 2009 2008 2007

Gjennomsnittlig antall utestående egenkapitalbevis	20.731.183	20.731.183	15.606.370	3.778.267	3.636.795
Gjennomsnittlig egenkapital (mill. kr.)	1.814,5	1.632,2	1.343,4	1.305,4	1.432,3
Gjennomsnittlig forvaltn.kapital (mill. kr.)	26.502,2	23.515,3	23.556,2	22.885,9	20.965,6
1. Egenkapitalrentabilitet (%)	8,58	18,70	21,92	-29,56	14,46
2. Resultatnivå I (%)	0,59	1,30	1,25	-1,69	0,99
3. Resultatnivå II (%)	0,86	1,66	1,81	-1,15	1,35
4. Rentenetto (%)	1,66	1,78	2,05	1,91	1,72
5. Kostnader/inntekter (før tap på utlån/garantier) (%)	55,95	41,82	42,04	1.033,91	49,26
Kostnader/inntekter eksl avkastn. på finansielle invest. (%)	55,77	56,77	55,43	57,06	49,62
6. Kostnadseff. personalkostnader (%)	0,63	0,60	0,75	0,68	0,70
7. Kostnadseff. øvrige kostnader (%)	0,42	0,54	0,51	0,54	0,55
8. Kostnadseff. sum driftskostnader (%)	1,09	1,19	1,31	1,28	1,31
9. Egenkapitalandel (%)	6,55	7,12	6,84	4,42	6,77
Vekst i forvaltningskapitalen - siste 12 mnd (%)	15,16	12,65	-12,76	14,28	3,27
Vekst i brutto utlån til kunder - siste 12 mnd (%)	13,65	17,12	-4,91	4,15	11,62
10. Tap i forhold til netto utlån til kunder (%)	0,09	0,06	0,17	0,56	-0,02
11. Andel tapsavs. i forhold til brutto utlån til kunder (%)	0,64	0,86	0,92	0,87	0,38
12. Innskuddsdekning (%)	40,27	39,18	43,91	43,68	43,27
Kapitaldekning (%)	15,77	17,16	17,11	11,51	15,61
Kjernekapitaldekning (%)	14,23	15,39	14,15	8,39	13,13
Antall årsverk	252	261	267	271	258
Utbytte (kr.)	2,00	5,00	4,00	0,00	15,00
13. Fortjeneste pr. bevis e/skatt (kr.)	3,46	7,22	7,05	-8,05	19,85
14. Resultatdekn. pr. bevis e/skatt (kr.)	7,51	14,73	14,20	-102,13	56,93
15. Eierbrøk (%)	46,04	49,05	49,63	33,39	34,87
16. Bokført egenkapital pr. bevis (kr.)	40,49	39,14	35,56	124,47	134,14
Omløpshastighet (omsatt/utstedt %)	21,61	45,09	103,10	8,21	12,57

Definisjoner

1. Resultat etter skatt i % av gjennomsnittlig egenkapital
2. Resultat etter skatt i % av gjennomsnittlig forvaltningskapital
3. Resultat før tap på utlån/garantier i % av gjennomsnittlig forvaltningskapital
4. Netto rente- og kredittprovisjonsinntekter i % av gjennomsnittlig forvaltningskapital
5. Sum driftskostnader i % av netto rente- og kredittprovisjonsinntekter og sum andre driftsinntekter
6. Personalkostnader i % av gjennomsnittlig forvaltningskapital
7. Andre driftskostnader i % av gjennomsnittlig forvaltningskapital
8. Sum driftskostnader i % av gjennomsnittlig forvaltningskapital
9. Egenkapital ekskl. utbytte i % av forvaltningskapitalen
10. Tap i % av netto utlån til kunder ved periodens begynnelse
11. Tapsavsetning utlån i % av brutto utlån til kunder
12. Innskudd fra kunder i % av netto utlån til kunder
13. Eierandelskapitalens del av bankens resultat etter skatt pr. utestående egenkapitalbevis pr. 31.12.10.
14. Bankens resultat etter skatt dividert på gjennomsnittlig antall egenkapitalbevis pr. 31.12.10.
15. Egenkapitalbevisseiernes andel av total EK (ekskl. avsetn. årets utbytte) i prosent. (Grunnlag pr. 01.01, tidsvektet ved emisjon).
16. Eierandelskapital dividert på antall egenkapitalbevis. Årets avsetning til utbytte er holdt utenfor beregningen.

ÅRSBERETNING FOR 2011

Dette er årsberetning for bankens 169. driftsår.

INNLEDNING

Sparebanken Øst ble stiftet 11. januar 1843.

Bankens idégrunnlag har stått fast i mange år. Banken arbeider i det sentrale østlandsområdet fra 20 kontorer. I løpet av året ble virksomheten ved to kontorer flyttet til resterende kontornett i de respektive kommuner. Det ble ikke etablert nye kontorer i 2011.

Styret oppfatter at bankens strategiske frihetsgrad er avhengig av bankens utvikling kompetansemessig og finansielt.

Innenfor en drøy times reiseavstand fra Drammen har banken et totalt nedslagsfelt på nærmere 1,7 mill. mennesker som representerer ca. 40 prosent av Norges befolkning. I dette området ønsker Sparebanken Øst å være en liten aktør samtidig som vi er en stor aktør i Nedre Buskerud.

Styret mener at bankens vekst lettest vil kunne håndteres ved organisk vekst.

VISJON OG STRATEGI

Visjon

Sparebanken Øst ønsker å være en ledende sparebank i østlandsområdet.

Forretningsidé

Sparebanken Øst skal være en frittstående, selvstendig og lokalt styrt leverandør av finansielle tjenester som skal sette folk flest og små og mellomstore bedrifter i stand til å utnytte sine økonomiske ressurser på en best mulig måte.

Overordnede økonomiske mål

Sparebanken Øst skal være en lønnsom bank drevet etter forretningsmessige prinsipper.

Likviditet

Illikvide eiendeler skal finansieres langsiktig. Langsiktig finansiering (løpetid > 12 måneder) skal minst utgjøre 105 prosent av illikvide eiendeler.

Egenkapitalrentabilitet

Egenkapitalrentabiliteten definert som overskudd etter bokførte tap og skatter i prosent av gjennomsnittlig egenkapital skal utgjøre minimum 11 prosent (konsern).

Kapitaldekning

Kapitaldekningen for konsernet skal være minimum 5 prosent over myndighetenes krav på 8 prosent, hvorav kjernekapital skal utgjøre minst 11 prosent.

Sparebankidentitet

Sparebanken Øst skal være

- Samfunnsorientert og ha høye etiske krav
- Bidragsyter til verdiskapning – ikke minst i kommunene Øvre Eiker, Nedre Eiker og Drammen
- Utviklingsorientert med lokal forankring
- Solid, langsiktig og troverdig

Marked

Vi definerer vårt hovedmarked til å være det sentrale østlandsområdet, med det mener vi aksene Skotselv, Drammen, Asker, Sandvika, Oslo og Jessheim, samt fylkene Vestfold og Østfold. En annen måte å si det på er; alle områder som kan nås med ca. 1 times bilkjøring fra Drammen.

Vi ser på kommunene Øvre Eiker, Nedre Eiker og Drammen som vårt lokalmarked. Det sentrale østlandsområdet for øvrig defineres som vårt nisjemarked. Hele landet anses som et potensielt marked gjennom vårt selvbetjeningskonsept for forbrukerkunder.

Produkter

Vi ønsker å dekke våre kunders behov for vanlige finansielle produkter. Våre hovedprodukter er sparing, utlån og garantier, betalingsformidling og forsikring.

Organisasjons- og medarbeiderutvikling

Sparebanken Øst vil ha en markedsorientert organisasjon som byr på interessante utfordringer for ansvarsbevisste og kvalifiserte medarbeidere.

Vi ønsker å utvikle våre ansatte til å møte fremtidige krav til kompetanse og omstilling.

Sparebanken Øst skal ved et godt arbeidsmiljø og konkurransedyktige betingelser fremstå som en attraktiv arbeidsgiver.

Banken er tilsluttet autorisasjonsordningen for finansielle rådgivere (AFR). Banken har ved årsskiftet 56 ferdig autoriserte finansielle rådgivere.

Vekst

Sparebanken Øst anser vekst som viktig for å sikre at banken kan nå sine mål og bevare sin uavhengighet.

I vårt lokalmarked ønsker vi minimum å opprettholde våre markedsandeler. Vår kontorkanal, med høyt servicenivå, våre konsepter og våre selvbetjeningskanaler benyttes for å bearbeide lokalmarkedet.

I vårt nisjemarked ønsker vi å vokse så raskt som det er forsvarlig uten å gå på akkord med vår risikotoleranse. Vår kontorkanal inklusiv konsepter, med begrenset servicenivå, samt våre selvbetjeningskanaler benyttes for å bearbeide markedet.

Gjennom våre selvbetjeningskanaler mot forbrukerkunder og næringslivskunder ønsker vi å vokse med en tydelig lavrisikoprofil i resten av landet.

All vekst skal skje med de forutsetninger som settes av våre tre overordnede økonomiske mål.

Risikotoleranse

Sparebanken Øst ønsker generelt å holde en lav risikoprofil. Tap på utlån og garantier til kunder skal over tid maksimalt utgjøre 0,2 prosent av netto utlån.

Bankvirksomhet forutsetter en viss grad av risikotagning, men vi ønsker å ha et bevisst og mest mulig målbart forhold til den risiko vi har eller påtar oss.

Dette gjelder innen de vesentligste risikoområdene kredittrisiko, markedsrisiko, likviditetsrisiko og operasjonell risiko herunder spesielt IKT-risiko.

Vi skal følge opp vår risikoutvikling gjennom systematisk, kvartalsvis gjennomgang og rapportering av risiko innen alle vesentlige områder.

Datterselskap

AS Finansiering

Selskapet skal være en aktør innen bruktbilfinansiering. Konsernet Sparebanken Øst skal tilføres et godt årlig bidrag.

Sparebanken Øst Eiendom AS

Selskapet skal være en aktiv og anerkjent aktør innen utvikling, forvaltning og utleie av fast eiendom. Investeringene skal i hovedsak være langsiktige og være en del av stedsutviklingen i lokalmarkedet til Sparebanken Øst. Direkte konkurranse med Sparebanken Østs kunder søkes unngått.

Sparebanken Øst skal tilføres et akseptabelt årlig resultat, samtidig som eiendommene skal oppnå økt markedsverdi.

Sparebanken Øst Boligkreditt AS

Sparebanken Øst Boligkreditt AS har som formål å utstede obligasjoner med fortrinnsrett i boliglån kjøpt fra banken for å oppnå lavere finansieringskostnader for konsernet.

MultibrandingDinBANK.no

DinBANK.no er Sparebanken Østs internettsatsing som hadde sin oppstart 4. september 2006. DinBANK.no er etablert som et meget enkelt, effektivt og rimelig bankalternativ for selvbetjeningskunder. DinBANK.no har i all hovedsak gitt lån til kunder med pant i bolig innenfor 70 prosent belåningsgrad. Kundene kommer fra hele Norge, dog med overvekt av kunder i fylkene Oslo, Akershus og Buskerud.

Sparebanken Øst valgte å etablere konseptet med et langsiktig perspektiv og det anses å være viktig for å bygge kunnskap og erfaring om nye fremtidsrettede driftsmodeller.

YoungBank.no

Sparebanken Øst har valgt å etablere flere nisjekonsepter de siste to årene, ett av disse er YoungBank.no. Konseptet tar sikte på å tilby ungdom en bank, både teknisk og kommunikasjonsmessig, som er tilpasset denne kundegruppen. YoungBank.no hadde ved utgangen av året 7.500 kunder, langt over bankens forventninger.

NORSK ØKONOMI I 2011

Ved inngangen til 2011 så det ut til at aktiviteten i norsk økonomi var tilbake etter finanskrisen. En høy arbeidsinnvandring, økende bolig- og oljepriser og signaler om økt lønnsvekst ga forventninger om høyere renter. Kun en sterk kronekurs og en lav prisvekst talte for å holde renten uendret. Opprør og krig i Nord-Afrika forsterket seg utover året. I mars var det jordskjelv, tsunami og store problemer ved et kjernekraftverk i Japan. Gjennom året tiltok også problemene i eurosone, og statsgjeldproblemet spredde seg fra Hellas, Portugal og Irland til Italia. Disse problemene har preget 2011, og påvirket bankenes kredittgivning og innlånsvilkår sterkt. Økt risiko og usikkerhet har forplantet seg til norsk økonomi, og utsiktene til lavere vekst førte til at Norges Bank senket rentene kraftig midt i desember.

Norsk fastlandsøkonomi ble i 2011 preget av økte investeringer i petroleumsindustrien og økte boliginvesteringer. Økonomien begynner å bære preg av en todeling; redusert tradisjonell eksport på grunn av sterk kronekurs samt lavere etterspørsel fra eurosone, og en økt aktivitet i olje- og oljerelatert sektor på grunn av nye store funn og høy oljepris. BNP-veksten ble 1,6 prosent i 2011 totalt, 2,6 prosent for Fastlands-Norge. Lav konsumvekst både i husholdningene og i offentlig sektor påvirket veksten negativt. Prisveksten er halvert fra 2010 til 1,2 prosent, og særlig nedgang i strømprisene og lav prisvekst på importvarer trakk ned.

Arbeidsledigheten i Norge er stabilt lav (3,3 prosent), og sysselsettingen har økt, blant annet som følge av høy arbeidsinnvandring fra Nord-Europa. Vekst i boligprisene på 8 prosent i 2011 og lavere renter gir høyere kredittvekst i husholdningene og økte impulser for boligbygging. SSB regner ikke med at Finanstilsynets nylig innførte tiltak for å dempe boliglånsveksten vil påvirke boliginvesteringene mye, selv om boligprisene dempes noe. Disponibel realinntekt økte med hele 4,0 prosent i fjor, SSB venter at realinntekten og lønnsveksten reduseres noe i 2012.

Gjennom 2011 steg utlån til husholdninger med 7,3 prosent, mens kredittveksten til bedrifter var på 5,3 prosent. Forskjellen på styringsrenta og pengemarkedsrentene har økt den senere tid, og risikopåslaget norske banker må betale for sine innlån har omtrent doblet seg i løpet av året. Mens renta til bedrifter har økt som følge av dette, har økt bruk av boligkredittobligasjoner og høy konkurranse likevel ført til stabilt lave renter på boliglån.

Veksten i norsk økonomi er avhengig av utviklingen internasjonalt. Statsgjeldskrise og bankproblemer har preget eurosone og USA i flere år. Det ser ikke ut til at man i EU kan enes om en løsning som gjør at man unngår svak vekst, og fortsatt er Hellas' situasjon svært usikker. Store økonomiske hjelpepakker har avhjulpet situasjonen noe, men behov for strukturelle endringer og kutt i offentlige utgifter gjør at situasjonen i mange av landene med høy statsgjeld vil være vanskelig i flere år fremover. Dette ser ut til å dempe veksten i internasjonal økonomi i lang tid.

VIRKSOMHETEN I 2011

IFRS (International Financial Reporting Standards)

Konsern- og selskapsregnskapet til Sparebanken Øst for 2011 er utarbeidet i samsvar med gjeldende IFRS standarder godkjent av EU og IFRIC fortolkninger.

Regnskapet er basert på historisk kostprinsippet med unntak av finansielle derivater, investeringer som er holdt for omsetning eller er tilgjengelig for salg, samt den del av verdipapirporteføljen hvor ledelsen har valgt å benytte "Fair Value Option". Disse postene er vurdert til virkelig verdi. Der konsernet benytter sikringsbokføring, justeres verdien på sikringsobjektet for verdiendringer knyttet til sikret risiko.

Årsresultat

Konsernet oppnådde i 2011 et resultat før skatt på 210,5 mill. kroner mot 380,3 mill. kroner i 2010. Resultatet fra ordinær bankdrift øker i 2011 sammenliknet med 2010 gjennom økt rentenetto og lavere kostnader. Økningen fra ordinær bankdrift er 39,3 mill. kroner. Resultatet for 2010 var påvirket av engangseffekter knyttet til endringer i AFP-ordningen som ga en kostnadsreduksjon på 30,7 mill. kroner samt inntektsføringer i forbindelse med fusjonen mellom PBS Holding AS (nå Nets Holding AS) og Nordito AS på til sammen 79,5 mill. kroner. I tillegg påvirket finansielle investeringer resultatet positivt i 2010. For 2011 har finansielle investeringer i betydelig grad påvirket regnskapet negativt. Det utgjør en negativ forskjell på 178,4 mill. kroner for finansielle investeringer.

I prosent av gjennomsnittlig forvaltningskapital utgjør resultat før skatt 0,79 prosent mot 1,62 prosent for samme periode i fjor.

Resultat etter skatt viser et overskudd på 155,7 mill. kroner mot 305,3 mill. kroner i 2010 og gir en egenkapitalrentabilitet på 8,58 prosent.

Rentenetto

Netto rente- og kredittprovisjonsinntekter ble 441,0 mill. kroner og viser en økning på 22,5 mill. kroner i forhold til 2010. Det har ikke påløpt sikringsfondsavgift i 2011.

Banken opplevde i andre halvår 2011 økte finansieringskostnader som følge av økt pengemarkedsrente og økte marginer på innlån som følge av finansiell uro.

Netto rente- og kredittprovisjonsinntekter tilsvarer 1,66 prosent av gjennomsnittlig forvaltningskapital mot 1,78 prosent i 2010, det vil si en reduksjon på 0,12 prosentenheter.

Driftsinntekter

Mottatt utbytte fra egenkapitalinstrumenter utgjør 31,1 mill. kroner i 2011 mot 54,9 mill. kroner i 2010. Den største enkeltposten gjelder utbytte fra Eksportfinans ASA på 24,2 mill. kroner mot 33,9 mill. kroner i fjor. Første halvår 2010 ble også nedsettelsen av overkursfond i Nordito AS, i forbindelse med fusjonen, med tilbakebetaling til aksjonær, inntektsført som utbytte med 11,3 mill. kroner.

Provisjonsinntekter og inntekter fra banktjenester utgjør 91,0 mill. kroner og viser en økning på 4,9 mill. kroner i forhold til 2010. Økningen knytter seg i all hovedsak til en enkelt næringslivskunde. Provisjonsinntektene kommer fra tradisjonelle banktjenester og forsikring.

Netto verdiendringer og gevinst/tap på finansielle eiendeler er tapsført med 32,8 mill. kroner i 2011. Av dette utgjør garantien til Eksportfinans ASA 6,1 mill. kroner, mens negativ verdiendring og gevinst/tap på verdipapirer og andre finansielle derivater forøvrig utgjør 26,7 mill. kroner. Til sammenlikning ble det i 2010 inntektsført 121,8 mill. kroner. Netto verdiendring og gevinst/tap på finansielle eiendeler var i 2010 påvirket av gevinst i forbindelse med fusjonen mellom Nordito AS og PBS Holding AS med 68,1 mill. kroner, samt betydelige tilbakeføringer på tidligere tapsføringer på verdipapirer. Inntektsføring vedrørende garantien til Eksportfinans ASA utgjorde 6,0 mill. kroner i 2010.

Andre driftsinntekter utgjør 20,8 mill. kroner mot 16,2 mill. kroner i 2010 og viser en økning på 4,6 mill. kroner i forhold til 2010.

Driftskostnader

Totale driftskostnader utgjør 322,7 mill. kroner og tilsvarer 1,22 prosent av gjennomsnittlig forvaltningskapital. Til sammenlikning utgjorde totale driftskostnader i 2010 307,1 mill. kroner. Tilbakeføring av AFP-forpliktelsen i fjor reduserte kostnadene med 30,7 mill. kroner. Eksklusiv denne tilbakeføringen utgjorde totale driftskostnader i 2010 337,8 mill. kroner, tilsvarende 1,44 prosent av gjennomsnittlig forvaltningskapital. Dette er en nedgang på 0,22 prosentpoeng sammenliknet med 2010. For morbank reduseres samlede driftskostnader med 25,5 mill. kroner fra 2010 til 2011. Det er ikke avsatt for overskuddsdeling til de ansatte i 2011. For morbank isolert utgjør totale driftskostnader 260,6 mill. kroner og tilsvarer 1,12 prosent av gjennomsnittlig forvaltningskapital. Til sammenlikning utgjorde totale driftskostnader for morbank i 2010, eksklusiv inntektsføring av AFP- forpliktelsen, 286,1 mill. kroner, tilsvarende 1,26 prosent av gjennomsnittlig forvaltningskapital. Eksklusive provisjonskostnader utgjør totale driftskostnader i konsernet 1,09 prosent i 2011 mot 1,32 prosent i 2010.

Provisjonskostnader og kostnader ved banktjenester utgjør 32,6 mill. kroner i 2011 og viser en økning på 6,1 mill. kroner i forhold til i fjor. Økningen skyldes i sin helhet økte formidlingsprovisjoner i AS Financiering.

Lønn og generelle administrasjonskostnader utgjør 230,5 mill. kroner i 2011. Til sammenlikning utgjorde lønn og generelle administrasjonskostnader, eksklusiv inntektsføringen vedrørende AFP-ordningen, 241,5 mill. kroner i 2010. Antall årsverk ved utgangen av 2011 var 252 mot 261 ved utgangen av 2010. Tilsvarende tall for morbank var 231 i 2010 mot 223 ved utgangen av 2011.

Andre driftskostnader utgjør 47,6 mill. kroner, en nedgang på 9,6 mill. kroner i forhold til 2010.

Tap på utlån og garantier

Konsernets totale tapskostnader i 2011 er 17,9 mill. kroner som fordeler seg med 7,9 mill. kroner for morbank og 10,0 mill. kroner i AS Financiering. Til sammenlikning var totale tapskostnader 10,1 mill. kroner i 2010, hvorav 19,6 mill. kroner gjaldt tilbakeføringer av tap.

Individuelle nedskrivninger på utlån og garantier til kunder utgjør 100,7 mill. kroner ved utgangen av 2011, en reduksjon på 28,2 mill. kroner i forhold til 31.12.10. Nedskrivninger på grupper av utlån til kunder utgjør 43,4 mill. kroner ved utgangen av 2011, en økning på 2,6 mill. kroner siden 31.12.10.

Sum individuelle nedskrivninger av utlån og nedskrivninger på grupper av utlån i prosent av brutto utlån utgjør 0,64 prosent ved utgangen av 2011 mot 0,86 prosent i 2010.

Brutto misligholdte og tapsutsatte engasjementer på kunder utgjør 396,0 mill. kroner ved utgangen av 2011 mot 357,7 mill. kroner ved utgangen av 2010, det vil si en økning på 38,3 mill. kroner. Netto misligholdte og tapsutsatte engasjementer utgjør 295,8 mill. kroner og viser en økning på 67,0 mill. kroner i forhold til 31.12.10. Økningen skyldes i hovedsak næringslivsengasjementer. Pr. februar 2012 er misligholdet på et stort næringslivsengasjement brakt i orden. Engasjementet beløper seg til 50,3 mill. kroner.

Disponering av årsoverskuddet

Styret foreslår at årsoverskuddet i morbank blir disponert som vist nedenfor. Utbytte er foreslått med kr 2,0 pr. egenkapitalbevis.

(Beløp i mill. kroner)	2011
Utbytte egenkapitalbevis	41,5
Overført til utjevningsfond	16,5
Overført til grunnfond	61,0
Gaver	7,0
Årsoverskudd	126,0

Utjevningsfondet (eksklusiv utbytte) utgjør nå 154,3 mill. kroner som tilsvarer kr 7,44 pr. egenkapitalbevis.

Balanse

Forvaltningskapitalen har økt med 3.750,4 mill. kroner siden forrige årsskiftet og utgjør 28.496,9 mill. kroner ved utgangen av 2011. Økningen skyldes i hovedsak vekst i utlån til kunder.

Konter og fordringer på sentralbanker samt statskasseveksler sett under ett, viser en reduksjon på 114,2 mill. kroner siden forrige årsskiftet og utgjør 1.501,8 mill. kroner pr. 31.12.11.

Netto utlån til kredittinstitusjoner har økt med 152,7 mill. kroner siden 31.12.10 og utgjør 241,2 mill. kroner ved utgangen av 2011.

Netto utlån til kunder utgjør 22.183,5 mill. kroner og viser en økning på 2.708,2 mill. kroner siden forrige årsskiftet, tilsvarende 13,9 prosent. Netto utlån til personkunder og næringskunder økte med henholdsvis 15,3 prosent og 9,5 prosent. Brutto utlån til personkunder utgjør 76,3 prosent av totale utlån til kunder.

Beholdningen av sertifikater og obligasjoner viser en økning på 744,6 mill. kroner siden forrige årsskiftet og utgjør 3.271,1 mill. kroner. Økningen er i sin helhet knyttet til likviditetsporteføljen. I tillegg kommer statskasseveksler som utgjør 920,9 mill. kroner ved utgangen av 2011.

Likviditetsporteføljen utgjør pålydende 4.079,3 mill. kroner og markedsverdien er 4.080,1 mill. kroner. Investeringsporteføljen utgjør pålydende 165,6 mill. kroner og markedsverdien er 111,9 mill. kroner. Til sammenlikning utgjorde investeringsporteføljen ved utgangen av 2010 pålydende 403,1 mill. kroner og markedsverdi 331,4 mill. kroner. Investeringsporteføljen vil være nedbygd i løpet av 3. kvartal 2012. For likviditetsporteføljen er vektet gjennomsnittlig løpetid frem til avtalt forfall beregnet til 2,05 år, mens tilsvarende for investeringsporteføljen er 1,87 år.

Virkelig verdi av aksjene i Nets Holding AS og Frende Holding AS er uforandret gjennom 2011. Verdsettelsen av aksjene i Eksportfinans ASA er gjort basert på bankens andel av bokført egenkapital i Eksportfinans ASA 31.12.10, korrigert for enkelte IFRS effekter. Basert på regnskapet for Eksportfinans ASA for 3. kvartal 2011, og en vurdering av den situasjonen selskapet nå er i, er det bankens vurdering at det ikke foreligger grunnlag for verdiregulering av aksjeposten i 2011. Banken deltok ikke i rettet emisjon i Norne Eierselskap AS i desember 2011. Aksjene er nedskrevet til virkelig verdi.

Innskudd fra kunder har økt med 1.302,5 mill. kroner fra forrige årsskiftet og utgjør 8.932,7 mill. kroner pr. 31.12.11. Innskuddsøkningen utgjør 17,1 prosent.

Gjeld stiftet ved utstedelse av verdipapirer utgjør 13.870,3 mill. kroner og viser en økning på 2.403,5 mill. kroner siden forrige årsskiftet. Av dette utgjør obligasjoner med fortrinnsrett pålydende 4.611,5 mill. kroner.

Banken opplever god tilgang til det norske obligasjonsmarkedet med priser på linje med sammenliknbare banker.

Andre langsiktige låneopptak har økt med 25,3 mill. kroner siden forrige årsskiftet og utgjør 1.918,1 mill. kroner ved utgangen av 2011. Banken har totalt trukket 1.000 mill. kroner i F-lån.

Banken har deltatt i statens bytteordning med 915,4 mill. kroner pr. 31.12.11.

Kortsiktige innlån (definert som innlån med gjenstående løpetid under 1 år) utgjør 2.819,5 mill. kroner.

Likviditet

Banken har egne rammer for likviditetsbuffer som medfører en robust likviditetsstrategi. Dette innebærer blant annet at banken til enhver tid skal ha likviditet nok til å klare 12 måneders normal drift uten tilførsel av nye midler. Bankens likviditetsprognose viser tilstrekkelig likviditet i tråd med målsetting om 12 måneders drift.

Etableringen av eget boligkredittforetak har endret konsernets finansieringsstruktur gjennom muligheten til å utstede obligasjoner med fortrinnsrett (OMF). Dette styrker bankens finansieringssituasjon ytterligere.

Finansielle risikoer

Netto misligholdte og tapsutsatte engasjementer øker sammenliknet med 2010. Økningen skyldes i hovedsak næringslivsengasjementer. Pr. februar 2012 er misligholdet på et stort næringslivsengasjement brakt i orden. Kvaliteten i porteføljen er stabil og individuelle nedskrivninger og nedskrivninger på grupper av utlån anses tilstrekkelig. Det er gjennomført ordinær gjennomgang av misligholdte og tapsutsatte engasjementer. Kredittrisikoen måles ved klassifisering av kunder etter betjeningsevne, soliditet og sikkerhet.

Renterisikoen holdes innenfor fastsatte rammer og er begrenset ved at eiendeler og gjeld har flytende rente eller er byttet til flytende rente.

Valutarisiko sikres ved inngåelse av terminforretninger eller basis bytteavtaler.

Eksposering mot egenkapitalinstrumenter utover bankens datterselskap og strategiske investeringer er begrenset. Rammen for investeringer for handelsformål er begrenset oppad til 60 mill. kroner.

Kapitaldekning

Netto ansvarlig kapital utgjorde 2.196,3 mill. kroner ved utgangen av 2011, hvorav konsernets netto kjernekapital utgjorde 1.981,8 mill. kroner. Med et beregningsgrunnlag på 13.931,1 mill. kroner tilsvarer dette en kapitaldekning på 15,77 prosent hvorav kjernekapitaldekningen utgjør 14,23 prosent.

Bankens styre vurderer behovet for egenkapital gjennom ICAAP. Vurderingene baseres på samlet risikonivå på konsernnivå og utviklingen av dette over en 12-måneders periode. Basert på planlagt vekst i forvaltningskapitalen og budsjettert resultat, er det styrets vurdering at bankens egenkapitalnivå er tilfredsstillende ved utgangen av 2011. Banken har pr. i dag ikke planer om opptak av annen ansvarlig lånekapital.

Datterselskap

Sparebanken Øst Boligkreditt AS er et heleid datterselskap av Sparebanken Øst. Selskapet ble stiftet 14.04.09 og har til formål å yte eller erverve bolighypoteklån, eiendomshypoteklån, lån sikret ved pant i andre realregistrerte formuesgoder eller offentlig lån, og å finansiere utlånsvirksomheten hovedsakelig ved utstedelse av obligasjoner med fortrinnsrett. Selskapets forvaltningskapital ved utgangen av 2011 var 6.803,6 mill. kroner og består i all hovedsak av 1. prioritets pantelån i bolig, og er finansiert gjennom obligasjoner med fortrinnsrett og trekkrettighet fra morselskapet. Selskapets innskutte egenkapital er 250,0 mill. kroner, hvorav 159,9 mill. kroner er aksjekapital og 90,1 mill. kroner er overkursfond. Resultat etter skatt viser et overskudd på 2,9 mill. kroner mot 1,3 mill. kroner i 2010. Selskapet har ingen ansatte, men leier tjenester av Sparebanken Øst. Sparebanken Øst Boligkreditt AS ble i 1. kvartal 2011 ratet med AAA av Moody's.

AS Finansiering er et heleid finansieringsselskap av Sparebanken Øst. Hovedproduktet er gjeldsbrevfinansiering av bil, i det alt vesentlige bruktbil. Selskapet oppnådde et overskudd etter skatt på 17,6 mill. kroner mot 18,1 mill. kroner i 2010. Forvaltningskapitalen utgjør 1.418,0 mill. kroner. Ved utgangen av 2011 har selskapet 26 ansatte tilsvarende 23 årsverk.

Sparebanken Øst Eiendom AS har som hovedformål å drive vanlig eiendomsdrift ved kjøp og salg, utleie og utvikling av fast eiendom samt kjøp og salg av løsøre innenfor ulike forretningsområder. Driftsinntekter utgjorde 23,6 mill. kroner i 2011 mot 19,7 mill. kroner i 2010. Resultat etter skatt viser et overskudd på 2,4 mill. kroner i 2011, mot et underskudd på 0,8 mill. kroner i 2010. Selskapet har 6 ansatte. Aksjekapitalen er 35,1 mill. kroner.

Øst Prosjekt AS har som hovedformål å overta prosjekter og drive industri- og handelsvirksomhet til sikring og realisering av utsatte engasjementer i morbanken. Selskapet har ingen ansatte og aksjekapitalen utgjør 12,0 mill. kroner. Resultat etter skatt viser et overskudd på 5,7 mill. kroner i 2011. Overskuddet skyldes i all hovedsak gevinst ved salg av aksjer. I 2010 hadde selskapet et null resultat.

UTBYTTEPOLITIKK

Sparebanken Øst har som økonomisk mål for sin virksomhet å oppnå resultater som gir en god og stabil avkastning på bankens egenkapital og skape verdier for egenkapitalbeviserne ved konkurransedyktig avkastning i form av utbytte og verdistigning på egenkapitalbevisene.

Årsoverskuddet vil bli fordelt mellom egenkapitalbeviserne og grunnfond i samsvar med deres andel av bankens egenkapital. Sparebanken Øst vil sikte mot at 50-75 prosent av overskuddet tilordnet egenkapitalbeviserne utbetales som utbytte. I et normalår vil ca. 10 prosent avsettes til gaveformål.

Ved fastsettelsen av utbytte og gaver vil det bli tatt hensyn til bankens resultatutvikling, markedssituasjon, stabilitet i utbytte samt behov for kjernekapital. Dersom det i et enkelt år ikke er resultatmessig dekning for et konkurransedyktig utbytte, vil det likevel søkes utbetalt et konkurransedyktig utbytte ved overførsel av nødvendige midler fra utjevningsfondet.

ANSATTE, LEDELSEN OG STYRET

Ved utgangen av 2011 hadde konsernet 271 ansatte tilsvarende 252 årsverk. Antall årsverk i morbank utgjør 223. Gjennomsnittsalderen er 48 år. Andelen kvinnelige ansatte i morbank utgjør 62,7 prosent. Kvinneandelen i lederstillinger har gått noe opp i 2011 i forhold til 2010 og utgjør 30 prosent ved årsskiftet. Gjennomsnittsalderen i lederstillinger er 44,6 år. Ved utlysing av lederstillinger legges det vekt på intern rekruttering.

Pål Strand tiltrådte 1. juli 2011 som selskapets administrerende direktør. Han har lang erfaring fra ulike fag- og lederroller i banken og har sittet i bankens toppledergruppe siden 2003. Ledergruppen ble fra samme tidspunkt utvidet fra 4 personer til 7 personer. Ledergruppen består i dag av følgende personer:

Pål Strand, f. 1965

adm. direktør

Ansatt i banken siden 1984

Kjell Engen, f. 1969

viseadm. direktør

Ansatt i banken siden 2003

Anne Siri R. Jensen, f. 1961

direktør personal

Ansatt i banken siden 1985

Jan-Roger Vrabel, f. 1971

direktør personmarked

Ansatt i banken siden 2011

Per Øyvind Mørk, f. 1965

direktør marked og kommunikasjon

Ansatt i banken siden 2011

Finn Mathisen, f. 1948

direktør bedriftsmarked

Ansatt i banken siden 1979

Lars-Runar Groven, f. 1966

direktør kreditt

Ansatt i banken siden 1992

Av bankens 8 valgte styremedlemmer er 4 kvinner. Styreleder er kvinne. Følgende personer utgjør styret i Sparebanken Øst:

Jorund Rønning Indreli, f. 1959

daglig leder

Styremedlem siden 2001

Nestleder fra 2003, leder fra 2009

Tidligere varamedlem til styret og kontrollkomitéen

Knut Smedsrud, f. 1960

advokat

Styremedlem siden 2009

Nestleder til styret siden 2009

Tidligere varamedlem til styret

Leif Ove Sørby, f. 1959

gårdbruker

Styremedlem siden 2000

Tidligere forstanderskapsmedlem

Sverre Nedberg, f. 1956

siviløkonom

Styremedlem siden 2006

Tidligere forstanderskapsmedlem

Ingebjørg Mæland, f. 1957

leder av AI Buskerud

Styremedlem siden 2000

Tidligere forstanderskapsmedlem

Hanne Solem, f. 1966

konserncontroller

Styremedlem siden 2010

Tidligere varamedlem til styret

Roar Norheim Larsen, f. 1943

overformynder i Nedre Eiker kommune

Styremedlem siden 2007

Tidligere forstanderskapsmedlem

Ann-Kristin Plomås, f. 1972

salgsleder personkundemarked

Ansattes styrerepresentant siden 2011

Tidligere varamedlem til styret

DET INTERNE ARBEIDSMILJØET

Banken ivaretar myndighetenes pålagte helse-, miljø- og sikkerhetskrav på en systematisk måte gjennom blant annet fastsatte instruksjoner og årlige vernerundebesøk. Ved slike besøk kartlegges arbeidsmiljøet og den generelle arbeidssituasjon ved det enkelte kontor. Dette danner utgangspunkt for vurdering av eventuelle forbedringstiltak.

Ettervern i forbindelse med ran inngår som en del av bankens totale HMS-arbeid og ivaretas av en særskilt ettervernsgruppe bestående av personalkonsulent, sikkerhetssjef, hovedverneombud, lokale verneombud og

representanter for bedriftshelsetjenesten. Banken ble i 2011 ikke utsatt for ran. Det er for øvrig ikke registrert personskader eller ulykker av noen art hos ansatte.

Samlet sykefravær i 2011 utgjorde 4,75 prosent av total arbeidstid, mot 5,39 prosent i 2010, 4,86 prosent i 2009 og 4,94 prosent i 2008. Sykefraværet i 2011 fordeler seg med 3,25 prosent for menn og 5,72 prosent for kvinner.

DET YTRE MILJØET

Konsekvent bruk av fjernvarme der dette er mulig og ellers elektrisk oppvarming i bankens bygg gjør at bankens virksomhet i svært begrenset grad forurensar det ytre miljøet.

TILTAK MOT HVITVASKING OG TERRORFINANSIERING

Sparebanken Øst har etablert rutiner og instruksjoner for å etterleve alle lover og regler som omhandler hvitvasking og terrorfinansiering. Vi har lagt stor vekt på opplæring og holdningsskapende arbeid. I tillegg har vi etablert kontrollrutiner for å avdekke eventuelle avvik.

Sparebanken Øst foretar risikobasert kundekontroll av samtlige nye kunder etter "kjenn din kunde-prinsippet". Dette innebærer også kontroll av identitet og oppbevaring av kopi av legitimasjonsdokumenter. Videre har vi løpende oppfølging av eksisterende kunder og av transaksjoner som utføres. Alle mistenkelige transaksjoner meldes til Økokrim.

I løpet av 2011 har vi innrapportert 38 nye kunder/meldinger til Økokrim med mistanke om hvitvasking. Dette er en nedgang på 7 prosent sammenliknet med 2010 hvor 41 saker ble meldt.

I forbindelse med etableringen av innskuddskonseptet Topprente.no tok banken i bruk elektronisk identifisering og signering ved kundeetablering og avtaleinngåelse. Dette vil etter hvert også tas i bruk i andre deler av banken.

Et grundig opplæringsprogram og løpende aktsomhet i hele organisasjonen er sammen med gode systemer og rutiner en forutsetning for å oppnå god kvalitet i dette arbeidet.

RISIKOER OG USIKKERHETSFAKTORER

Strategi for risikotagning

Sparebanken Østs generelle strategi for risikotagning er basert på et ønske om å holde en lav risikoprofil. Bankvirksomhet forutsetter en viss grad av risikotagning, men vi ønsker å ha et bevisst og mest mulig målbart forhold til den risiko vi har eller påtar oss. Dette gjelder innenfor områdene kredittrisiko, markedsrisiko, likviditetsrisiko og operasjonell risiko.

Risiko skal styres slik at banken over tid når sine økonomiske målsettinger som er: Langsiktig finansiering av illikvide eiendeler på minst 105 prosent, kapitaldekning større enn eller lik 13 prosent og egenkapitalrentabilitet minimum 11 prosent.

Banken skal følge opp risikoutviklingen gjennom systematisk, kvartalsvis gjennomgang og rapportering av risiko innen alle vesentlige områder.

Overordnet risikostyring

Bankens styre og ledelse har det endelige ansvaret for risikostyring og internkontroll. Styret vedtar den overordnede risikostrategien og godkjenner prinsipper for oppfølging, kontroll og risikorammer. Administrasjonen rapporterer regelmessig til styret alle vesentlige risikoer, herunder faktisk risikonivå mot fastsatte rammer.

Administrerende direktør er ansvarlig for iverksettelse av tilfredsstillende internkontroll og risikostyring. Ansvaret for risikoeksponering og kontroll er delegert som linjeansvar som påhviler avdelingsledere innenfor de ulike seksjonene. Kredittgivning til privatpersoner og bedrifter er bankens største virksomhetsområde. Fullmakter er i all hovedsak tillagt sentrale kredittfunksjoner. Personlige fullmakter er begrenset.

Følgende interne organer styrer og overvåker finansiell risiko:

Bankens balansestyringskomité (BSK) har jevnlig møter der status og tiltak med hensyn til likviditetssituasjonen diskuteres. I BSK møter administrerende direktør, viseadministrerende direktør, økonomisjef og finanssjef.

En sentralisert kredittavdeling er det besluttsende organ for kredittgivning til kunder i personmarkedet. Innenfor kredittavdelingen er det ulike bevilgningsnivå knyttet til individuelle fullmakter og avdelingens samlede fullmakter. Avdelingen tar beslutning om kredittgivning til alle personkunder i banken innenfor privatmarkedet.

Innenfor bedriftsmarkedet foreligger det desentrale bevilgningsfullmakter for kredittsaker opp til en begrenset engasjementsstørrelse som innvilges innenfor individuelle bevilgningsfullmakter. Bevilgningsfullmakter knyttet til låneengasjement over 12 millioner kroner gjøres av en egen dedikert kredittavdeling. Avdelingen består av tre kredittsjefer. Overgår kredittgivning fullmakt gitt kredittavdelingen, kan saker besluttet av enten administrasjonen eller styret avhengig av beløp.

En uavhengig controllerfunksjon rapporterer direkte til administrerende direktør. Den nevnte controllerfunksjonen består av to stillinger; en controller risiko og en controller etterlevelse. Controller risiko utarbeider kvartalsvis risikorapport til styret og administrasjonen med utviklingstrender og kommentarer. Rapporteringen skjer i et fastsatt format med løpende henvisninger til myndighetskrav, rammer og fullmakter. Controller risiko har videre en vesentlig rolle i gjennomføring av bankens risiko og total kapitalvurderingsprosess (ICAAP) som gjennomføres årlig i henhold til lovbestemte krav. Controller etterlevelse følger opp etterlevelse av lover, forskrifter, styrevedtak, merknader fra internrevisjon og lignende. Controller etterlevelse påser videre at det iverksettes tiltak i tilfeller der rammer overskrides, eller der tiltak er nødvendig for å sikre forsvarlig drift på et gitt område.

En egen risikokomité har til formål å vurdere risikoeksponering og risikorapportering. Komitéen skal videre gjøre vurderinger av kapitalbehovet. Komitéens medlemmer er advokat, direktør kreditt, banksjef SE, økonomisjef, IT-sjef, controller etterlevelse og controller risiko. Komitéens konklusjoner og merknader protokollføres. Protokollførte merknader, samt en erklæring om at risikorapporten er gjennomgått og viser riktige eksponeringer, følger med som et vedlegg til risikorapporten som går til styret.

I tillegg foretar flere uavhengige organer selvstendige evalueringer av bankens profil, oppfølging og organisering med hensyn til håndtering av finansiell risiko. Disse omfatter kontrollkomitéen, internrevisor, Finanstilsynet og Moody's Investor Service.

Kontrollkomitéen gjennomfører kontroll i tråd med gjeldende lover, forskrifter, vedtekter og instruks for kontrollkomitéer. Kontrollkomitéen rapporterer til forstandskapet og skal kontrollere at banken drives i tråd med lovverket og vedtektene.

I forskrift er bankene pålagt internrevisjon i tråd med fastsatte standarder og Finanstilsynets forskrifter. For tiden ivaretas denne funksjonen av revisorselskapet KPMG. KPMG foretar årlig lovbestemt revisjon av risikostyring og kontroll, samt rapporterer resultatet av denne internkontrollen til styret og ledelsen. KPMG anses å ha den nødvendige kompetanse innen de sentrale fag- og risikoområder som påvirker bankens drift. Bankens to datterselskap, AS Finansiering og Sparebanken Øst Boligkreditt AS, er også underlagt lovpålagt internrevisjon.

Finanstilsynet foretar jevnlig stedlige tilsyn med hensyn til finansiell risiko knyttet til bankens virksomhet, i tillegg til kontroll ved løpende rapportering på en rekke sentrale risikoområder.

Det internasjonale ratingselskapet Moody's har årlig en gjennomgang av bankens virksomhet, og følger denne opp ved jevnlig ratingrapporter som gjør det mulig for eksterne parter å bedømme risiko knyttet til Sparebanken Øst som motpart eller gjelds- og egenkapitalinvesteringsobjekt.

FORTSATT DRIFT

Det bekreftes at forutsetningene for fortsatt drift er til stede og lagt til grunn ved utarbeidelsen av årsregnskapet.

UTSIKTENE FREMOVER

Netto rente- og kredittprovisjonsinntekter målt i prosent av gjennomsnittlig forvaltningskapital antas fortsatt å være under press fra konkurranse i person- og bedriftsmarkedet og økte finansieringskostnader. Målt i kroner forventes netto rente- og kredittprovisjonsinntekter imidlertid å øke som følge av budsjettert vekst i konsernet. Banken legger til grunn en nominell nedgang i kostnader sammenliknet med 2011. Tap på utlån til bedrifter kan ikke utelukkes, men forventes å ligge innenfor langsiktige måltall.

Banken vil ha en sterk satsing på salg av forsikringsprodukter også i 2012. Satsingen er av langsiktig karakter og inntektsomfanget vil øke ytterligere i årene fremover.

Eksportfinans ASA representerer en usikkerhet for banken som en følge av myndighetenes beslutning om å overføre eksportlånordningen til staten. Svingninger i markedsverdiene på garantien til Eksportfinans ASA og verdipapirer generelt kan ikke utelukkes. Porteføljen av høyrisiko-obligasjoner vil iht. vedtatt plan være nedbygd innen utløpet av 3. kvartal 2012.

Konsernets soliditet er meget sterk. Evnen til å stå i mot en fortsatt uro i norsk og internasjonal økonomi og finansmarkeder er klart tilstede. Konsernet vil videreføre en langsiktig og robust likviditetspolitikk med tilstrekkelige reserver.

STYRET OG ADMINISTRASJONEN VIL FÅ TAKKE

bankens kunder, forretningsforbindelser og tillitsvalgte for god oppslutning om banken. Styret og administrasjonen vil berømme de ansatte for god innsats i 2011.

Hokksund, 31. desember 2011

Drammen, 15. mars 2012

Jorund Rønning Indrelid
leder

Knut Smedsrud
Nestleder

Ingebjørg Mæland

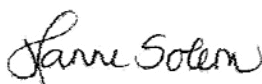
Roar Norheim Larsen

Sverre Nedberg

Leif Ove Sørby

Hanne Solem

Anr.-Kristin Plomas
ansattes representant

Pål Strand
administrerende direktør

EIERSTYRING OG SELSKAPSLEDELSE I SPAREBANKEN ØST

Redegjørrelse for eierstyring og selskapsledelse

Eierstyring og selskapsledelse i Sparebanken Øst består av bankens samlede styrings- og kontrollsystem som er iverksatt for å sikre ansattes, innskytternes, egenkapitalbeveiseiernes og andre eksterne parter interesser i Sparebanken Øst. Eierstyring og selskapsledelse er styrets overordnede ansvar. Eierstyring og selskapsledelse omfatter alle lovpålagte organer som skal ivareta eksterne parter interesser. Den består videre av interne funksjoner som skal sikre gjennomføring av virksomheten i tråd med forventninger fra interessentene i banken. Eierstyring og selskapsledelse omfatter også det fastsatte styrings- og kontrollopplegget som skal sikre at organer og funksjoner fungerer optimalt og at virksomheten styres på en effektiv og målrettet måte over tid. Eierstyring og selskapsledelse i Sparebanken Øst skjer i tråd med norsk anbefaling til eierstyring og selskapsledelse datert 21. oktober 2010.

Styringen av Sparebanken Øst er fundamentert på vedtatt visjon, idégrunnlag, mål, strategier og verdivalg, herunder bankens etiske regelverk som er vedtatt av styret. Styringen ivaretas av bankens valgte organer og funksjoner tillagt styringsansvar. Se oversikt lenger ned i redegjørelsen. Grunnlaget for effektiv og målrettet drift av Sparebanken Øst er solid kompetanse innen bankens kjernevirksomhet med en hensiktsmessig organisering basert på henholdsvis person- og bedriftsmarkedsaktiviteter, finans, IT og spesialengasjement. Banken har videre solid juridisk kompetanse internt.

Sparebanker er selvstendige stiftelser som bidrar med blant annet finansiering for utvikling av det lokale næringslivet, utvikling av lokalsamfunnet gjennom stedsutvikling og bidrar med gaver til kultur, idrett og andre sosiale aktiviteter i nærmiljøet. Forstanderskapet er bankens øverste organ. Forstanderskapets sammensetning fremkommer av vedtektene og viser klart det lokale samfunnsansvaret gjennom sammensetningen som gir representasjon for kundene (innskytervalgte), lokalsamfunnet (kommunevalgte) og de ansatte i tillegg til egenkapitalbeveiseierne.

Bankens samfunnsansvar er i tillegg til organisasjonsformen også forankret i vedtekter og retningslinjer for tildeling av gaver. I bankens overordnede strategi er det presisert at Sparebanken Øst skal være samfunnsorientert og ha høye etiske krav. Banken skal være en bidragsyter til verdiskapning, ikke minst i kommunene Øvre Eiker, Nedre Eiker og Drammen. Banken skal være utviklingsorientert med lokal forankring og den skal være solid, langsiktig og troverdig.

Rammeverket for eierstyring og selskapsledelse i sparebanker er lagt i et omfattende lov- og forskriftsverk. Regelverket består av spesialregler for sparebanker som på en rekke områder er vesentlig mer omfattende enn generelle selskapsrettslige regler og anbefalinger rettet mot aksjeselskaper generelt. Spesialreglene omfatter blant annet krav til tilsyn, konsesjon, virksomhetens art, egenkapital og utbytte, styrende organers sammensetning og ansvar, risikostyring og kontroll og forhold knyttet til oppkjøp, sammenslåinger med videre.

Norsk anbefaling til eierstyring og selskapsledelse (NUES) er implementert i Sparebanken Øst. Det er bankens vurdering at NUES sine anbefalinger følges, men der det foreligger avvik, vil det bli kommentert i denne rapporten. I denne sammenheng er det av vesentlig betydning å ta hensyn til at sparebanker er selveiende stiftelser og at styringsstrukturen og sammensetningen av styringsorganene i vesentlig grad skiller seg fra aksjeselskaper.

Det henvises også til hjemmesiden til Sparebankforeningen under "Corporate Governance", som omtaler forskjellene mellom aksjeselskaper og sparebanker i forhold til NUES.

Vedtekter, presentasjoner, kvartalsrapporter med mer er å finne på www.oest.no, under investor.

Bankens virksomhet

Bankens overordnede virksomhet fremkommer i vedtektene. I henhold til vedtektene har Sparebanken Øst til formål å fremme sparing ved å ta imot innskudd fra en ubestemt krets av innskyttere og forvalte på trygg måte de midler den rår over i samsvar med de lovregler som til enhver tid gjelder for sparebanker. Banken kan også drive finansieringsvirksomhet og med dette yte, formidle og stille garanti for kreditt og på annen måte medvirke ved

finansiering av andres virksomhet, i samsvar med lov om Finansieringsvirksomhet og øvrige bestemmelser som til enhver tid gjelder for finansieringsvirksomhet.

Banken kan videre utføre alle vanlige bankforretninger og banktjenester i samsvar med lov om sparebanker eller bestemmelser i medhold av denne lov.

Banken har utstedt egenkapitalbevis og det er bare egenkapitalbevisiere som har rett til utbytte fra banken. Banken kan i samsvar med de til enhver tid gjeldende bestemmelser i finansieringsvirksomhetsloven og andre lover inneha eiendeler i andre finansinstitusjoner, samt i selskaper som driver virksomhet med naturlig tilknytning til bank- og finansieringsvirksomhet. Banken kan også eie aksjer i andre selskaper, men ikke drive eller delta som ansvarlig deltaker i selskaper som driver annen virksomhet enn nevnt i dette avsnittet med mindre dette skjer midlertidig og er nødvendig for sikring av bankens krav. Vedtektene i sin helhet kan hentes på vår internettside eller fås ved henvendelse til banken.

Bankens virksomhet skjer forøvrig innenfor de rammer som følger av konsesjonen til å drive sparebank og de regler som følger av sparebankloven, finansieringsvirksomhetsloven og andre lover og forskrifter gjeldende for sparebanker.

Sparebanken Øst har i sin strategi en visjon om å være en ledende sparebank i østlandsområdet. Sparebanken Øst skal være en frittstående, selvstendig og lokalt styrt leverandør av finansielle tjenester som skal sette folk flest og små og mellomstore bedrifter i stand til å utnytte sine økonomiske ressurser på en best mulig måte.

For å nå målet om å være en ledende sparebank i østlandsområdet har Sparebanken Øst utarbeidet en strategi som viser til at banken skal være en lønnsom bank drevet etter forretningsmessige prinsipper. Banken har tre overordnede økonomiske mål. Banken skal ha en egenkapitalrentabilitet på minimum 11 %. Likviditetsmålet er at illikvide eiendeler skal finansieres langsiktig. Langsiktig finansiering skal minst utgjøre 105 % av illikvide eiendeler. Kapitaldekningen for konsernet skal være minimum 5 % over myndighetenes krav på 8 %, hvorav kjernekapital skal utgjøre minst 11 %.

Sparebanken Øst anser vekst som viktig for å sikre at banken kan nå sine mål og bevare sin uavhengighet. Veksten skal skje med en tydelig lavrisikoprofil og i tråd med de forutsetninger som settes av bankens tre overordnede økonomiske mål.

Bankens hovedmarked er det sentrale østlandsområdet. Øvre Eiker, Nedre Eiker og Drammen er bankens lokalmarked. Det sentrale østlandsområdet for øvrig defineres som bankens nisjemarked. Hele landet anses som potensielt marked gjennom DinBank.no.

Sparebanken Øst har valgt 3 kjerneverdier: forutsigbar, folkelig og fremoverlent.

Banken har i 2011 tildelt gaver for 7 millioner. Gavene har gått til foreninger og lag innen idrett, kultur og sosialt engasjement. For en fullstendig oversikt vises det oversikt som følger etter notene i årsregnskapet.

Banken har utarbeidet etiske regler som årlig er til behandling i styret. Reglene innledes med at "Sparebanken Øst og sparebankene for øvrig spiller en sentral rolle i det moderne samfunn. Vi er mer enn andre virksomheter avhengige av tillit fra alle grupper. Tillit har selvfølgelig ikke bare med soliditet og lønnsomhet å gjøre, men også holdninger og den atferd vi som bank viser. Vi kan ikke fungere uavhengig av våre omgivelser. Vi må ha aksept i markedet. For å oppnå dette må ikke vårt etiske nivå kunne trekkes i tvil.

Sparebanken Øst har 4 heleide datterselskap:

AS Finansiering er et finansieringsselskap. Hovedproduktet er gjeldsbrevfinansiering av bil, i det alt vesentlige bruktbil. Selskapet har 26 ansatte, som tilsvarer 23 årsverk.

Sparebanken Øst Eiendom AS har som hovedformål å drive vanlig eiendomsdrift ved kjøp og salg, utleie og utvikling av fast eiendom samt kjøp og salg av løsøre innenfor ulike forretningsområder. Investeringene i selskapet skal i hovedsak være langsiktige og være en del av stedsutviklingen i lokalmarkedet til Sparebanken Øst. Selskapet har 6 ansatte.

Sparebanken Øst Boligkreditt AS har som formål å yte eller erverve bolighypoteklån, eiendomshypoteklån, lån sikret ved pant i andre realregistrerte formuesgoder eller offentlige lån, og å finansiere utlånsvirksomheten hovedsakelig ved utstedelse av obligasjoner med fortrinnsrett og gjennom dette oppnå lavere fundingkostnader for konsernet. Selskapet har ingen ansatte, men leier tjenester av Sparebanken Øst.

Øst Prosjekt AS har som hovedformål å overta prosjekter og drive industri- og handelsvirksomhet til sikring og realisering av utsatte engasjementer i morbanken. Selskapet har ingen ansatte.

Selskapskapital og utbytte

Minstekravet til egenkapital for sparebanker følger av finansieringsvirksomhetsloven § 2-9a. Banken har i sin strategi fastsatt et egenkapitalkrav på 5 % over lovens krav på 8 %. Tilpasningen er basert på en vurdering av bankens risikonivå og et ønske om finansiell handlingsfrihet. I tillegg skal det vektlegges at egenkapitalen gjenspeiler bankens strategi og mål. Finanstilsynet fører tilsyn med at banken drives med betryggende soliditet i forhold til faktisk risikonivå.

Sparebanken Øst har som økonomisk mål for sin virksomhet å oppnå resultater som gir en god og stabil avkastning på bankens egenkapital og skape verdier for egenkapitalbeviserne ved konkurransedyktig avkastning i form av utbytte og verdistigning på egenkapitalbevisene.

Årsoverskuddet vil bli fordelt mellom egenkapitalbeviserne og sparebankens fond i samsvar med deres andel av bankens egenkapital. Sparebanken Øst vil sikte mot at 50-75 % av overskuddet tilordnet egenkapitalbeviserne utbetales som utbytte. I et normalår vil ca. 10 % avsettes til gaveformål.

Ved fastsettelsen av utbytte og gaver vil det bli tatt hensyn til bankens resultatutvikling, markedssituasjonen, stabilitet i utbytte samt behov for kjernekapital. Dersom det i et enkelt år ikke er resultatmessig dekning for et konkurransedyktig utbytte, vil det likevel søkes utbetalt et konkurransedyktig utbytte ved overførsel av nødvendige midler fra utjevningsfondet.

Forstanderskapet har gitt styret fullmakt til å erverve og/eller etablere pant i egne egenkapitalbevis. Fullmakten gjelder i 18 måneder fra 14/4-2011. Finanstilsynet har godkjent fullmakten. Banken avviker her NUES sin anbefaling om at slike fullmakter skal gjelde i ett år. Da fullmakten er godkjent av Finanstilsynet finner banken at dette avviket er forsvarlig.

Forstanderskapet har ikke gitt styret noen generell fullmakt til kapitalforhøyelse. Har banken behov for kapitalforhøyelse vil dette bli behandlet som en egen sak i forstanderskapsmøte. Vedtak om forhøyelse av eierandelskapitalen skal godkjennes av Finanstilsynet, jfr. finansieringsvirksomhetsloven §2b-26, 6 ledd.

Likebehandling og transaksjoner med nærstående

Bankens egenkapitalbevis er notert på Oslo Børs i tråd med de regler som følger av finanslovgivningen. Alle egenkapitalbevisere har samme rettigheter. Det foretas ingen transaksjoner mellom banken og egenkapitalbeviserne og disses nærstående utover lån, innskudd og betalingsformidling, samt lønn/honorar til ansatte og tillitsvalgte som er egenkapitalbevisere.

Egenkapitalbeviseres fortrinnsrett ved kapitalforhøyelser fremkommer i finansieringsvirksomhetsloven § 2b-23. Det fremkommer her at ved forhøyelse av eierandelskapitalen har eierne av egenkapitalbevis fortrinnsrett til å tegne de nye egenkapitalbevisene i samme forhold som de fra før eier egenkapitalbevis utstedt av institusjonen.

Det fremgår av bankens etiske regler at det foreligger en varslingsplikt for styremedlemmer og ansatte dersom de direkte eller indirekte har vesentlig interesse av avtaler som inngås av banken.

Fri omsettelighet

Bankens egenkapitalbevis omsettes fritt på Oslo Børs. Det er ikke eierbegrensninger i vedtektene, men gjeldende regler i finansieringsvirksomhetsloven om eierbegrensning og konsesjonsplikt gjelder også for egenkapitalbevisiere i Sparebanken Øst.

Forstanderskapet

NUES anbefalinger gjelder for generalforsamlinger. Det er imidlertid omtalt i NUES at reglene også gjelder for forstanderskap så langt de passer. Sparebanken Østs øverste styrende organ er forstanderskapet. Forstanderskapet skal påse at banken virker etter sitt formål i samsvar med lover, vedtekter og vedtak fattet av forstanderskapet. Forstanderskapet fastsetter regnskapet og vedtar godtgjørelse til bankens tillitsvalgte, herunder styret, kontrollkomite, valgkomite og valgt revisor. Forstanderskapet velger valgkomité blant forstanderskapets medlemmer.

Forstanderskapet skal treffe avgjørelse i alle saker som styret forelegger for forstanderskapet til avgjørelse. Forstanderskapet skal:

- velge styre,
- velge kontrollkomité,
- fastsette årsoppgjøret,
- velge revisor,
- treffe avgjørelse i alle saker som gjelder virksomhetsendringer i banken, oppkjøp av andre selskaper, eller andre saker av særlig viktighet for banken. Dette gjelder likevel ikke ved oppkjøp av mindre selskaper innenfor bankens nåværende virksomhetsområde, eller dersom saken av andre særlige grunner bør avgjøres av styret, og først deretter forelegges forstanderskapet,
- fastsette godtgjørelse til medlemmene av styre, kontrollkomité og revisor og kan fastsette møtgodtgjørelse til medlemmene av forstanderskapet.

Forstanderskapets sammensetning fremkommer av vedtektene og viser det lokale samfunnsansvaret gjennom sammensetningen som gir representasjon for kundene (innskytervalgte), lokalsamfunnet (kommunevalgte) og de ansatte i tillegg til egenkapitalbevisierne.

Forstanderskapet består av totalt 48 medlemmer med 36 varamedlemmer. 18 av medlemmene, henholdsvis 9 innskytervalgte og 9 kommunevalgte er valgt med forholdsmessige andeler fra kommunene Øvre Eiker, Nedre Eiker og Drammen. 12 av medlemmene velges av de ansatte. 18 medlemmer velges av egenkapitalbevisierne. Medlemmene av forstanderskapet velges for 4 år.

Forstanderskapets leder i 2011 har vært Frank Borgen og nestleder har vært Thor S. Syvaldsen.

Forstanderskapet har to faste møter hvert år, et regnskapsmøte og et valgmøte. Utover dette innkalles forstanderskapet hvis behov av forstanderskapets leder. Forstanderskapet hadde kun de to nevnte møter i 2011.

Innkalling til forstanderskapsmøter skjer med 8 dagers varsel, i tråd med sparebanklovens § 11, 3 ledd. Sparebanken Øst fraviker her NUES sin anbefaling om 21 dagers varsel. Både bankens revisor, styre og evt. medlemmer av kontrollkomiteen som ikke er forstandere, får innkalling til forstanderskapsmøtene. Forstanderskapsmøtene ledes av forstanderskapets leder jf. vedtekter og sparebankloven og sikrer dermed anbefalingen om uavhengig møteledelse.

Forstanderskapets medlemmer er valgt av de ulike grupperingene (innskytere, kommunevalgte, egenkapitalbevisiere og ansatte), jf. sparebankloven og banken sine vedtekter. Det innebærer at vervet er personlig og det er ikke mulig å møte ved fullmektig. NUES anbefaling om bruk av fullmakt på generalforsamlingen er av denne grunn ikke aktuelt for egenkapitalbevisiere i Sparebanken Øst.

Utover dette følger banken NUES anbefalinger hva gjelder saksdokumenter, påmeldingsfrist, gjennomføring av valg og publisering av protokoller fra forstanderskapsmøter.

Valgkomitéer

Det følger av bankens vedtekter at valg av medlemmer til forstanderskap og styre skal skje etter innstilling fra valgkomitéen. Det er 3 valgkomiteer i Sparebanken Øst. Valgkomiteen til forstanderskap og styret, valgkomite for innskytervalgte og valgkomite for de ansatte. Valgkomiteen til forstanderskapet har representanter fra alle grupper som er representert i forstanderskapet, herunder også egenkapitalbeviserne. Det skal sikre at forholdet mellom valgkomitéene og den som velges er hensyntatt uavhengighet og habilitet, og det er også vektlagt at de ulike valgkomitéer opprettholder sin uavhengighet til styret i banken. De ulike valgkomitéer skal også sikre at tilgangen på nødvendig kompetanse er tilstede sett i forhold til de oppgaver valgkomitéen står overfor.

Valgkomite for forstanderskapet og styret velges av forstanderskapet, som også fastsetter godtgjørelsen til valgkomiteens medlemmer.

Sammensetningen av valgkomiteen fremkommer i bankens vedtekter, NUES anbefaling på dette punkt oppfylles så langt de passer i forhold til vedtektene.

Valgkomite for forstanderskapet og styret har i 2011 bestått av følgende personer:

Johan Aasen, leder,
Thomas F. Halvorsen,
Thor-Kristian Lien,
Thor S. Syvaldsen
Anne Siri Rhoden Jensen (ansatt).

Valgkomiteens sammensetning fremkommer av bankens vedtekter. Valgkomiteens innstilling overfor forstanderskapet begrunnes i tråd med NUES. Valgkomiteen har utarbeidet egne retningslinjer som er godkjent av forstanderskapet.

Bankens ansatte representant i valgkomiteen ble i juli 2011 medlem av bankens øverste ledelse. Banken avviker av den grunn NUES anbefaling om uavhengighet mellom valgkomiteen og ledelsen i selskapet.

Valgkomiteen har i 2011 hatt separate møter med både styrets leder og bankens administrerende direktør.

Kontrollkomitéen

Kontrollkomitéen skal føre tilsyn med bankens virksomhet i samsvar med sparebankloven § 13 og instruks gitt av forstanderskapet. Kontrollkomitéen går gjennom styrets protokoll, nummererte brev, jf. revisorloven § 5-4, og revisjonsberetning, prøver sikkerheten for utvalgte utlån, samt ser etter at forvaltningen av sparebankens midler er forsvarlig. Styret og internrevisjonen plikter å gi kontrollkomitéen alle opplysninger som den mener er nødvendig for å kunne utføre sitt verv. Kontrollkomitéen gir uttalelser til forstanderskapet om årsregnskapet og årsberetningen og om det utarbeidede årsregnskapet bør fastsettes. Dersom kontrollkomitéen får kjennskap til betydelige forsømmelser, feil eller misligheter av større betydning eller rekkevidde, eller den mener at banken har lidt store tap, plikter den straks å ta dette opp med Finanstilsynet.

Kontrollkomiteen har i 2011 bestått av følgende personer;

Øivind Andersson, leder,
Sjur Kortgaard,
Eli Kristin Norsiden
Marianne Sletten
Administrasjonssekretær Nina Sem Røren er sekretær i kontrollkomiteen.

Bedriftsforsamling og styre, sammensetning og uavhengighet

Sparebanken Øst har ingen bedriftsforsamling.

Styret består av 7 eksterne medlemmer og 1 ansatte-representant med stemmerett. I tillegg møter ansattes vararepresentant. Valg av styremedlemmer skjer etter forberedelse av valgkomiteen nedsatt av forstanderskapet. Styremedlemmer velges for 2 år av gangen. Forstanderskapet velger styrets leder og nestleder.

Styret skal handle uavhengig og styrets medlemmer er uavhengig av bankens vesentlige forretningsforbindelser og bankens daglige ledelse. Sammensettingen av styret utgjør en mangfoldighet der kompetanse og ferdigheter legger grunnlaget for utføring av det nødvendige styrearbeidet. Det fremkommer i instruks for styret i Sparebanken Øst at styret opptre som et kollegium. Ansvar for de vedtak og de disposisjoner som styret foretar tilligger imidlertid det enkelte styremedlem. Styremedlemmenes kompetanse og yrkeserfaring blir fremlagt i forstanderskapet i forbindelse med valget.

Styret har i 2011 bestått av følgende personer:

Jorund Rønning Indreli, 52 år, daglig leder, styrets leder og styremedlem siden 2001.
 Knut Smedsrud, 51 år, advokat og styrets nestleder og styremedlem siden 2009.
 Leif Ove Sørby, 52 år, gårdbruker, styremedlem siden 2000,
 Roar Norheim Larsen, 68 år, overformynder i Nedre Eiker kommune, styremedlem siden 2007,
 Sverre Nedberg, 55 år, siviløkonom, styremedlem siden 2006.
 Ingebjørg Mæland, 54 år, leder av AI Buskerud, styremedlem siden 2000.
 Hanne Solem, 45 år, konsernkontroller, styremedlem siden 2010.
 Ann Kristin Plomås, 39 år, ansattes representant, styremedlem siden 2011.

Alle styremedlemmene, foruten ansattes representant, vurderes som uavhengig av bankens ledelse eller vesentlige forretningsforbindelser. Ingen av bankens ledende ansatte er med i styret. Styret har hatt 15 styremøter i 2011. I 6 av disse møtene møtte samtlige styremedlemmer.

Jorund Rønning Indreli, Leif Ove Sørby og Sverre Nedberg eier egenkapitalbevis i Sparebanken Øst. Styremedlemmer som eier egenkapitalbevis i Sparebanken Øst må parallelt vise forsiktighet i forbindelse med bidrag til kortsiktige disposisjoner fra bankens side som ikke er formålstjenlig for fellesinteresser på sikt.

Styrets arbeid

Styrets ansvar og arbeidsoppgaver er fastsatt i sparebankloven, finansieringsvirksomhetsloven, vedtektene og i en egen instruks. Styret har utarbeidet egen styreinstruks, som er gjenstand for årlig revidering. Instruksen beskriver hvilket ansvar styret har, hvilke saker styret skal behandle og hvilke regler som skal ligge til grunn for saksbehandlingen. Styrets overordnede formål er å påse at det skjer en forsvarlig forvaltning av bankens midler. Styret fastsetter planer og budsjetter for bankens virksomhet i tråd med bankens mål og strategier. Styret holder seg løpende oppdatert om bankens virksomhet. Det er tillagt styret å fastsette bankens bevilgningsreglement.

Styret har fastsatt instruks for administrerende direktør som forestår den daglige ledelsen av banken. Styreinstruksen og instruks for daglig leder angir ansvars- og oppgavefordelingen mellom styret og daglig leder. Styret er tillagt et særskilt tilsynsansvar med den daglige ledelsen av bankens virksomhet.

Styret utarbeider en årsplan for sitt arbeid. Årsplanen inneholder bl.a. møteplan for året, oversikt over faste oppgaver på bestemte møter og finansiell kalender. Styret foretar hvert år en egenevaluering. Evalueringen omfatter styremedlemmers kompetanse, styrets sammensetning, måten styret fungerer på både som gruppe og individuelt. Styrets egenevaluering er tilgjengelig for valgkomiteen til forstanderskapet.

Styret har også ansvaret for at banken til enhver tid har den egenkapital som er forsvarlig ut fra risikoen ved omfanget av virksomheten i banken. Styret har delegert deler av forvaltningsansvaret til administrasjonen gjennom ulike delegasjonsvedtak. Vedtakene er gitt med ulik varighet. Styret mottar periodiske rapporter som viser bankens etterlevelse av delegerte fullmakter, samt rapporter som viser utviklingen i bankens totale risikobilde. Styret har videre fastsatt instruks for internrevisor som skal foreta operasjonell revisjon i tråd med gjeldende standarder for slik revisjon. Bankens internrevisor er KPMG. Alle tillitsvalgte i Sparebanken Øst er underlagt de samme regler om taushet, etikk og habilitet som gjelder for bankens ansatte generelt. Uavhengighet mellom bankens ulike styrende og kontrollerende organer er et sentralt kriterium for forsvarlig styring av virksomheten. Blant de tillitsvalgte i Sparebanken Øst foreligger det etter styrets vurdering ingen nærstående forhold eller personlige relasjoner som kan påvirke den enkelte tillitsvalgtes uavhengighet og dømmekraft.

Godtgjørelsesutvalg/kompensasjonsutvalg

Det er etter krav i Finansieringsvirksomhetsloven §§ 2-18 flg. og forskrift F01.12.2010 nr. 1507 etablert et godtgjørelsesutvalg i banken. Godtgjørelsesutvalgets har som oppgaver å forberede for styret retningslinjer for og saker om godtgjørelse til ledende ansatte. Fastsette og sørge for at foretaket til enhver tid har og praktiserer retningslinjer og rammer for en godtgjørelsesordning som skal gjelde for hele foretaket og datterselskaper, og som er i samsvar med forskrift om godtgjørelsesordninger i finansinstitusjoner, verdipapirforetak og forvaltningsselskap for verdipapirfond.

Utvalget utfører sine oppgaver etter retningslinjer fastsatt av styret. Utvalget utpeker selv sin leder.

Medlemmene er valgt av styret. Godtgjørelsesutvalget består av følgende medlemmer:

Hanne Solem, leder
Sverre Nedberg
Leif Ove Sørby
Inger Helen Pettersen, møtende vara i styret for de ansatte.

Personaldirektør Anne Siri Rhoden Jensen er sekretær i utvalget.

Godtgjørelsesutvalget har laget retningslinjer for godtgjørelse i Sparebanken Øst, som er godkjent av styret.

Revisjonsutvalg

Banken har etter krav i Sparebankloven § 17 c etablert revisjonsutvalg etter de retningslinjer som loven beskriver. Medlemmene er valgt av styret og velges for et år av gangen. Utvalgets leder utpekes av styret.

Revisjonsutvalget hovedoppgaver er å forberede styrets oppfølging av regnskap og rapportering. Overvåke systemer for risikostyring og internkontroll, samt internrevisjonens arbeid. Vurdere å overvåke revisors uavhengighet.

Utvalget utfører sine oppgaver etter instruks fastsatt av styret.

Revisjonsutvalget består av følgende medlemmer:

Sverre Nedberg, leder
Jorund Rønning Indrelid
Knut Smedsrud
Hanne Solem

Controller Risiko Paul B. Hansen er sekretær i utvalget.

I tillegg møter Controller Etterlevelse Siren Coward og VAD Kjell Engen.

Skriftlig referat fra møter i revisjonsutvalget blir presentert, av utvalgets leder, for det samlede styret i påfølgende styremøte.

Risikostyring og internkontroll

I tillegg til de styrende og kontrollerende organer i banken er det utviklet et omfattende internt styrings- og kontrollopplegg som har til hensikt å sikre en effektiv og målrettet drift av bankens virksomhet.

Bankens styre og ledelse har det endelige ansvaret for risikostyring og internkontroll. Styret vedtar den overordnede risikostrategien og godkjenner prinsipper for oppfølging, kontroll og risikorammer. Administrasjonen rapporterer regelmessig til styret alle vesentlige risikoer, herunder faktisk risikonivå mot fastsatte rammer.

Administrerende direktør er ansvarlig for iverksettelse av tilfredsstillende internkontroll og risikostyring. Ansvar for risikoeksponering og kontroll er delegert som linjeansvar som påhviler avdelingsledere innenfor de ulike seksjonene. Kredittgivning til privatpersoner og bedrifter er bankens største virksomhetsområde. Fullmakter er i all hovedsak tillagt sentrale kredittfunksjoner. Personlige fullmakter er begrenset.

Følgende interne organer styrer og overvåker finansiell risiko:

Bankens balansestyringskomité (BSK) har jevnlige møter der status og tiltak med hensyn til likviditetssituasjonen diskuteres. I BSK møter administrerende direktør, viseadministrerende direktør, økonomisjef og finanssjef.

En sentral kredittfunksjon er det besluttsende organ for kredittgivning til kunder i personmarkedet. Kredittfunksjonen er lokalisert og organisert som en enhet. Avdelingen tar beslutning om kredittgivning til alle personkunder i banken. Bruken av individuelle fullmakter er svært begrenset.

Beslutning om kreditt over en bestemt størrelse til kunder i bedriftsmarkedet gjøres av en sentral kredittavdeling. Avdelingen består av tre kredittsjefer. Overgår kredittgivning fullmakt gitt kredittavdelingen, besluttet saken endelig av styret. Inngåelse av mindre engasjementer gjøres i henhold til vedtatte rammer og personlige fullmakter i bedriftsmarkedsavdelingen.

En komité for kredittgjennomgang (KRG) i bedriftsmarkedet overvåker kvaliteten i kredittprosessen. Komitéens arbeid består i stikkprøvebasert gjennomgang av kredittgivning til bedriftskunder. Formålet er å avdekke svakheter ved saksbehandling og eventuelle uregelmessigheter. Den enkelte region er gjenstand for minst en KRG i løpet av 18 måneder. Evalueringen av kredittsakene utføres av kredittsjef BM og to medarbeidere i BM.

En uavhengig controllerfunksjon rapporterer direkte til administrerende direktør. Den nevnte controllerfunksjonen består av to stillinger; en Controller risiko og en Controller etterlevelse. Controller risiko utarbeider kvartalsvis risikorapport til styret og administrasjonen med utviklingstrender og kommentarer. Rapporteringen skjer i et fastsatt format med løpende henvisninger til myndighetskrav, rammer og fullmakter. Controller risiko har videre en vesentlig rolle i gjennomføring av bankens risiko og total kapitalvurderingsprosess (ICAAP) som gjennomføres årlig i henhold til lovbestemte krav. Controller etterlevelse følger opp etterlevelse av lover, forskrifter, styrevedtak, merknader fra internrevisjon, Finanstilsynet og lignende. Controller etterlevelse påser videre at det iverksettes tiltak i tilfeller der rammer overskrides, eller der tiltak er nødvendig for å sikre forsvarlig drift på et gitt område. Controller etterlevelse er ansvarlig for å følge opp bankens operasjonelle risiko. Dette gjøres gjennom en årlig gjennomgang og vurdering av bankens viktigste nøkkelprosesser/risikoområder med tilhørende risikovurdering, halvårlige lederbekreftelser og hendelsesregistrering og rapportering.

En egen risikokomité har til formål å vurdere risikoeksponering og risikorapportering. Komitéen skal videre gjøre vurderinger av kapitalbehovet. Komitéens medlemmer er advokat, direktør kreditt, banksjef SE, økonomisjef, IT-sjef, Controller etterlevelse og Controller risiko. Komitéens konklusjoner og merknader protokollføres. Protokollførte merknader, samt en erklæring om at risikorapporten er gjennomgått og viser riktige eksponeringer følger med som et vedlegg til risikorapporten som går til styret.

I tillegg foretar flere uavhengige organer selvstendige evalueringer av bankens profil, oppfølging og organisering med hensyn til håndtering av finansiell og operasjonell risiko. Disse omfatter kontrollkomitéen, internrevisor, Finanstilsynet og Moody's Investor Service.

Kontrollkomitéen gjennomfører kontroll i tråd med gjeldende lover, forskrifter, vedtekter og instruks for kontrollkomitéer. Kontrollkomitéen rapporterer til forstandskapet og skal kontrollere at banken drives i tråd med lovverket og vedtektene.

I forskrift er bankene pålagt internrevisjon i tråd med fastsatte standarder og Finanstilsynets forskrifter. For tiden ivaretas denne funksjonen av revisorselskapet KPMG. KPMG foretar årlig lovbestemt revisjon av risikostyring og kontroll, samt rapporterer resultatet av denne internkontrollen til styret og ledelsen. KPMG anses å ha den nødvendige kompetanse innen de sentrale fag- og risikoområder som påvirker bankens drift. Bankens to datterselskap, AS Financiering og Sparebanken Øst Boligkreditt AS, er også underlagt lovpålagt internrevisjon.

Finanstilsynet foretar jevnlige stedlige tilsyn med hensyn til finansiell risiko knyttet til bankens virksomhet, i tillegg til kontroll ved løpende rapportering på en rekke sentrale risikoområder.

Det internasjonale ratingselskapet Moody's har årlig en gjennomgang av bankens virksomhet, og følger denne opp ved jevnlig ratingrapporter som gjør det mulig for eksterne parter å bedømme risiko knyttet til Sparebanken Øst som motpart eller gjelds- og egenkapitalinvesteringsobjekt.

Godtgjørelse til styret

Godtgjørelse til styret, forstanderskapet, kontrollkomité og valgkomite, fastsettes av forstanderskapet. Godtgjørelsen er søkt tilpasset den arbeidsmengde og det ansvar som påhviler de tillitsvalgte, og er opplyst i notene til årsregnskapet. Honoraret er uavhengig av bankens resultater og utgjør et bestemt beløp. Det er ingen resultatbaserte eller variable godtgjørelser til bankens tillitsvalgte.

Ingen av styrets medlemmer har i 2011 utført andre oppgaver for banken enn styrevervet.

Godtgjørelse til ledende ansatte

I henhold til gjeldende lovverk fastsetter styret nødvendige retningslinjer for ledende ansattes godtgjørelser. Retningslinjene legges frem for bankens forstanderskap til rådgivende avstemming og/eller til godkjenning. Gjeldende retningslinjer er fremlagt for forstanderskapet i sak 8/08 den 27.03.08.

Godtgjørelse til ledende ansatte er opplyst i notene til årsregnskapet. Sparebanken Øst har et hovedprinsipp om fastlønn som også omfatter bankens ledelse. Styret i Sparebanken Øst har vedtatt retningslinjer for overskuddsdeling for alle ansatte, ledende ansatte deltar også i denne. Overskuddsdelingen er basert på oppnådd budsjettert resultat i banken, overskuddsdelingen består av ett beløp avhengig av resultatet og alle får utbetalt samme beløp. Utover dette er det ingen variable godtgjørelser eller opsjons- eller bonusavtaler.

Informasjon og kommunikasjon

Bankens målsetting for informasjon og kommunikasjon er basert på åpenhet og tilgjengelighet. For å sikre den nødvendige informasjonsflyt skal finansiell informasjon offentliggjøres i tråd med fastsatt finansiell kalender på bankens internettsider, ved innsendelse av opplysningene til Oslo Børs og ved presentasjoner for investorer og andre interessenter. Regelverket for informasjon og kommunikasjon, regler om god børssettikk, i tillegg til et generelt krav om likebehandling setter imidlertid begrensninger for bankens mulighet til å utgi informasjon, herunder også for analytikere.

Sparebanken Øst har utarbeidet retningslinjer for investorpleie. Retningslinjene viser til at banken ønsker å ha en utstrakt og effektiv kommunikasjon med de finansielle markedene, der åpenhet og troverdighet vektlegges. Banken ønsker et langsiktig og gjensidig fordelaktig forhold med flest mulig meglerforetak. Investeringsbeslutninger skal være tuftet på økonomiske kalkyler fremfor relasjoner. Banken skal være positiv til investeringsbeslutninger som ikke nevneverdig endrer aktuelle lønnsomhetsestimater, og som vil være gunstig for investor. Meglerkontakt skal skje gjennom Finansavdelingen for å sikre at informasjonen som går ut og kommer inn er ensartet.

Informasjon som vurderes som viktig og sensitiv vil først bli meddelt Oslo Børs. Banken vil tilstrebe korrekt og velbalansert informasjon både skriftlig og muntlig, og ingen investorer skal forfordes. All informasjon som tilbys skal distribueres til alle investorkretser og den skal presenteres på en entydig måte. Banken skal tilstrebe tilgjengelighet for investorer og henvendelser skal besvares innen rimelig tid. Informasjon som anses som sentral for investorer skal distribueres via bankens hjemmeside, Oslo Børs og mailinglister.

Overtakelse

Sparebanker kan ikke overtas av andre foretak eller enkeltpersoner. NUES anbefaling på dette punkt er av den grunn ikke relevant for sparebanker. Forstanderskapet skal treffe avgjørelse i alle saker som gjelder

virksomhetsendringer i banken, oppkjøp av andre selskaper eller andre saker av særlig viktighet for banken. Dette gjelder likevel ikke ved oppkjøp av mindre selskaper innenfor bankens nåværende virksomhetsområde, eller dersom saken av andre særlige grunner bør avgjøres av styret og først deretter forelegges forstanderskapet.

Revisor

Revisjon av Sparebanken Øst foretas etter anerkjente revisjonsprinsipper med hensyn til planlegging, gjennomføring og beretning. Ernst & Young er bankens eksterne revisor. Eksternrevisor møter minst en gang i året i revisjonsutvalget og på styremøte og gjennomgår sine vurderinger av bankens risikoer. Ekstern revisor deltar alltid på styremøtet ved fastsettelse av årsregnskapet og på regnskapsmøtet i revisjonsutvalget, og går gjennom sin vurdering av vesentlige forhold i banken. For øvrig deltar eksternrevisor i styremøter etter behov. Minst en gang per år har eksternrevisor møte med styret uten at daglig ledelse er tilstede. Eksternrevisor blir innkalt til alle forstanderskapsmøter. Det henvises for øvrig til note 35 årsregnskapet, i forbindelse med godtgjørelse til revisor, herunder fordelingen av godtgjørelsen.

Erklæring i henhold til verdipapirhandellovens § 5-5

Vi bekrefter at årsregnskapet for perioden 1. januar til 31. desember 2011, etter vår beste overbevisning, er utarbeidet i samsvar med IFRS og at opplysningene i regnskapet gir et rettviseende bilde av foretakets og konsernets eiendeler, gjeld, finansielle stilling og resultat som helhet, og at opplysningene i årsberetningen gir en rettviseende oversikt over utviklingen, resultatet og stillingen til foretaket og konsernet, sammen med en beskrivelse av de mest sentrale risiko- og usikkerhetsfaktorer foretakene står overfor.

Drammen, 15. mars 2012

I STYRET FOR SPAREBANKEN ØST

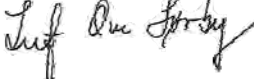

Jørund Rønning Indrelid
leder

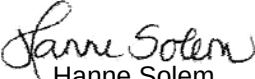

Knut Smedsrud
nestleder

Ingebjørg Mæland
medlem

Roar Norheim Larsen
medlem

Sverre Nedberg
medlem

Leif Ove Sørby
medlem

Hanne Solem
medlem

Ann Kristin Plomås
ansattes repr.

Pål Strand
adm. direktør

RESULTATREGNSKAP

Konsern	Konsern			Morbank	Morbank
2011	2010	Beløp i mill. kroner	Noter	2011	2010
1.175,0	1.006,8	Renteinntekter og lignende inntekter	25,26	972,2	903,2
734,0	588,3	Rentekostnader og lignende kostnader	25,26	625,9	564,8
441,0	418,5	NETTO RENTE- OG KREDITTPROVISJONSINTEKTER		346,3	338,4
31,1	54,9	Utbytte og andre inntekter av verdipapirer med variabel avkastning	27,30	31,1	54,7
91,0	86,1	Provisjonsinntekter og inntekter fra banktjenester	28	96,4	93,0
32,6	26,5	Provisjonskostnader og kostnader ved banktjenester	28	15,2	15,3
-32,8	121,8	Netto verdiendringer og gevinst/tap på finansielle instrumenter	29,30	-39,8	121,8
20,8	16,2	Andre driftsinntekter	31	5,5	4,6
167,7	141,6	Lønn m.v.	32,52	140,8	118,0
62,8	69,2	Administrasjonskostnader		54,4	62,4
12,0	12,6	Avskrivning/nedskrivning og verdiendring ikke-finansielle eiendeler	40	6,2	7,9
47,6	57,2	Andre driftskostnader	34,35,41	44,0	51,8
228,4	390,4	RESULTAT FØR TAP		178,9	357,1
17,9	10,1	Tap på utlån og garantier	11,13,16	7,9	2,8
210,5	380,3	RESULTAT FØR SKATTEKOSTNAD		171,0	354,3
54,8	75,0	Skattekostnad	36	45,0	67,6
155,7	305,3	ÅRSRESULTAT		126,0	286,7
3,46	7,22	Resultat pr. egenkapitalbevis	57	2,80	6,78
3,46	7,22	Utvannet resultat pr. egenkapitalbevis	57	2,80	6,78

TOTALRESULTAT

Konsern	Konsern			Morbank	Morbank
2011	2010	Beløp i mill. kroner	Noter	2011	2010
155,7	305,3	ÅRSRESULTAT		126,0	286,7
-0,3	68,9	Endringer i virkelig verdi for investeringer tilgjengelig for salg	30	-0,3	68,9
155,4	374,2	TOTALRESULTAT		125,7	355,6

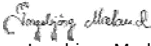
BALANSE

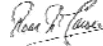
Konsern 31.12.11	Konsern 31.12.10	Beløp i mill. kroner	Noter	Morbank 31.12.11	Morbank 31.12.10
EIENDELER					
580,9	696,5	Kontanter og fordringer på sentralbanker		580,9	696,5
920,9	919,5	Statskasseveksler	20,22,37	920,9	919,5
241,2	88,5	Utlån til og fordringer på kredittinstitusjoner	15,16	2.322,7	1.188,1
22.183,5	19.475,3	Utlån til og fordringer på kunder	10,11,12,13,14	14.426,2	15.812,8
3.271,1	2.526,5	Sertifikater, obligasjoner o. a. renteb. verdipapirer m/fast avkastn.	20,22,37	4.308,0	3.526,0
476,9	504,5	Aksjer, andeler og andre verdipapirer med variabel avkastning	20,22,38	476,9	504,5
108,3	58,1	Finansielle derivater	21,22	90,5	58,1
0,0	0,0	Eierinteresser i konsernselskap	39	376,2	286,2
0,4	13,7	Utsatt skatt eiendel	36	35,3	34,9
473,3	233,1	Investerings eiendommer	40	0,0	0,0
117,3	114,5	Varige driftsmidler	40	62,6	59,9
33,9	39,6	Andre eiendeler	42	13,4	17,1
89,2	76,7	Forsk.bet. ikke påløpte kostn. og opptj. ikke mottatte inntekter	43	75,0	68,7
28.496,9	24.746,5	SUM EIENDELER		23.688,6	23.172,3
GJELD OG EGENKAPITAL					
1.918,1	1.892,8	Gjeld til kredittinstitusjoner	44,48	1.945,2	1.934,6
8.932,7	7.630,2	Innskudd fra og gjeld til kunder	45	8.926,4	7.621,9
915,4	915,4	Gjeld til staten, bytte OMF	48	915,4	915,4
49,0	85,3	Finansielle derivater	21,22	48,6	85,3
13.870,3	11.466,8	Gjeld stiftet ved utstedelse av verdipapirer	46,48	9.242,3	10.020,2
56,8	51,0	Betalbar skatt	36	48,7	43,3
76,7	74,5	Andre forpliktelser	49	56,2	44,5
139,3	129,2	Påløpte kostnader og mottatte ikke opptjente inntekter	50	106,6	112,6
30,6	35,8	Avsetninger for påløpte kostnader og forpliktelser	51,52	22,8	30,9
600,1	599,3	Ansvarlig lånekapital	47,48	600,1	599,3
26.589,0	22.880,3	SUM GJELD		21.912,3	21.408,0
595,1	595,1	Innskutt egenkapital	57	595,1	595,1
1.312,8	1.271,1	Opptjent egenkapital		1.181,2	1.169,2
1.907,9	1.866,2	SUM EGENKAPITAL	6	1.776,3	1.764,3
28.496,9	24.746,5	SUM GJELD OG EGENKAPITAL		23.688,6	23.172,3

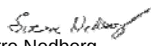
Hokksund, 31. desember 2011
Drammen, 15. mars 2012

Jørund Rønning Indreled
leder

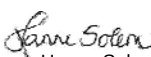

Kjetil Smiedsrud
nestleder

Ingebjørg Mæland

Roar Norheim Larsen

Sverre Nedberg

Laila Ove Sørby

Hanne Solem

Ann Kristin Plomås
ansattes repr.

Pål Strand
adm. direktør

ENDRING EGENKAPITAL KONSERN

Beløp i mill. kroner

2011	Sum egenkapital	Innskutt egenkapital		Opptjent egenkapital			Tilgjengelig for salg reserve	Annen egenkapital
		Egenkapital-bevis	Over-kursfond	Utjevn-ingsfond	Grunnfonds-kapital	Gave-fond		
Egenkapital pr. 31.12.10	1.866,2	207,3	387,8	241,4	826,5	32,4	68,9	101,9
Årsresultat	155,7	0,0	0,0	58,0	61,0	7,0	0,0	29,7
Endringer i virkelig verdi for investeringer TFS	-0,3	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	-0,3	0,0
Totalresultat	155,4	0,0	0,0	58,0	61,0	7,0	-0,3	29,7
Utbytte 2010 endelig vedtatt	-103,6	0,0	0,0	-103,6	0,0	0,0	0,0	0,0
Utdeling fra gavefondet	-10,0	0,0	0,0	0,0	0,0	-10,0	0,0	0,0
Egenkapital pr. 31.12.11	1.907,9	207,3	387,8	195,8	887,5	29,4	68,6	131,6

Årets forslag til utbytte på MNOK 41,5 ligger som en del av utjevningsfondet inntil det er endelig vedtatt av forstanderskapet.

Det vises forøvrig til note 57 om egenkapitalbevis.

2010	Sum egenkapital	Innskutt egenkapital		Opptjent egenkapital			Tilgjengelig for salg reserve	Annen egenkapital
		Egenkapital-bevis	Over-kursfond	Utjevn-ingsfond	Grunnfonds-kapital	Gave-fond		
Egenkapital pr. 31.12.09	1.584,9	207,3	387,8	183,7	695,4	27,4	0,0	83,3
Årsresultat	305,3	0,0	0,0	140,6	131,1	15,0	0,0	18,6
Endringer i virkelig verdi for investeringer TFS	68,9	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	68,9	0,0
Totalresultat	374,2	0,0	0,0	140,6	131,1	15,0	68,9	18,6
Utbytte 2009 endelig vedtatt	-82,9	0,0	0,0	-82,9	0,0	0,0	0,0	0,0
Utdeling fra gavefondet	-10,0	0,0	0,0	0,0	0,0	-10,0	0,0	0,0
Egenkapital pr. 31.12.10	1.866,2	207,3	387,8	241,4	826,5	32,4	68,9	101,9

Årets forslag til utbytte på MNOK 103,6 ligger som en del av utjevningsfondet inntil det er endelig vedtatt av forstanderskapet.

ENDRING EGENKAPITAL MORBANK

2011	Sum egenkapital	Innskutt egenkapital		Opptjent egenkapital			Tilgjengelig for salg reserve
		Egenkapital-bevis	Over-kursfond	Utjevn-ingsfond	Grunnfonds-kapital	Gave-fond	
Egenkapital pr. 31.12.10	1.764,3	207,3	387,8	241,4	826,5	32,4	68,9
Årsresultat	126,0	0,0	0,0	58,0	61,0	7,0	0
Endringer i virkelig verdi for investeringer TFS	-0,3	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	-0,3
Totalresultat	125,7	0,0	0,0	58,0	61,0	7,0	-0,3
Utbytte 2010 endelig vedtatt	-103,6	0,0	0,0	-103,6	0,0	0,0	0,0
Utdeling fra gavefondet	-10,0	0,0	0,0	0,0	0,0	-10,0	0,0
Egenkapital pr. 31.12.11	1.776,3	207,3	387,8	195,8	887,5	29,4	68,6

Årets forslag til utbytte på MNOK 41,5 ligger som en del av utjevningsfondet inntil det er endelig vedtatt av forstanderskapet.

Det vises forøvrig til note 57 om egenkapitalbevis.

2010	Sum egenkapital	Innskutt egenkapital		Opptjent egenkapital			Tilgjengelig for salg reserve
		Egenkapital-bevis	Over-kursfond	Utjevn-ingsfond	Grunnfonds-kapital	Gave-fond	
Egenkapital pr. 31.12.09	1.501,6	207,3	387,8	183,7	695,4	27,4	0,0
Årsresultat	286,7	0,0	0,0	140,6	131,1	15,0	0
Endringer i virkelig verdi for investeringer TFS	68,9	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	68,9
Totalresultat	355,6	0,0	0,0	140,6	131,1	15,0	68,9
Utbytte 2009 endelig vedtatt	-82,9	0,0	0,0	-82,9	0,0	0,0	0,0
Utdeling fra gavefondet	-10,0	0,0	0,0	0,0	0,0	-10,0	0,0
Egenkapital pr. 31.12.10	1.764,3	207,3	387,8	241,4	826,5	32,4	68,9

Årets forslag til utbytte på MNOK 103,6 ligger som en del av utjevningsfondet inntil det er endelig vedtatt av forstanderskapet.

KONTANTSTRØMOPPSTILLING

Konsern 2011	Konsern 2010	Beløp i mill. kroner	Note	Morbank 2011	Morbank 2010
Driftsaktiviteter					
210,5	380,3	Resultat før skattekostnad		171,0	354,3
		Justert for:			
-3.507,9	-1.977,7	Endringer i eiendeler i forbindelse med driften	56	-429,3	-473,2
1.329,2	-154,6	Endringer i gjeld i forbindelse med driften	56	1.307,0	-175,6
-6,2	25,3	Ikke-kontante poster inkludert i resultat før skattekostnad	56	-13,1	18,4
0,9	-64,4	Netto gevinst fra investeringsaktiviteter		6,4	-64,3
-50,4	-33,5	Periodens betalte skatter		-42,6	-22,1
-2.023,9	-1.824,6	Netto kontantstrøm fra driftsaktiviteter	A	999,4	-362,5
Investeringsaktiviteter					
-243,4	-75,1	Utbetaling ved kjøp av varige driftsmidler		-9,1	-3,9
0,9	2,6	Innbetaling ved salg av varige driftsmidler		0,4	0,6
99,7	-46,5	Netto innbetaling/utbetaling ved salg/kjøp av finansielle investeringer		4,4	-131,5
-142,8	-119,0	Netto kontantstrøm fra investeringsaktiviteter	B	-4,3	-134,8
Finansieringsaktiviteter					
0,0	-58,8	Netto innbetaling/utbetaling ved låneopptak til/fra kredittinstitusjoner		0,0	-58,8
-2.840,0	-2.411,1	Utbetaling ved tilbakebetaling av verdipapirer		-2.840,0	-2.406,9
5.169,3	5.082,5	Innbetaling ved utstedelse av verdipapirer		2.005,7	3.632,0
-103,6	-82,9	Utbetaling av utbytte		-103,6	-82,9
2.225,7	2.529,7	Netto kontantstrøm fra finansieringsaktiviteter	C	-937,9	1.083,4
59,0	586,1	Netto endring i kontanter og kontantekvivalenter	A+B+C	57,2	586,1
1.629,7	1.043,6	Kontanter og kontantekvivalenter pr. 01.01.		1.629,7	1.043,6
1.688,7	1.629,7	Beholdning av kontanter og kontantekvivalenter pr. 31.12.	56	1.686,9	1.629,7

Likviditetsbeholdningen inkluderer kontanter og fordringer på sentralbanker, statskasseveksler og utlån til og fordringer på kredittinstitusjoner gjelder rene plasseringer.

NOTER TIL ÅRSREGNSKAPET

NOTE 1 - GENERELL INFORMASJON.....	30
NOTE 2 - REGNSKAPSPRINSIPPER.....	30
NOTE 3 - ANVENDELSE AV ESTIMATER	39
NOTE 4 - DRIFTSSEGMENTER.....	40
NOTE 5 - STYRING AV FINANSIELL RISIKO I SPAREBANKEN ØST.....	42
NOTE 6 - KAPITALDEKNING	45
NOTE 7 - KREDITTRISIKO	46
NOTE 8 - KREDITTKVALITET PR. KLASSE AV FINANSIELLE EIENDELER	46
NOTE 9 - ALDERSFORDELING PÅ FORFALTE, MEN IKKE NEDSKREVNE UTLÅN.....	48
NOTE 10 - KREDITTRISIKO FORDELT PÅ KLASSE.....	49
NOTE 11 - FORDELING AV UTLÅN OG GARANTIER TIL KUNDER ETTER SEKTOR, NÆRING OG GEOGRAFI	51
NOTE 12 - UTLÅN TIL OG FORDRINGER PÅ KUNDER.....	53
NOTE 13 - TAP PÅ UTLÅN OG GARANTIER KUNDER.....	53
NOTE 14 - UTLÅN TIL OG FORDRINGER PÅ KUNDER KNYTTET TIL FINANSIELLE LEIEAVTALER	55
NOTE 15 - UTLÅN TIL OG FORDRINGER PÅ KREDITTINSTITUSJONER.....	56
NOTE 16 - TAP PÅ UTLÅN OG GARANTIER KREDITTINSTITUSJONER.....	56
NOTE 17 - RENTERISIKO	57
NOTE 18 - LIKVIDITETSRISIKO.....	60
NOTE 19 - VALUTARISIKO	66
NOTE 20 - FINANSIELLE EIENDELER.....	66
NOTE 21 - FINANSIELLE DERIVATER	67
NOTE 22 - VERDSETTELSE AV FINANSIELLE EIENDELER OG FORPLIKTELSER TIL VIRKELIG VERDI	68
NOTE 23 - BALANSEPOSTER TIL VIRKELIG VERDI	71
NOTE 24 - FORFALLSANALYSE AV EIENDELER OG FORPLIKTELSER.....	72
NOTE 25 - MELLOMREGNING MED KONSERNSELSKAP.....	74
NOTE 26 - NETTO RENTE- OG KREDITTPROVISJONSINNTEKTER.....	75
NOTE 27 - UTBYTTE OG ANDRE INNTEKTER AV VERDIPAPIRER MED VARIABEL AVKASTNING	75
NOTE 28 - PROVISJONSINNTEKTER OG INNTEKTER FRA BANKTJENESTER.....	76
NOTE 29 - NETTO VERDIENDRING OG GEVINST/TAP PÅ FINANSIELLE INSTRUMENTER.....	76
NOTE 30 - NETTO VERDIENDRING OG GEVINST/TAP FRA FINANSIELLE INVESTERINGER FORDELT PÅ KATEGORIER.....	77
NOTE 31 - ANDRE DRIFTSINNTEKTER	77
NOTE 32 - LØNN OG ANDRE GODTGJØRELSE.....	78
NOTE 33 - NÆRSTÅENDE PARTER.....	81
NOTE 34 - ANDRE DRIFTSKOSTNADER	81
NOTE 35 - GODTGJØRELSE REVISOR	81
NOTE 36 - SKATTER.....	82
NOTE 37 - STATSKASSEVEKSLER, SERTIFIKATER OG OBLIGASJONER	83
NOTE 38 - AKSJER OG EGENKAPITALBEVIS.....	85
NOTE 39 - EIERINTERESSER I KONSERNSELSKAP.....	87
NOTE 40 - VARIGE DRIFTSNIDLER OG INVESTERINGSEIENDOMMER.....	88
NOTE 41 - OPERASJONELLE LEASINGAVTALER	90
NOTE 42 - ANDRE EIENDELER.....	90
NOTE 43 - FORSKUDDSBETALTE IKKE PÅLØPTE KOSTNADER OG OPPTJENTE IKKE MOTTATTE INNTEKTER.....	90
NOTE 44 - GJELD TIL KREDITTINSTITUSJONER.....	90
NOTE 45 - INNSKUDD FRA OG GJELD TIL KUNDER.....	91
NOTE 46 - GJELD STIFTET VED UTSTEDELSE AV VERDIPAPIRER	91
NOTE 47 - ANSVARLIG LÅNEKAPITAL	92
NOTE 48 - LANGSIKTIGE INNLÅN FORDELT PÅ FORFALLSTIDSPUNKT	92
NOTE 49 - ANDRE FORPLIKTELSER	93
NOTE 50 - PÅLØPTE KOSTNADER OG MOTTATTE IKKE OPPTJENTE INNTEKTER	93
NOTE 51 - AVSETNINGER FOR PÅLØPTE KOSTNADER OG FORPLIKTELSER.....	94
NOTE 52 - PENSJONSFORPLIKTELSER	94
NOTE 53 - GARANTIANSVAR.....	98
NOTE 54 - PANTSTILLELSER OG FORTRINNSRETT.....	98
NOTE 55 - KOSTNADER KNYTTET TIL BANKENES SIKRINGSFOND.....	98
NOTE 56 - TILLEGGSINFORMASJON KONTANTSTRØMMOPPSTILLING.....	99
NOTE 57 - EGENKAPITALBEVIS	99
NOTE 58 - TILLITSVALGTE.....	103

NOTE 1 - GENERELL INFORMASJON

Sparebanken Øst er en egenkapitalbevisbank notert på Oslo Børs. Banken har sitt hovedkontor i Drammen, besøksadresse Bragernes Torg 2. Sparebanken Øst er alliansefri og har drevet sparebankvirksomhet uten opphold fra 1843.

Banken har kontorer også i kommunene Øvre Eiker, Nedre Eiker, Asker, Bærum, Oslo, Fredrikstad, Ullensaker, Horten, Tønsberg, Skedsmo og Lier. Konsernet Sparebanken Øst består av morbanken og de heleide datterselskapene Sparebanken Øst Boligkreditt AS, AS Financiering, Øst Prosjekt AS og Sparebanken Øst Eiendom AS med datterselskapene Grev Wedels Have AS og Hawø Eiendom AS.

Sparebanken Øst er leverandør av tjenester innenfor områdene finansiering, sparing og plassering, betalingsformidling, forsikring, eiendomsdrift og finansiell rådgivning.

NOTE 2 - REGNSKAPSPRINSIPPER

1. GENERELT

Konsern- og selskapsregnskapet til Sparebanken Øst er utarbeidet i samsvar med gjeldende internasjonale regnskapsstandarder, International Financial Reporting Standard (IFRS) godkjent av EU.

En legger til grunn prinsippene i et historisk kost-regnskap, med unntak for finansielle derivater og investeringer som er holdt for omsetning eller er tilgjengelig for salg, samt den del av verdipapirporteføljen hvor ledelsen har valgt å benytte "Fair Value Option". Disse postene er vurdert til virkelig verdi. Der konsernet benytter sikringsbokføring justeres verdien på sikringsobjektet for verdiendringer knyttet til sikret risiko.

Konsernets balanseoppstilling er i hovedsak basert på en vurdering av balansepostenes likviditet.

I notene er alle beløp angitt i mill. kroner dersom ikke annet er oppgitt.

2. ENDRING I REGNSKAPSPRINSIPPER

Det er ikke foretatt endringer i anvendte regnskapsprinsipper i 2011. Under presenteres nye standarder og fortolkninger konsernet har implementert med virkning fra 1. januar 2011.

IAS 24 (revidert) Opplysninger om nærstående parter

IAS 24 har klargjort og forenklet definisjonen av nærstående parter. Den reviderte standarden gir også noen lettelser i kravene til tilleggsopplysninger for offentlige virksomheter. Endringene har ikke medført endringer i noteopplysninger.

Årlig forbedringsprosjekt 2010 – IFRS 7: Klargjøring av opplysningskrav

Klargjøring av sammenhengen mellom kvantitative og kvalitative tilleggsopplysninger og arten og omfanget av risikoer knyttet til finansielle instrumenter. Endringer i krav til kvantitative opplysninger og opplysninger om kredittrisiko.

Kravet om å opplyse om den balanseførte verdien for finansielle eiendeler hvor vilkårene er reforhandlet og som ellers ville ha vært forfalt og misligholdt, eller ville ha vært gjenstand for en nedskrivning, dersom ikke en slik reforhandling hadde funnet sted er nå tatt bort.

Det er gitt en presisering knyttet til opplysninger om sikkerhet stilt til fordel for selskapet og lignende risikoreduserende ordninger. Det er den finansielle effekten av sikkerhet stilt og andre risikoreduserende ordninger i forhold til maksimal kreditteksponering. Det vises til note 7.

Nedenfor fremgår nye standarder og fortolkninger som har trådt i kraft i 2011 uten å ha medført endringer i mor- eller konsernregnskapet:

- *Endringer til IAS 32 Finansielle instrumenter* – presentasjon – Klassifisering av utstedte tegningsretter
- *IFRIC 19* - Å bringe finansielle forpliktelser til opphør med egenkapitalinstrumenter
- IASBs Årlige forbedringsprosjekt 2010 (øvrige forbedringsprosjekter)

3. KONSOLIDERING

Konsernregnskapet omfatter morbank og alle datterselskap.

Regnskapet for konsernet omfatter de heleide datterselskapene Sparebanken Øst Boligkreditt AS, AS Financiering, Øst Prosjekt AS og Sparebanken Øst Eiendom AS med datterselskapene Grev Wedels Have AS og Hawø Eiendom AS.

Selskap som er kjøpt eller solgt i løpet av året inkluderes i konsernregnskapet fra det tidspunktet kontroll oppnås og inntil kontroll opphører. Overtakelsesmetoden benyttes ved regnskapsføring ved kjøp av datterselskap. Ved overtakelse av kontroll i et foretak, blir alle identifiserbare eiendeler og forpliktelser oppført til virkelig verdi. Goodwill fremkommer som en positiv differanse mellom kjøpesum og balanseførte verdier i oppkjøpt virksomhet etter at mer- og mindreverdier er henført til identifiserbare eiendeler på kjøpstidspunktet. Dersom det foreligger en negativ differanse, inntektsføres denne ved kjøpet. Goodwill testes årlig for verdifall og balanseføres til kostpris redusert for eventuelle akkumulerte nedskrivninger.

Ved utarbeidelse av konsernregnskapet elimineres interne transaksjoner, intern fortjeneste og mellomværende mellom selskap som inngår i konsernet.

Regnskapsprinsipper i datterselskap endres når dette er nødvendig for å oppnå samsvar med konsernets regnskapsprinsipper.

3.1 Eierinteresser i datterselskap og tilknyttede selskap

Som datterselskap regnes alle foretak hvor morbanken alene eller indirekte via datterselskap eier mer enn 50 prosent av stemmeberettiget kapital, eller på annen måte har bestemmende innflytelse over foretakets finansielle og driftsmessige prinsipper. I selskapsregnskapet er investeringer i datterselskap vurdert til historisk kost.

Selskap hvor banken alene eller indirekte eier mellom 20 prosent og 50 prosent av den stemmeberettigede kapitalen og har betydelig innflytelse, defineres som tilknyttet selskap og behandles etter egenkapitalmetoden i konsernregnskapet. I selskapsregnskapet er investeringer i tilknyttet selskap vurdert til historisk kost. Banken har ingen eierinteresser i det som defineres som tilknyttet selskap.

4. VALUTA

Regnskapet presenteres i norske kroner (NOK), som også er funksjonell valuta for samtlige selskap i konsernet.

Transaksjoner i utenlandsk valuta er omregnet til funksjonell valuta (NOK) etter kursene på transaksjonstidspunktet. Pengeposter i utenlandsk valuta omregnes etter offisielle middelkurser på balansedagen. Valutatap og -gevinst som oppstår på grunn av ulik kurs på transaksjonstidspunktet og oppgjørstidspunktet, samt omregningsdifferanser på pengeposter i utenlandsk valuta som ikke er gjort opp, resultatføres.

5. INNTEKTSFØRING

5.1 Renteinntekter og -kostnader

Renteinntekter og -kostnader innregnes i resultatregnskapet ved bruk av effektiv rentemetode. Den effektive renten fastsettes ved diskontering av kontraktsfestede kontantstrømmer innenfor forventet løpetid.

Dersom en finansiell eiendel eller en gruppe av like eiendeler er nedskrevet som følge av verditap, resultatføres renteinntektene ved å benytte renten som fremtidige kontantstrømmer diskonteres med for å beregne verditapet.

Inntektsføring av renter etter effektiv rentemetode benyttes både for balanseposter som vurderes til amortisert kost, og balanseposter som vurderes til virkelig verdi over resultatet.

5.2 Provisjonsinntekter og -kostnader

Provisjonsinntekter og -kostnader resultatføres i takt med at tjenesten blir utført. Gebyrer knyttet til rentebærende instrumenter blir ikke ført som provisjoner, men inngår i beregningen av effektiv rente og resultatføres tilsvarende.

5.3 Andre inntekter

Leieinntekter fra eiendom inntektsføres lineært over leieperioden.

5.4 Mottatt utbytte

Mottatt utbytte på egenkapitalinstrumenter innregnes i resultatet etter at konsernets rett til å motta betaling er fastsatt, og inngår i "utbytte og andre inntekter av verdipapirer med variabel avkastning".

6. FINANSIELLE INSTRUMENTER

6.1 Innregning og fraregning

Finansielle eiendeler og forpliktelser innregnes når konsernet blir part i instrumentets kontraktsmessige bestemmelser.

Finansielle eiendeler fraregnes når de kontraktsmessige rettighetene til kontantstrømmene fra den finansielle eiendelen utløper, eller når rettighetene til å motta kontantstrømmene er overført.

Finansielle forpliktelser fraregnes når den har opphørt, dette når plikten angitt i kontrakten er oppfylt, kansellert eller utløpt.

6.2 Klassifisering

Konsernets finansielle instrumenter som omfattes av IAS 39, er klassifisert i en av følgende kategorier:

Finansielle eiendeler:

- Finansielle eiendeler til virkelig verdi med verdiendringer over resultatet
 - finansielle eiendeler holdt for omsetning ("trading")
 - finansielle eiendeler bestemt regnskapsført til virkelig verdi over resultatet, øremerket ved første gangs innregning
- Investeringer holdt til forfall, balanseført til amortisert kost
- Utlån og fordringer, balanseført til amortisert kost
- Finansielle eiendeler tilgjengelig for salg, vurdert til virkelig verdi med verdiendringer presentert som andre inntekter eller kostnader i totalresultatoppstillingen

Finansielle forpliktelser:

- Finansielle forpliktelser til virkelig verdi med verdiendring over resultatet
- Finansielle forpliktelser, balanseført til amortisert kost

6.3 Måling

6.3.1 Første gangs regnskapsføring av finansielle instrumenter

Finansielle instrumenter som vurderes til virkelig verdi over resultatet, måles til virkelig verdi på avtaletidspunktet ved første gangs innregning. Virkelig verdi vil normalt være transaksjonsprisen. Finansielle eiendeler og forpliktelser, som ikke er klassifisert i denne kategorien, måles til virkelig verdi med tillegg/fradrag av direkte henførbare transaksjonskostnader ved første gangs innregning.

6.3.2 Etterfølgende måling

Verdimåling til virkelig verdi

I utgangspunktet skal observerbare markedskurser legges til grunn for finansielle instrumenters virkelige verdi. Der observerbare markedskurser ikke finnes og virkelig verdi ikke kan utledes direkte eller indirekte fra observerbar input i markedet, benyttes ulike verdsettelsesteknikker. Dette er teknikker som til en viss grad kan innebære skjønnsmessige vurderinger. Slike skjønnsmessige vurderinger kan være likviditetsrisiko, kredittrisiko og volatilitet. Endringer i holdningen til slike faktorer kan påvirke fastsettelsen av virkelig verdi på et finansielt instrument. Alle endringer i virkelig verdi innregnes direkte i resultatregnskapet, med mindre eiendelen er klassifisert som tilgjengelig for salg hvor verdiendringen inngår i totalresultatet.

Verdimåling til amortisert kost

Finansielle instrumenter som ikke måles til virkelig verdi, verdsettes til amortisert kost og inntektene/kostnadene beregnes etter effektiv rentemetode. Den effektive renten fastsettes ved diskontering av kontraktsfestede kontantstrømmer innenfor forventet løpetid. Amortisert kost er nåverdien av kontantstrømmene neddiskontert med den effektive renten.

Nedskrivninger av finansielle eiendeler

På hver balansedag vurderes det om det foreligger objektive bevis på at de finansielle eiendelene har vært utsatt for verdifall. Dersom det er objektive bevis på verdifall blir den finansielle eiendelen nedskrevet og nedskrivningene blir resultatført der de etter sin art hører hjemme. Nedskrivninger er nærmere omtalt under punkt 6.4.

6.3.3 Overtakelse av eiendeler

Eiendeler som overtas i forbindelse med oppfølging av misligholdte og nedskrevne engasjementer, verdsettes ved overtagelsen til virkelig verdi.

6.3.4 Sikringsbokføring

Banken benytter virkelig verdisikring av fastrente innlån. Ved virkelig verdisikring blir sikringsinstrumentet regnskapsført til virkelig verdi og verdien på sikringsobjektet blir justert for verdiendringen knyttet til sikret risiko. Dersom sikringsforholdet avbrytes eller tilstrekkelig sikringseffektivitet ikke kan verifiseres, amortiseres verdiendringen tilknyttet sikringsobjektet over gjenværende løpetid.

6.4 Nærmere om finansielle instrumenter

6.4.1 Utlån

Ved første gangs innregning er utlån vurdert til virkelig verdi med tillegg av direkte transaksjonskostnader. Etableringsgebyr aktiveres og inntektsføres over lånets forventede løpetid. Inntektsføring skjer på månedlig basis. Ved etterfølgende måling vurderes utlån til amortisert kost med anvendelse av effektiv rentemetode.

Renteinntekter på finansielle instrumenter klassifisert som utlån og fordringer, inngår i "Renteinntekter og lignende inntekter" i resultatregnskapet. Periodens nedskrivning på utlån resultatføres under "Tap på utlån og garantier". Renter beregnet etter den effektive rentemetoden på nedskrevet verdi av utlån inngår i "Renteinntekter og lignende inntekter".

Misligholdte og tapsutsatte engasjementer

Misligholdte utlån defineres som utlån som har betalingsmislighold utover 90 dager. Utlån og andre engasjementer som ikke er misligholdte, men hvor kundens økonomiske situasjon gjør det sannsynlig at konsernet vil bli påført tap, klassifiseres som tapsutsatte engasjementer.

Individuelle nedskrivninger på utlån og garantier

Utlån nedskrives for kredittap på individuell basis dersom det foreligger objektive bevis på at slikt kredittap har inntruffet. Objektive bevis anses å foreligge ved vesentlige finansielle problemer hos debitor, betalingsmislighold eller andre vesentlige kontraktsbrudd, innvilget utsettelse av betaling eller ny kreditt til betaling av termin, avtalte endringer i rentesatsen eller i andre avtalevilkår som følge av problemer hos debitor, gjeldsforhandling hos debitor, annen finansiell restrukturering eller konkursbehandling.

Estimering av eventuelt kredittap skjer på basis av størrelsen på forventede fremtidige kontantstrømmer fra salg av panteobjekter og lignende, når kontantstrømmene forventes innbetalt samt diskonteringsrentens størrelse. Tapets størrelse er en direkte funksjon av forskjellen mellom balanseført verdi og nåverdien av neddiskonterte fremtidige kontantstrømmer, neddiskontert med lånets effektive rente.

Nedskrivninger på grupper av utlån

Vurdering av behovet for nedskrivning på gruppen av utlån til privatpersoner skjer på basis av en tapsindikator som hensyntar ulike makroøkonomiske variabler som indikerer om banken er i en konjunktursituasjon som er bedre eller dårligere enn en normaltapssituasjon. Vurdering av behovet for nedskrivning på gruppen av utlån til bedrifter skjer på basis av endringer i risikoklassifisering av engasjementene. Dersom det i en regnskapsperiode skjer en netto negativ forflytning mellom risikoklasser, foretas det en nedskrivning på basis av bankens tapshistorikk for de aktuelle risikoklassene. Vurdering av utlån er ytterligere beskrevet under "anvendelse av estimater".

Konstatering av tap

Konstatering av tap skjer først når det er stadfestet akkord eller konkurs hos debitor, når utleggsforretning ikke har ført frem, det foreligger rettskraftig dom eller i tilfeller der banken har gitt avkall på utlånet eller deler av det, eller andre tilfeller der det er overveiende sannsynlig at tapene er endelige. Konstaterte tap som er dekket ved tidligere foretatte nedskrivninger føres mot avsetningene. Konstaterte tap uten dekning i tapsavsetningene, samt over- eller underdekning i forhold til tidligere nedskrivninger resultatføres.

6.4.2 Statskasseveksler

Statskasseveksler måles til virkelig verdi. Verdiendring og gevinst/tap ved realisasjon av statskasseveksler inngår i "Renteinntekter og lignende inntekter" i resultatregnskapet.

6.4.3 Sertifikater og obligasjoner

Konsernet har klassifisert sertifikater og obligasjoner i følgende kategorier:

- til virkelig verdi over resultatet
- holde til forfall

Holde til forfall

Obligasjoner hvor konsernet har intensjon og evne til å holde investeringen til forfall er klassifisert i kategorien holde til forfall.

Måling ved første gangs regnskapsføring er virkelig verdi inkludert transaksjonskostnader. Etterfølgende måling skjer til amortisert kost ved bruk av effektiv rentemetode.

Den løpende opptjeningen av renteinntekter resultatføres og eventuell over- eller underkurs på kjøpstidspunktet amortiseres ved bruk av effektiv rentemetode og resultatføres som en justering av obligasjonens løpende renteinntekt.

Når det foreligger objektive bevis for at det har inntruffet et kredittap på en obligasjon i kategorien holde til forfall, nedskrives obligasjonen for dette kredittapet på linjen "Netto verdiendringer og gevinst/tap på finansielle instrumenter" i resultatregnskapet. Nedskrivningen er en direkte funksjon av forskjellen mellom balanseført verdi og nåverdien av neddiskonterte fremtidige kontantstrømmer. Neddiskonteringen er basert på effektiv rente. En eventuell reversering av

tidligere nedskrivninger innregnes som en økning i balanseført verdi i den grad den ikke overstiger hva amortisert kost ville ha vært dersom nedskrivning ikke hadde vært gjennomført. Realisert gevinst og tap inngår i "Netto verdiendringer og gevinst/tap på finansielle instrumenter".

Virkelig verdi over resultatet

Konsernets øvrige portefølje av sertifikater og obligasjoner kjøpt før 01.01.11 er et ledd i bankens likviditets- og investeringsstrategi og er bestemt regnskapsført til virkelig verdi ("Fair Value Option").

Konsernets øvrige portefølje av sertifikater og obligasjoner kjøpt etter 01.01.11 er et ledd i bankens likviditetsstrategi og inngår i kategorien holdt for omsetning ("trading").

Verdiendringen og realisert gevinst og tap inngår i regnskapslinjen "Netto verdiendringer og gevinst/tap på finansielle instrumenter".

6.4.4 Egenkapitalinstrumenter

Konsernet har klassifisert egenkapitalinstrumenter i følgende kategorier:

- holdt for omsetning ("trading")
- tilgjengelig for salg

Holdt for omsetning ("trading")

Egenkapitalinstrumenter eiet med formål om å selge eller kjøpe tilbake på kort sikt, som inngår i en portefølje og eiet for å oppnå kursgevinster, er klassifisert som holdt for omsetning, og regnskapsføres til virkelig verdi. Verdiendring og realisert gevinst og tap inngår i "Netto verdiendringer og gevinst/tap på finansielle instrumenter". Konsernets børsnoterte aksjer og egenkapitalbevis faller inn under denne kategorien.

Mottatt utbytte på egenkapitalinstrumenter innregnes i resultatet etter at konsernets rett til å motta betaling er fastsatt og inngår i "Utbytte og andre inntekter av verdipapirer med variabel avkastning".

Tilgjengelig for salg

Konsernets beholdning av egenkapitalinstrumenter som ikke er klassifisert som holdt for omsetning ("trading"), er klassifisert som tilgjengelig for salg, og er vurdert til virkelig verdi med verdiendringer presentert som inntekter og kostnader i totalresultatet. Nedskrivning ved verdifall innregnes i "Netto verdiendringer og gevinst/tap på finansielle instrumenter" i den perioden det oppstår. Ved avhendelse blir akkumulert gevinst eller tap på det finansielle instrumentet som tidligere er regnskapsført i totalresultatet reversert, og gevinst eller tap blir innregnet i "Netto verdiendringer og gevinst/tap på finansielle instrumenter".

Konsernet foretar nedskrivning av egenkapitalinstrumenter i kategorien tilgjengelig for salg når det har vært en varig nedgang i virkelig verdi eller virkelig verdi er signifikant lavere enn balanseført verdi. Banken vurderer det som signifikant når verdifallet er mer enn 20%, og at verdifallet er varig når det er lenger enn 6 måneder. Tap ved verdifall innregnet i resultatet, for denne kategorien, blir ikke reversert over resultatet.

Mottatt utbytte på egenkapitalinstrumenter innregnes i resultatet etter at konsernets rett til å motta betaling er fastsatt og inngår i "Utbytte og andre inntekter av verdipapirer med variabel avkastning".

6.4.5 Finansielle derivater

Finansielle derivater er kontrakter som er inngått for å nøytralisere en allerede aktuell rente- og/eller valutarisiko konsernet har påtatt seg. Derivatene omfatter valuta- og renteinstrumenter. Finansielle derivater regnskapsføres til virkelig verdi med verdiendring over resultatet. Derivatet regnskapsføres som eiendel dersom virkelige verdi er positiv og som forpliktelse dersom virkelig verdi er negativ.

Realiserte og urealiserte gevinster og tap på finansielle derivater innregnes i resultatregnskapet under posten "Netto verdiendring og gevinst/tap på finansielle instrumenter". For regnskapsføring av finansielle derivater hvor sikringsbokføring benyttes, se eget avsnitt.

6.4.6 Sikringsbokføring

Sparebanken Øst benytter seg i hovedsak av finansielle derivater for å redusere rente- og/eller valutarisiko.

Banken benytter verdisikring. En verdisikring er en sikringsrelasjon hvor foretaket ønsker å sikre seg mot eksponeringen for verdiendringer for balanseførte eiendeler eller forpliktelser. Obligasjonsgjeld med fast rente utgjør en renterisiko. Obligasjonsgjeld i utenlandsk valuta representerer både en rente- og valutarisiko. For finansielle derivater som benyttes til sikring av virkelig verdi av balanseførte forpliktelser benyttes sikringsbokføring dersom visse kriterier er oppfylt. Endringer i virkelig verdi på finansielle derivater som er klassifisert som, og oppfyller kravene til verdisikring, regnskapsføres over resultatregnskapet sammen med enhver endring i virkelig verdi på den sikrede forpliktelsen som kan tilskrives den sikrede risiko. Det er hovedsakelig renteswapper og kombinerte rente- og valutaswapper (basis-swapper) som benyttes som sikringsinstrumenter i konsernet.

Verdiendring på sikringsinstrumenter og sikringsobjekter inngår i "Netto verdiendringer og gevinst/tap på finansielle instrumenter".

Sikringseffektiviteten må kunne måles pålitelig. Ved inngåelse av sikringsforholdet dokumenteres formelt forholdet mellom sikringsobjekt og sikringsinstrument, inkludert hvilken risiko som sikres, formålet og strategien for sikringen og metoden som vil bli benyttet for å beregne sikringseffektiviteten. Sikringen vurderes og dokumenteres løpende kvartalsvis, herunder sikringseffektiviteten. I overveiende grad benytter konsernet seg av en-til-en-sikringer, det vil si at for eksempel nominelle beløp og hovedstol, vilkår, reprisingtidspunkter, tidspunkter for mottak og betaling av renter og hovedstol samt grunnlaget for måling av renter er de samme for sikringsinstrumentet og sikringsobjektet. Dersom målingen viser at verdiendringene på sikringsinstrumentet motvirker 80 prosent til 125 prosent av endringene i sikringsobjektet, vil sikringen fremdeles kvalifisere som en sikring etter IAS 39. Eventuell ineffektiv del av sikringen blir resultatført. Dersom sikringsforholdet avbrytes eller tilstrekkelig sikringseffektivitet ikke kan verifiseres, amortiseres verdiendringen tilknyttet sikringsobjektet over gjenværende løpetid.

6.4.7 Innlån og andre finansielle forpliktelser

Konsernet måler finansielle forpliktelser, bortsett fra derivater, til amortisert kost. Finansiell gjeld måles til amortisert kost hvor forskjeller mellom mottatt beløp fratrasket transaksjonskostnader og innløsningsverdi periodiseres over låneperioden ved bruk av effektiv rentemetode. Rentekostnader og amortiseringseffekter på instrumentene inngår i "Rentekostnader og lignende kostnader" i resultatregnskapet. Beholdning av egne obligasjoner føres som reduksjon av gjeld. Ved tilbakekjøp blir forskjellen mellom balanseført verdi og betalt vederlag resultatført som over-/underkurs.

7. VARIGE DRIFTSMIDLER OG INVESTERINGSEIENDOMMER

Varige driftsmidler omfatter bygninger, tomter og driftsløsøre. Bygninger og driftsløsøre er balanseført til kostpris fratrasket ordinære akkumulerte avskrivninger og nedskrivninger. Tomter avskrives ikke og er balanseført til kostpris fratrasket eventuelle nedskrivninger. Kostpris inkluderer alle direkte henførbare kostnader ved anskaffelse av eiendeler med tillegg av kostpris for senere forbedringer. Alle andre reparasjons- og vedlikeholdskostnader resultatføres i den perioden de påløper. Ved fastsetting av avskrivningsplan hensyntas driftsmiddelets forventede brukstid og estimert restverdi. Konsernets bygninger er blitt dekomponert i fire delkomponenter, bygningskropp, tekniske anlegg, fasader og fast innredning. Avskrivninger er vurdert for hver delkomponent ut fra forventet brukstid og estimert restverdi.

Konsernets bygninger til ekstern utleie samt bygninger som innehas for å oppnå verdistigning, klassifiseres som investeringseiendommer. Banken har vurdert investeringseiendommer til kostpris fratrasket akkumulerte avskrivninger. Kostpris på innregningstidspunktet og årlige avskrivninger er fastsatt etter samme prinsipper som for øvrige eiendommer.

Avskrivningene er beregnet ved bruk av lineær metode over følgende brukstid:

Bygninger	10-50 år
Maskiner/inventar/transportmidler	3-8 år

Avskrivningsperiode, -metode og utrangeringsverdi vurderes årlig.

Gevinst/tap ved salg av driftsmidler fremkommer som differansen mellom salgspris og balanseført verdi og innregnes i resultatregnskapet.

Anlegg under utførelse er klassifisert som anleggsmidler og er oppført til kost inntil anlegget er ferdigstilt. Anlegg under utførelse blir ikke avskrevet før anleggsmiddelet blir tatt i bruk. Byggelånskostnader balanseføres løpende og inngår i kostpris.

Det blir foretatt vurdering av nedskrivning når det foreligger indikasjon på verdifall. Hvis balanseført verdi til et driftsmiddel er høyere enn gjenvinnbart beløp, blir det foretatt en nedskrivning over resultatet. Gjenvinnbart beløp er det høyeste av netto salgspris og diskontert kontantstrøm fra fortsatt bruk. Netto salgspris er beløpet som kan oppnås ved salg til uavhengig tredjepart, fratrasket salgskostnader. Gjenvinnbart beløp fastsettes separat for alle eiendeler. Dersom dette ikke er mulig, fastsettes gjenvinnbart beløp sammen med enheten eiendelen tilhører.

8. LEIEAVTALER

En leieavtale klassifiseres som finansiell leieavtale dersom den i det vesentlige overfører all risiko og avkastning forbundet med eierskap. Øvrige leieavtaler klassifiseres som operasjonelle leieavtaler.

Konsernet som utleier

Finansielle leieavtaler presenteres som "utlån til kunder" i balansen og regnskapsføres etter amortisert kost prinsippet. Forskuddsleie aktiveres og inntektsføres over løpetiden og er oppført som kortsiktig gjeld i regnskapet.

Konsernet som leietaker

Konsernet har som leietaker bare inngått operasjonelle leieavtaler. Leiebetalingene innregnes som kostnad i resultatregnskapet lineært over løpetiden til leieavtalen, med mindre et annet systematisk grunnlag gir bedre uttrykk for bruksverdien over tid.

9. USIKRE FORPLIKTELSER

Konsernet utsteder finansielle garantier som ledd i den ordinære virksomheten. Det vises til note 53. Vurdering av tapsavsetning på garantier som banken utsteder foretas sammen med vurdering av tap på utlån. Det vises til note 13. De samme prinsippene anvendes for å vurdere om det foreligger verdifall.

Det foretas avsetninger for andre usikre forpliktelser dersom det er sannsynlighetsovervekt for at forpliktelsen materialiserer seg og de økonomiske konsekvensene kan regnes pålitelig.

10. BETINGEDE HENDELSER

Betingede forpliktelser er ikke regnskapsført i årsregnskapet. Det er opplyst om vesentlige betingede forpliktelser med mindre den betingede forpliktelsen er svært usannsynlig.

En betinget eiendel er ikke regnskapsført i årsregnskapet, men opplyst om dersom det er sannsynlig at en fordel vil tilflyte konsernet.

11. PENSJONER

Konsernet har ulike ytelsesbaserte ordninger, samt innskuddsbasert ordning. Nyansatte fra og med 2007 (fra 2008 i datterselskapet AS Finansiering) inngår i innskuddsbasert ordning, mens overgangen til innskuddsbasert ordning var valgfri for øvrige ansatte.

Ytelsesbaserte ordninger

I en ytelsesbasert ordning er arbeidsgiver forpliktet til å yte fremtidig pensjon av en nærmere angitt størrelse. Konsernets kollektive pensjonsordninger administreres gjennom et livselskap. Den beregnede påløpte forpliktelsen sammenholdes med verdien på innbetalte og oppsparte pensjonsmidler. Dersom samlede pensjonsmidler overstiger beregnet pensjonsforpliktelse på balansetidspunktet, balanseføres nettoverdien som eiendel i balansen dersom det er sannsynlig at overfinansieringen kan nyttes mot fremtidige forpliktelser. Dersom pensjonsforpliktelsene overstiger pensjonsmidlene, klassifiseres nettoforpliktelsen som gjeld i balansen.

Konsernet har også udekkede pensjonsforpliktelser som finansieres over konsernets drift. Pensjonsforpliktelser på slike avtaler oppføres som gjeld i balansen.

AFP-ordningen ble i 1. kvartal 2010 delvis fraregnet med bakgrunn i lukking og avvikling av gammel AFP-ordning og innføring av ny ordning. Den nye AFP-ordningen er å anse som en ytelsesbasert flerforetaksordning. Slike pensjonsordninger skal regnskapsføres etter samme prinsipper som ytelsesbasert ordning. Dersom det ikke foreligger tilstrekkelig informasjon til å regnskapsføre ordningen på denne måten, må den imidlertid regnskapsføres som en innskuddsordning. På det nåværende tidspunkt er vurderingen at det ikke foreligger et slikt grunnlag, og at den nye ordningen inntil videre regnskapsføres som en innskuddsordning. Når slike beregninger eventuelt foreligger i fremtiden, må AFP-forpliktelsen etter den nye ordningen balanseføres som en ytelsesordning. Det vises til note 52 Pensjonsforpliktelser for nærmere redegjørelse.

Pensjonsforpliktelsene beregnes årlig av en uavhengig aktuar ved bruk av en lineær opptjeningsmetode. Pensjonsforpliktelsene beregnes som nåverdien av de estimerte fremtidige pensjonsytelsene som regnskapsmessig anses opptjent på balansedagen.

Sparebanken Øst benytter prinsippet med utsatt resultatføring av estimatavvik og korridor. Når estimatavvikene overstiger denne korridoren, tilsvarende 10 prosent av det høyeste av enten pensjonsmidlene eller pensjonsforpliktelsene, blir det overskytende beløpet innregnet i resultatregnskapet over en periode som tilsvarer forventet gjennomsnittlig resterende ansettelsesperiode.

Endringer i pensjonsplaner inntektsføres eller kostnadsføres ved planendringstidspunktet.

Pensjonskostnaden er basert på forutsetninger fastsatt ved periodens begynnelse. Årets netto pensjonskostnad består av nåverdien av årets pensjonsopptjening, rentekostnad på pensjonsforpliktelsen fratrasket forventet avkastning på pensjonsmidlene, resultatført virkning av avvik mellom faktisk og forventet avkastning samt periodisert arbeidsgiveravgift. Periodens netto pensjonskostnader inngår i regnskapslinjen "lønn m.v." i resultatregnskapet.

Vurdering av pensjonsforpliktelser er ytterligere beskrevet under "anvendelse av estimer".

Innskuddsbaserte ordninger

Innskuddsbasert pensjonsordning innebærer at konsernet betaler et årlig innskudd til de ansattes pensjonssparing. Ordningen ivaretas av et livselskap. Den fremtidige pensjonen vil avhenge av størrelsen på tilskuddet og den årlige avkastningen på pensjonssparingen. Konsernet har ingen ytterligere forpliktelse knyttet til levert arbeidsinnsats etter at det årlige innskuddet er betalt. Det er ingen avsetning til pensjonsforpliktelser for slike ordninger. Innskuddsbaserte pensjonsordninger blir kostnadsført direkte og inngår i regnskapslinjen "lønn m.v." i resultatregnskapet.

12. INNTEKTSSKATT

Årets skattekostnad i resultatregnskapet består av betalbar skatt for inntektsåret, eventuelt for mye/lite avsatt betalbar skatt tidligere år og resultatført utsatt skatt. Disse innregnes som inntekter eller kostnader og tas med i resultatregnskapet som skattekostnad med unntak av betalbar skatt og utsatt skatt på transaksjoner som innregnes direkte i totalresultatet eller under egenkapitalen.

Utsatt skatt forpliktelse/utsatt skatt eiendel beregnes på grunnlag av midlertidige forskjeller. Midlertidige forskjeller er differansen mellom balanseført verdi og skattemessige verdi på eiendeler og forpliktelser. Utsatt skatt eiendel beregnes videre på skattevirkninger av underskudd til fremføring.

Utsatt skatt eiendel oppføres som eiendel i balansen i den utstrekning det forventes at konsernet vil ha tilstrekkelig skattemessige overskudd i senere perioder til å nyttiggjøre utsatt skatt eiendelen. Utsatt skatt eiendel og utsatt skatt forpliktelse måles etter gjeldende skattesatser, og utlignes i den grad det er tillatt.

Utsatt skatt på transaksjoner innregnet i totalresultatet eller egenkapitalen innregnes med den underliggende transaksjonen enten i totalresultatet eller i egenkapitalen. I totalresultatet vises dette som skatteeffekt.

Betalbar skatt er innregnet direkte i balansen i den grad skattepostene relaterer seg til egenkapitaltransaksjoner.

Formuesskatt regnes ikke som skatt etter IAS12, men er kostnadsført som driftskostnad.

13. SEGMENTER

For ledelsesformål er konsernet organisert i fire driftssegmenter basert på produkter og tjenester. Segmentene utgjør basisen for den primære segmentrapporteringen. Finansiell informasjon vedrørende segmenter er presentert i note 4.

14. KONTANTSTRØMOPPSTILLING

Kontantstrømoppstillingene viser kontantstrøm gruppert etter type og anvendelsesområde. Kontanter og kontantekvivalenter inkluderer kontanter, fordringer på sentralbanker, statskasseveksler og utlån til og fordringer på kredittinstitusjoner som gjelder rene plasseringer.

15. EGENKAPITAL

15.1 Resultat pr. egenkapitalbevis

Resultat pr. egenkapitalbevis beregnes som egenkapitalbeviserens andel av bankens resultat for perioden dividert med tidsveid gjennomsnittlig antall egenkapitalbevis i løpet av perioden.

15.2 Utbytte

Utbytte på egenkapitalbevis regnskapsføres som egenkapital i perioden frem til det er vedtatt av bankens forstanderskap.

16. HENDELSER ETTER BALANSEDAGEN

Ny informasjon etter balansedagen om selskapets finansielle stilling på balansedagen vil inngå i grunnlaget for vurdering av regnskapsestimater i regnskapet og vil således være hensyntatt i årsregnskapet. Hendelser etter balansedagen som ikke påvirker selskapets finansielle stilling på balansedagen, men som vil påvirke selskapets finansielle stilling i fremtiden, er opplyst om dersom dette er vesentlig.

17. FREMTIDIGE ENDRINGER I REGNSKAPSPRINSIPPER

Standarder og fortolkninger som er vurdert til ikke å være relevante er ikke opplistet.

Endringer til IFRS 7 Finansielle instrumenter - opplysninger

Endringen vedrører notekrav i forbindelse med overføring av finansielle eiendeler som selskapet fortsatt har en involvering i, og tar sikte på å gi brukerne et bedre bilde av eksponeringen til foretaket som overfører de finansielle eiendelene. Endringene gjelder med virkning for regnskapsår som starter 1. juli 2011 og senere. Konsernet forventer å anvende den endrede standarden fra og med 1. januar 2012.

Endring til IFRS 7 Finansielle instrumenter – opplysninger

Endringene innebærer at foretak plikter å gi en rekke kvantitative opplysninger knyttet til motregning av finansielle eiendeler og finansielle forpliktelser. Opplysningskravene gjelder for alle innregnede finansielle instrumenter som er motregnet i henhold til IAS 32. Endringene gjelder med virkning for regnskapsår som starter 1. januar 2013 eller senere, men er fortsatt ikke EU-godkjent. Tidligere anvendelse er tillatt dersom EU godkjenner standarden. Konsernet forventer å anvende den endrede standarden fra og med 1. januar 2013.

IFRS 9 Finansielle instrumenter

IFRS 9 vil erstatte dagens IAS 39. Prosjektet er delt opp i flere faser. Første fase knyttet til klassifikasjons- og målereglerne er ferdigstilt fra IASB. I denne første fasen fremkommer det fra IFRS 9 at finansielle eiendeler som inneholder vanlige lånevilkår regnskapsføres til amortisert kost, med mindre en velger å føre dem til virkelig verdi, mens andre finansielle eiendeler skal regnskapsføres til virkelig verdi. Klassifikasjons- og målereglerne for finansielle forpliktelser i IAS 39 videreføres, med unntak for finansielle forpliktelser utpekt til virkelig verdi med verdiendring over resultat (virkelig verdi-opsjon), hvor verdiendringer knyttet til egen kredittrisiko separeres ut og føres over andre inntekter og kostnader. IFRS 9 gjelder med virkning for regnskapsår som starter 1. januar 2015 eller senere, men EU har ikke godkjent standarden. Tidligere anvendelse er tillatt dersom EU godkjenner standarden. Konsernet forventer å anvende IFRS 9 fra og med 1. januar 2015.

IFRS 10 Konsernregnskap

IFRS 10 erstatter de delene av IAS 27 Konsernregnskap og separate finansregnskap som omhandler konsoliderte regnskaper, og SIC-12 Konsolidering – foretak med særskilt formål. IFRS 10 bygger på én enkelt kontrollmodell som skal anvendes for alle enheter. Innholdet i kontrollbegrepet er noe endret fra IAS 27. Avgjørende for om selskap skal konsolideres etter IFRS 10 er om det foreligger kontroll. Kontroll foreligger når investoren har makt over investeringsobjektet; er utsatt for, eller har rettigheter til variabel avkastning fra investeringsobjektet; og evne til å bruke makt til å styre de aktiviteter hos investeringsobjektet som i vesentlig grad påvirker avkastningen. IFRS 10 gjelder med virkning for regnskapsår som starter 1. januar 2013 eller senere, men EU har foreløpig ikke godkjent standarden. Tidligere anvendelse er tillatt dersom EU godkjenner standarden. Konsernet forventer å anvende IFRS 10 fra og med 1. januar 2013.

IFRS 12 Opplysninger om interesser i andre foretak

IFRS 12 gjelder for foretak som har interesser i datterselskap, felleskontrollert virksomhet, tilknyttede foretak, eller ikke-konsoliderte strukturerte enheter (structured entities). IFRS 12 erstatter opplysningskrav som tidligere fulgte av IAS 27 Konsernregnskap og separat finansregnskap, IAS 28 Investeringer i tilknyttede foretak, og IAS 31 Andeler i felleskontrollert virksomhet. I tillegg introduseres det en rekke nye opplysningskrav. IFRS 12 gjelder med virkning for regnskapsår som starter 1. januar 2013 eller senere, men EU har ikke godkjent standarden. Tidligere anvendelse er tillatt dersom EU godkjenner standarden. Konsernet forventer å anvende IFRS 12 fra og med 1. januar 2013.

IFRS 13 Måling av virkelig verdi

Standarden angir prinsipper og veiledning for måling av virkelig verdi for eiendeler og forpliktelser som andre standarder krever eller tillater målt til virkelig verdi. IFRS 13 gjelder med virkning for regnskapsår som starter 1. januar 2013 eller senere, men EU har ikke godkjent standarden. Tidligere anvendelse er tillatt dersom EU godkjenner standarden. Konsernet forventer å anvende IFRS 13 fra og med 1. januar 2013.

Endringer til IAS 1 Presentasjon av finansregnskap

Endringen til IAS 1 var et krav om å gruppere inntekter og kostnader i oppstillingen over andre inntekter og kostnader på grunnlag av om de potensielt kan bli reklassifisert til resultatet eller ikke. Endringene gjelder med virkning for regnskapsår som starter 1. juli 2012 eller senere, men EU har ikke godkjent endringene. Tidligere anvendelse er tillatt dersom EU godkjenner endringene. Konsernet forventer å anvende den endrede standarden fra og med 1. januar 2013.

Endringer til IAS 19 Ytelser til ansatte

Etter endringene i 2011 tillater IAS 19 ikke "korridormetoden" brukt for regnskapsføring av estimatavvik. Estimatavvik skal nå regnskapsføres i sin helhet i oppstilling over andre inntekter og kostnader i den perioden de oppstår. Endringen innebærer videre at pensjonskostnaden splittes mellom ordinært resultat og andre inntekter og kostnader. Forventet avkastning på pensjonsmidlene skal beregnes ved bruk av diskonteringsrenten som beregnes ved brutto pensjonsforpliktelse. Periodens opptjente pensjonsrettigheter og netto rentekostnad presenteres under det ordinære resultatet, mens "remeasurements" så som estimatavvik blir presentert under andre inntekter og kostnader i totalresultatet. Videre er opplysningskravene relatert til ytelsesbaserte pensjonsavtaler endret. Endringene gjelder med virkning for regnskapsår som starter 1. januar 2013 eller senere, men EU har ikke godkjent endringene. Tidligere anvendelse er tillatt, dersom EU godkjenner endringene. Konsernet forventer å anvende den endrede standarden fra og med 1. januar 2013.

Endringer til IAS 27 (Revidert) Separat finansregnskap

Som følge av introduksjonen av IFRS 10 og IFRS 12 ble det gjort endringer i IAS 27 som samordner standarden med de nye regnskapsstandardene. IFRS 10 Consolidated Financial Statements erstatter de delene av IAS 27 som omhandler konsernregnskap. IAS 27 omhandler nå bare selskapsregnskapet, og vil derfor ikke være aktuell for konsernregnskapet etter ikrafttreddelsen. Endringene gjelder med virkning for regnskapsår som starter 1. januar 2013 eller senere, men EU har ikke godkjent endringene. Tidligere anvendelse er tillatt, dersom EU godkjenner endringene. Konsernet forventer å anvende den endrede standarden fra og med 1. januar 2013.

Endringer til IAS 32 Finansielle instrumenter - presentasjon

IAS 32 er endret for å klargjøre innholdet i "currently has a legally enforceable right to set-off" og også klargjøre anvendelsen av IAS 32s motregningskriterier for oppgjørssystemer som eksempelvis clearing house-systemer som anvender mekanismer for bruttooppgjør som ikke skjer samtidig (simultaneously). Endringene gjelder med virkning for regnskapsår som starter 1. januar 2014 eller senere, men EU har ikke godkjent endringene. Tidligere anvendelse er tillatt dersom EU godkjenner endringene og at endringene i IFRS 7 som krever opplysninger om motregning av finansielle instrumenter også oppfylles. Konsernet forventer å anvende den endrede standarden fra og med 1. januar 2014.

NOTE 3 - ANVENDELSE AV ESTIMATER

På grunn av den usikkerhet som er forbundet med forretningsvirksomhet kan mange regnskapsposter ikke måles nøyaktig, men bare estimeres. Slik estimering omfatter vurderinger basert på de seneste pålitelige opplysninger som er tilgjengelig og kan også inkludere forventninger om fremtidige hendelser som man anser sannsynlig. Estimer og vurderinger blir jevnlig evaluert.

I konsernets regnskap relaterer bruken av slike estimer seg spesielt til måling av følgende poster:

- Tap på utlån og garantier
- Virkelig verdi på finansielle instrumenter
- Aktuarberegninger av pensjonsforpliktelser

3.1 Tap på utlån og garantier

Utlån nedskrives for kredittap på individuell basis dersom det foreligger objektive bevis for at slikt kredittap har inntruffet. Eksempler på slike objektive bevis er vesentlige finansielle problemer hos debitor, betalingsmislighold, vesentlige kontraktsbrudd, avtalte endringer i rentesats eller avtalevilkår som følge av finansielle problemer hos debitor, konkurs med videre. Estimering av eventuelt kredittap skjer på basis av størrelsen på forventede fremtidige kontantstrømmer fra salg av panteobjekter og lignende, når kontantstrømmene forventes innbetalt samt diskonteringsrentens størrelse. Tapets størrelse er en direkte funksjon av forskjellen mellom balanseført verdi og nåverdien av neddiskonterte fremtidige kontantstrømmer. Hovedusikkerheten i estimatene av størrelsen på kredittap ligger i vurderingene av kontantstrømmenes størrelse og når i tid de forventes mottatt. Det henvises til note 13 for tap på utlån og garantier.

Grupper av utlån nedskrives tilsvarende individuelle utlån når det foreligger objektive bevis for at gruppen som sådan har en redusert verdi som en følge av hendelse som har inntruffet. Estimering av kredittap på grupper av utlån skjer på basis av historiske data for tap sammenstilt med bankspesifikke og/eller markedsmessige parametere som f.eks. risikoklassifisering, makroøkonomiske størrelser og bransjemessige forholdstall. Hovedusikkerheten i estimatene av størrelsen på kredittap på grupper av utlån knytter seg til datagrunnlaget som benyttes. Datagrunnlagets representativitet og kvalitet er viktige elementer. Nedskrivning av verdifall/tap på grupper av utlån er basert på modeller av både skjønsmessig og statistisk karakter. Modellrisikoen generelt vil alltid være et usikkerhetsmoment som overføres til estimatene modellene skal beregne. Det henvises til note 13 for nedskrivning på grupper av utlån.

3.2 Virkelig verdi på finansielle instrumenter

I utgangspunktet skal observerbare markedskurser legges til grunn for finansielle instrumenters virkelige verdi. Der observerbare markedskurser ikke finnes og virkelig verdi ikke kan utledes, direkte eller indirekte fra observerbar input i markedet, benyttes ulike verdsettelsesteknikker. Dette er teknikker som til en viss grad kan innebære skjønsmessige vurderinger. Slike skjønsmessige vurderinger kan være likviditetsrisiko, kredittrisiko og volatilitet. Endringer i holdningen til slike faktorer kan påvirke fastsettelsen av virkelig verdi på et finansielt instrument.

I de tilfeller hvor egenkapitalinstrumenter ikke kan fastsettes på en pålitelig måte vurderes egenkapitalinstrumentene til kost. Unoterte aksjer som har ubetydelig verdi, er også vurdert til kost.

Det henvises til note 22 for verdsettelse av finansielle eiendeler og forpliktelser til virkelig verdi.

3.3 Aktuarberegning av pensjonsforpliktelser

Konsernets ytelsesbaserte pensjonsforpliktelser beregnes av eksternt aktuar. Beregningene er basert på standardiserte forutsetninger om døds- og uføreutviklingen, samt andre demografiske forutsetninger utarbeidet av Finansnæringens Hovedorganisasjon. Som grunnlag for beregningene anvendes også en rekke økonomiske forutsetninger; blant annet forventet avkastning på pensjonsmidlene, diskonteringsrente, årlig lønnsvekst, utvikling i G (Folketrygdens grunnbeløp) og regulering av pensjoner.

Diskonteringsrenten tar utgangspunkt i 10 års statsobligasjonsrente med et påslag for å justere for at det er lenger løpetid på pensjonsforpliktelsen. De andre økonomiske forutsetningene er basert på forventet langsiktig utvikling i parameterne. Pensjonsmidlene er i stor grad investert i likvide eiendeler som verdsettes til virkelig verdi på balansedagen. Det vurderes å foreligge langt høyere risiko knyttet til estimerte brutto pensjonsforpliktelser enn til estimerte pensjonsmidler. Det henvises til note 53 for ytterligere informasjon.

Bank og finansnæringen har inngått avtale om førtidspensjonsordning (AFP) som innebærer at alle ansatte kan velge å gå av med førtidspensjon fra og med fylte 62 år. Denne ordningen ble i februar 2010 vedtatt avviklet og det var kun mulig å gå av med førtidspensjon etter den gamle ordningen fram til 31.12.10. Gevinsten ved avvikling av ordningen ble inntektsført i 2010 med 30,7 mill. kroner, og presentert som en reduksjon av lønnskostnader.

Som erstatning for den gamle AFP-ordningen er det etablert en ny AFP-ordning (AFP-tilskuddsloven). Den nye AFP-ordningen er, i motsetning til den gamle, ikke en førtidspensjonsordning, men en ordning som gir et livslangt tillegg på den ordinære pensjonen. De ansatte kan velge å ta ut den nye AFP-ordningen fra og med fylte 62 år, også ved siden av å stå i jobb, og den gir ytterligere opptjening ved arbeid fram til 67 år. Den nye AFP-ordningen er en ytelsesbasert flerforetakspensjonsordning, og finansieres gjennom premier som fastsettes som en prosent av lønn. Foreløpig foreligger ingen pålitelig måling og allokering av forpliktelse og midler i ordningen. Regnskapsmessig blir derfor ordningen inntil videre behandlet som en innskuddsbasert pensjonsordning hvor premiebetalingene kostnadsføres løpende, og ingen avsetninger foretas i regnskapet. Når slike beregninger eventuelt foreligger i fremtiden, må AFP-forpliktelsen etter den nye ordningen balanseføres som en ytelsesordning. Det henvises til note 52.

NOTE 4 - DRIFTSSEGMENTER

Segmentrapporteringen er basert på bankens interne rapporteringsformat, hvor morbank og boligkreditselskapet er splittet i privatmarked og bedriftsmarked. I tillegg kommer øvrige datterselskap, samt et ikke rapporterbart segment med poster som ikke er fordelt til øvrige segmenter. Konsernet har tilnærmet alle sine inntekter fra Norge, for geografisk fordeling av utlån til kunder se note 11.

For ledelsesformål er banken organisert i fire driftssegmenter basert på produkter og tjenester som følger: Segmentene privatmarked, bedriftsmarked består hovedsakelig av utlån til kunder og innskudd fra kunder, mens hovedproduktet i AS Finansiering er gjeldsbrevfinansiering av bil. Sparebanken Øst Eiendom AS driver eiendomsdrift ved kjøp og salg, utleie og utvikling av fast eiendom. Inntektene fra privatmarked, bedriftsmarked og AS Finansiering består hovedsakelig av netto renteinntekter, mens inntekter fra Sparebanken Øst Eiendom AS i hovedsak består av leieinntekter. Inntektsskatt styres på konsernbasis og allokeres ikke til driftssegmentene, bortsett fra datterselskap som er rapportert som egne driftssegmenter.

Renter rapporteres netto siden majoriteten av segmentinntektene er fra renteinntekter på utlån. Ledelsen baserer seg primært på netto renteinntekt og ikke brutto renteinntekt og -kostnad. Forvaltning av verdipapirer er ikke allokert i eget segment og inngår i kolonnen ufordelt. Transaksjoner mellom driftssegmentene er basert på armlengdes prising tilsvarende transaksjoner med tredjeparter. Ingen enkeltkunder utgjør mer enn 10% av bankens totale inntekter i 2010 og 2011.

Resultatregnskap

2011	PM	BM	AS Finansiering	Spb Øst Eiendom	Ufordelt	Eliminering	Konsern
Netto rente- og provisjonsinntekter eksterne	430,1	302,7	124,2	-0,8	-415,2	0,0	441,0
Netto rente- og provisjonsinntekter interne	-278,4	-95,1	-37,8	-6,1	417,4	0,0	0,0
Netto rente- og provisjonsinntekter*	151,7	207,6	86,4	-6,9	2,2	0,0	441,0
Sum netto andre inntekter eksterne	63,5	26,6	-15,5	15,2	-14,8	2,5	77,5
Sum netto andre inntekter interne	0,0	0,0	0,0	8,4	1,6	-10,0	0,0
Sum inntekter	215,2	234,2	70,9	16,7	-11,0	-7,5	518,5
Lønn og generelle administrasjonskostnader	72,4	22,5	29,4	5,6	100,6	0,0	230,5
Avskrivninger	0,0	0,0	1,4	4,3	6,3	0,0	12,0
Andre driftskostnader eksterne	1,0	0,1	5,6	3,5	37,2	0,2	47,6
Andre driftskostnader interne	0,0	0,0	-0,1	0,0	9,4	-9,3	0,0
Sum driftskostnader	73,4	22,6	36,3	13,4	153,5	-9,1	290,1
Resultat før tap	141,8	211,6	34,6	3,3	-164,5	1,6	228,4
Tap på utlån, garantier m.v.	-0,1	8,0	10,0	0,0	0,0	0,0	17,9
Resultat før skattekostnad	141,9	203,6	24,6	3,3	-164,5	1,6	210,5
Skattekostnad	0,0	0,0	7,0	0,9	46,5	0,4	54,8
Resultat etter skatt	141,9	203,6	17,6	2,4	-211,0	1,2	155,7

* Vi gjør oppmerksom på at det er foretatt en endring i netto rente- og provisjonsinntekter mellom segmentet PM og ufordelt i forhold til foreløpig regnskap. Totalsum konsern er uforandret.

2010	PM	BM	AS Finansiering	Spb Øst Eiendom	Ufordelt	Eliminering	Konsern
Netto rente- og provisjonsinntekter eksterne	350,1	276,6	95,6	0,0	-303,8	0,0	418,5
Netto rente- og provisjonsinntekter interne	-191,0	-82,7	-21,8	-5,1	300,6	0,0	0,0
Netto rente- og provisjonsinntekter	159,1	193,9	73,8	-5,1	-3,2	0,0	418,5
Sum netto andre inntekter eksterne	57,7	21,9	-9,5	11,5	170,8	0,1	252,5
Sum netto andre inntekter interne	0,0	0,0	0,0	8,2	0,2	-8,4	0,0
Sum inntekter	216,8	215,8	64,3	14,6	167,8	-8,3	671,0
Lønn og generelle administrasjonskostnader	78,5	22,3	24,7	5,4	79,9	0,0	210,8
Avskrivninger	0,1	0,0	1,2	3,5	7,8	0,0	12,6
Andre driftskostnader eksterne	1,3	0,2	5,7	6,8	42,7	0,5	57,2
Andre driftskostnader interne	0,0	0,0	0,0	0,0	8,8	-8,8	0,0
Sum driftskostnader	79,9	22,5	31,6	15,7	139,2	-8,3	280,6
Resultat før tap	136,9	193,3	32,7	-1,1	28,6	0,0	390,4
Tap på utlån, garantier m.v.	-0,3	16,8	7,3	0,0	-13,7	0,0	10,1
Resultat før skattekostnad	137,2	176,5	25,4	-1,1	42,3	0,0	380,3
Skattekostnad	0,0	0,0	7,3	-0,3	68,0	0,0	75,0
Resultat etter skatt	137,2	176,5	18,1	-0,8	-25,7	0,0	305,3

Balanse

2011	PM	BM	AS Finansiering	Spb Øst Eiendom	Ufordelt	Eliminering	Konsern
Netto utlån til og fordringer på kunder	14.293,5	6.427,1	1.388,5	0,0	421,2	-346,8	22.183,5
Andre eiendeler	31,3	26,0	29,5	507,9	9.313,2	-3.594,5	6.313,4
Sum eiendeler	14.324,8	6.453,1	1.418,0	507,9	9.734,4	-3.941,3	28.496,9
Innskudd fra og gjeld til kunder	4.616,7	3.609,0	32,1	0,0	700,7	-25,8	8.932,7
Annen gjeld	1.116,0	224,0	1.259,9	404,6	18.192,4	-3.540,6	17.656,3
Mellomregning	8.592,1	2.620,1	0,0	0,0	-11.212,2	0,0	0,0
Sum gjeld pr. segment	14.324,8	6.453,1	1.292,0	404,6	7.680,9	-3.566,4	26.589,0
Sum egenkapital	0,0	0,0	126,0	103,3	2.053,5	-374,9	1.907,9
Sum gjeld og egenkapital	14.324,8	6.453,1	1.418,0	507,9	9.734,4	-3.941,3	28.496,9
Årets investeringer	0,0	0,0	1,3	245,1	9,1	0,0	255,5

2010	PM	BM	AS Finansiering	Spb Øst Eiendom	Ufordelt	Eliminering	Konsern
Netto utlån til og fordringer på kunder	12.509,6	5.742,7	993,6	0,0	390,8	-161,4	19.475,3
Andre eiendeler	57,5	20,7	34,4	290,5	7.330,7	-2.462,6	5.271,2
Sum eiendeler	12.567,1	5.763,4	1.028,0	290,5	7.721,5	-2.624,0	24.746,5
Innskudd fra og gjeld til kunder	4.247,7	3.176,7	40,4	0,0	197,6	-32,2	7.630,2
Annen gjeld	1.074,1	175,3	879,1	189,6	15.237,6	-2.305,6	15.250,1
Mellomregning	7.245,3	2.411,4	0,0	0,0	-9.656,7	0,0	0,0
Sum gjeld pr. segment	12.567,1	5.763,4	919,5	189,6	5.778,5	-2.337,8	22.880,3
Sum egenkapital	0,0	0,0	108,5	100,9	1.943,0	-286,2	1.866,2
Sum gjeld og egenkapital	12.567,1	5.763,4	1.028,0	290,5	7.721,5	-2.624,0	24.746,5
Årets investeringer	2,0	1,9	3,7	67,5	0,0	0,0	75,1

NOTE 5 - STYRING AV FINANSIELL RISIKO I SPAREBANKEN ØST

Finansiell risiko rapporteres i tråd med IFRS 7. Som finansielle risikoer regnes kredittrisiko, markedsrisiko og likviditetsrisiko. I tillegg omtales konsentrasjonsrisiko.

Risikoutviklingen har i 2011 vært rapportert til ledelsen og styret med månedlig frekvens fra bankens finans- og bedriftskundeavdeling. Ved utgangen av 2011 er rapporteringsfrekvensen endret til kvartalsvis. Kreditt- og konsentrasjonsrisiko rapporteres kvartalsvis fra personkundeavdelingen. Markeds- og likviditetsrisiko rapporteres månedlig fra finansavdelingen. Rapporteringen viser løpende status i henhold til ulike fastsatte rammer for risiko, både interne og lovbestemte.

Kredittrisiko

Kredittrisiko regnes som risiko for tap ved at kunder og andre motparter ikke møter sine forpliktelser om tilbakebetaling og at eventuell sikkerhetsstillelse ikke dekker bankens tilgodehavende.

Måling av risiko ved utlån til kunder skjer ved at risikoklassifisering av kunder er en integrert del av kredittprosessen. Med bakgrunn i scoring av personkunder ut fra statistiske kriterier, beregning av personkunders frie likviditet etter kostnader, nøkkeltallsanalyse av bedrifters regnskaper, gjeldsgrad, sikkerhetsstillelse og vurdering av andre mer spesifikke forhold klassifiseres kunden etter risiko.

Kredittpolicy på utlån til kunder ivaretas i det daglige gjennom kredithåndbøker, rammer og fullmakter håndtert av egne kredittavdelinger for person- og bedriftskundemarkedet. Den operative styringen av kredittrisiko skjer dermed gjennom analyse mellom kundebehandler- og kredittbeslutningsleddet. Porteføljeutviklingen overvåkes løpende med periodiske analyser og rapporter, samt ved bruk av stikkprøver ned på kundenivå.

Kredittrisiko knyttet til plassering i rentebærende verdipapirer for likviditetsformål og overskuddslikviditet plassert som innskudd i andre banker har klare rammer i strategi for likviditetsstyring vedtatt av styret. Vedtatt strategi, samt investeringspolicy, konkretiserer risikotoleranse, allokering til aktivaklasser, rammer og fullmakter. Kredittap skal være tilnærmet lik null. Videre skal porteføljen være egnet som sikkerhet for låneadgang i Norges Bank. Ved plassering av midler i sertifikater og obligasjoner vurderes risiko ut fra papirenes likviditet, utsteders rating og andre motpartsspesifikke forhold. Rentebærende verdipapirer for likviditetsformål og overskuddslikviditet regnskapsføres til markedsverdi slik at endringer i risiko løpende reflekteres i regnskapet.

Oppgjørsrisiko er en form for kredittrisiko. Dersom kontraktsmotpart ikke oppfyller sine forpliktelser kan oppgjør i form av kontanter eller verdipapirer risikeres tapt. Banken søker å unngå slik risiko ved at kontrakter kun inngås med solide og om mulig ratede motparter, samt ved å benytte velrenommerte clearing-systemer.

Motpartsrisiko ved derivater og utenombalanseposter er også en form for kredittrisiko ved at inngåtte kontrakter kan gi tap dersom motpart går konkurs eller ikke er i stand til å gjøre opp sine betalingsforpliktelser. Slike kontrakter inngås kun med finansinstitusjoner ratet A eller bedre av et kredittvurderingsbyrå.

Konsentrasjonsrisiko

Konsentrasjonsrisiko oppstår ved lav diversifisering med hensyn til geografiske områder, bransjer, produkter og risikoklasser. I Sparebanken Øst styres dette med rammer for eksponering mot bransjer, engasjementsstørrelser og risikoklasser.

Den ordinære utlånsvirksomheten har i konsernet en fordeling på sektorer pr. 31.12.11 med 76,31% av brutto utlån til privatkunder og 23,69% til bedriftskunder. Lav andel utlån til bedrifter bidrar til lav konsentrasjonsrisiko.

Konsernets utlånsportefølje til privatkunder og bedrifter fordeler seg geografisk i det sentrale østlandsområdet med hovedvekt i kommunene Øvre Eiker, Nedre Eiker og Drammen. Utlånsvirksomheten anses ikke å være spesielt eksponert mot enkeltbedrifter (hjørnesteinsbedrifter) eller ensidig økonomisk utvikling i regionen. Nærheten til Oslo gir både privatkundeavdelingen og bedriftskundeavdelingen et stort markedsområde med fleksibilitet med hensyn til kunder og markeder.

Utlånsporteføljen til bedriftskunder er fordelt på ulike næringer. Eksponering mot eiendom og eiendomsutvikling utgjør en relativt stor andel. Omsetning og drift av fast eiendom utgjør 57,33% av bedriftsporteføljen. Målt som andel av samlet utlånsportefølje i konsernet utgjør eksponering mot omsetning og drift av fast eiendom likevel ikke mer enn 13,58%. Eiendom er en syklisk næring som kan være særlig utsatt i nedgangskonjunkturer. Engasjementene vurderes imidlertid å være godt sikret, ofte med tillegg av sidesikkerheter.

For utlånsporteføljen til bedriftskunder har banken strategisk fastsatte rammer for størrelsen på engasjementene. I det som av banken er definert som lokalk marked begrenses engasjementer til 200 mill. kroner. I det som av banken defineres som nisjemarked begrenses engasjementer oppad til 100 mill. kroner.

Banken hadde i sin utlånsvirksomhet pr. 31.12.11, foruten engasjementer med egne datterselskap (AS Finansiering, Sparebanken Øst Boligkreditt AS og Sparebanken Øst Eiendom AS), kun to eksponeringer mot eksterne kunder over 10% av egen ansvarlig kapital.

Eksposering innen ulike risikoklasser av utlån til bedrifter er fastsatt i rammer med maksimal eksponering innen hver risikoklasse. Hoveddelen av porteføljen er i klassene lav og middels risiko.

Markedsrisiko

Markedsrisiko er risiko for tap i markedsverdi på finansielle eiendeler og forpliktelser i bankens balanse, eller via en negativ effekt på inntjening eller egenkapital, ved endring i finansielle markedspriser.

Sparebanken Øst er eksponert for markedsrisiko primært gjennom endringer i markedspris på finansielle instrumenter herunder endringer i risikopremie (kredittspreadrisiko), gjennom endringer i rentenivået (renterisiko), valutakurser (valutarisiko) og ved endringer i aksjepriser (aksjerisiko). Det er fastsatt rammer for maksimal eksponering mot kredittspreadrisiko, renterisiko, valutarisiko og aktivaklasser.

Renterisiko

Konsernet er i liten grad eksponert for strukturell renterisiko i bankens balanse. Utlån til kunder gis i all hovedsak med flytende rente. Kunders ønsker om fastrentelån innfris gjennom avtaler om rentederivater. Konsernets gjeld er i all hovedsak utstedt med flytende rente eller knyttet til en flytende rente ved bruk av rentederivater. Denne praksisen innebærer med andre ord at alle vesentlige balanseposter er knyttet til en flytende rente. For øvrig matches eiendeler og forpliktelser med lengre rentebinding mot hverandre.

Bankens styrevedtatte strategi for finansielle risikoer fastsetter rammer for renterisiko. Graden av rammeutnyttelse er lav.

Kredittspreadrisiko

Kredittspreadrisiko skyldes at markedets risikopremie (kredittspread) ved verdsettelse av finansielle instrumenter kan endres. Denne risikoen styres først og fremst gjennom tydelig mandat for plassering i rentebærende verdipapirer og klare rammer for allokering.

Kursrisiko i likviditetsporteføljen styres slik at tapet ved en gitt endring i kredittspread aldri skal overstige fastsatt ramme.

Valutarisiko

Valutarisiko styres ved å matche aktiva- og passivaposisjoner i balansen mot hverandre eller ved bruk av valutaderivater.

Banken har en ramme som tillater åpen valutarisiko. Graden av rammeutnyttelse er lav.

Aksjerisiko

Styrevedtatt strategi for finansiell risiko fastsetter ramme for aksjer klassifisert som omløpsmidler. Graden av rammeutnyttelse er lav. Hoveddelen av aksjene er strategiske investeringer der risikoen er knyttet til den langsiktige utviklingen.

Risikoreduserende tiltak

Banken anvender garantier, derivater og finansielle sikringsforretninger for å redusere risikoeksponering som skyldes endringer i rentenivå, valutakurser og kredittrisiko. Også sikkerhetsstillelse ved pant vil indirekte kunne påvirke bankens resultat ved prisendringer på for eksempel eiendom. Det vises til beskrivelsen av hvert enkelt risikoområde.

Bankens utlån, kreditter og garantier til privat- og bedriftskunder er sikret med pant i fast eiendom, løsøre og/eller med kausjoner. Banken har begrensede utlån på usikret basis. For privatkunder gjelder dette en portefølje av kontokreditter av mindre volum. Utlån til bedriftskunder på usikret basis innvilges bedrifter med personlig ansvar og/eller for lån med kort varighet, samt god økonomi. For bedriftskunder er ofte sikkerheter knyttet opp til pant i bedriftens varelager, fordringer, driftstilbehør og/eller annet driftsavhengig pant. Verdien av denne type pant vil kunne svinge over tid, og vil også kunne ha/gi sikkerhetsmessig underdekning. For denne type bedriftskunder vil banken ofte sikre seg med tilleggssikkerheter i form av pant i fast eiendom eller andre typer tilleggssikkerheter. Banken vil videre i slike tilfeller legge sterk vekt på kundens økonomiske stilling, kunnskap om eierne, bransjen, samt markedet bedriften opererer i.

Utlån til andre banker og utlån i form av plasseringer i obligasjoner er gitt på usikret basis, dog med krav til negativ pantsettelseserklæring.

Likviditetsrisiko

Likviditetsrisiko er risiko for ikke å være i stand til å møte sine løpende forpliktelser etter hvert som de forfaller, eller eventuelt til en høyere kostnad. Banken har en konservativ holdning til likviditetsrisiko, der langsiktighet og proaktivitet i forhold til fremtidige forfall er grunnleggende faktorer. Risikoene styres etter fastsatte rammer. Sparebanken Øst søker til enhver tid å diversifisere sine kilder til finansiering for å bli mest mulig uavhengig av hendelser i det enkelte marked. Det norske sertifikat- og obligasjonsmarkedet og bilaterale lån fra europeiske og norske banker er kilder til funding i dag. Sparebanken Øst Boligkreditt AS ble etablert i 2009 for å kunne ta del i bytteordningen med staten. Boligkredittforetaket er nå blitt et sentralt verktøy i den løpende finansieringen av konsernet. Balansestyringskomiteen adresserer løpende markedshendelser og treffer tiltak knyttet til likviditetssituasjonen i tråd med den overordnede strategien. Det er også nedfelt en beredskapsplan for håndtering av likviditetskriser.

Det er fastsatt rammer som styrer balansens sammensetning med hensyn til graden av langsiktig finansiering og horisont for overlevelse i en situasjon uten tilgang til ny likviditet. Banken holder likviditetsreserver i form av kontanter, trekkrettighet i Norges Bank og obligasjonsportefølje i likvide papirer.

Rammene er som følger: (1) banken skal ha en likviditetsindikator (Finanstilsynet) på minimum 105%. Det innebærer at illikvide eiendeler (med løpetid over 12 måneder) skal være finansiert med langsiktig gjeld, (2) banken skal kunne opprettholde normal drift i 12 måneder uten tilgang på ny finansiering og (3) bankens behov for å henvende seg til kapitalmarkedet for å hente finansiering har vært økende de senere årene. Banken benytter aktivt kapitalmarkedet for å finansiere kapitalbehovet som oppstår på bakgrunn av at utlån til kunder er større enn ordinære innskudd fra kunder. Pr. 31.12.11 utgjør innskudd fra kunder 40,27% av konsernets netto utlån mot 39,18% pr. 31.12.10.

Langsiktig kapitalstyring

Langsiktig kapitalstyring i Sparebanken Øst er innrettet på å sikre god soliditet og tilstrekkelig likviditet for hele konsernet. God soliditet opprettholdes i første rekke ved å sørge for tilstrekkelige kapitalbuffer over minimumskravene til kapital. Gjeldende målsetninger for både banken og konsernet er at kapitaldekningen skal være over 13% og kjernekapitaldekningen over 11%. Minimumskravet til kapitaldekning er 8% og til kjernekapitaldekning 4%. Vi har med andre ord en langsiktig målsetning om å opprettholde kapitalbuffer godt over minimumskravene. Vekst og planer om vekst i utlån og andre aktiva vil derfor alltid ta hensyn til behov for bufferkapital utover minimumskravene.

For øvrig tillegges betydelig vekt på at vi opprettholder forsvarlig styring av forretningsmessig drift slik at konsernet kan oppnå gode resultater og gi tilfredsstillende avkastning på investert kapital over tid. På den måten vil banken være attraktiv for investorer og bidra til å sikre konsernet tilgang til kapital ved behov for å styrke egenkapitalen.

Tilstrekkelig likviditet opprettholdes ved til enhver tid å sørge for en høy andel langsiktig finansiering, gjennom ramme for andel kortsiktig finansiering og en betydelig likviditetsbuffer sammensatt av verdipapirer med lav kredittrisiko og god markedslikviditet. God styring med planlagte likviditetsstrømmer inn og ut av konsernet og krav om diversifisering på finansieringskilder og løpetider bidrar til å sikre konsernet jevn tilgang på finansiering.

NOTE 6 - KAPITALDEKNING

Beregningen av kapitaldekningen består i å tillegge risikovekter til eiendeler gitt ut fra kapitalkravsforskriften, og å beregne størrelsen på den ansvarlige kapitalen ut fra reglene i forskrift om beregning av ansvarlig kapital.

Sparebanken Øst benytter standardmetoden i Basel II-regelverket ved beregning av minimumskrav til ansvarlig kapital for kredittrisiko. Beregningen knyttet til operasjonell risiko beregnes ut fra basismetoden.

I henhold til gjeldende regelverk skal ansvarlig kapital minimum utgjøre 8%. Konsernets kapital skal til enhver tid oppfylle minstekravet til kapitaldekning med tillegg av en buffer som samsvarer med Sparebanken Øst sin aksepterte risikotoleranse. Konsernets langsiktige mål for kapitaldekning er på 13%, mens kjernekapitaldekningen skal ligge over 11%.

Det henvises for øvrig til konsernets Pilar III-dokument, som ligger tilgjengelig på Sparebanken Øst sin nettside.

Konsern 2011	Konsern 2010		Morbank 2011	Morbank 2010
207,3	207,3	Egenkapitalbeviskapital	207,3	207,3
387,8	387,8	Overkursfond	387,8	387,8
887,4	826,5	Grunnfondskapital	887,4	826,5
356,8	375,7	Andre fond som inngår i kjernekapitalen	225,2	273,8
300,4	296,5	Fondsobligasjoner inntil 15%	287,8	274,7
0,0	0,0	Annen kjernekapital	0,0	0,0
-41,8	-117,3	Fradrag i kjernekapitalen	-76,8	-138,5
-116,1	-120,1	50/50-fradrag i kjernekapitalen	-108,5	-126,3
1.981,8	1.856,4	Netto kjernekapital	1.810,2	1.705,3
0,0	3,3	Fondsobligasjoner i tilleggskapitalen	12,6	25,1
299,7	299,5	Ansvarlig lånekapital	299,7	299,5
30,9	31,0	Urealiserte gevinster IFRS	30,9	31,0
-116,1	-120,1	50/50-fradrag i tilleggskapitalen	-108,5	-126,3
214,5	213,7	Netto tilleggskapital	234,7	229,3
2.196,3	2.070,1	Netto ansvarlig kapital	2.044,9	1.934,6
		Beregningsgrunnlag		
0,0	0,0	Stater og sentralbanker	0,0	0,0
108,1	33,9	Lokale og regionale myndigheter	108,1	33,9
100,8	60,3	Offentlig eide foretak	100,8	60,3
683,8	542,4	Institusjoner	1.446,0	1.021,7
2.395,6	2.066,1	Foretak	2.395,6	2.066,1
1.579,1	1.308,7	Massemarkedsengasjementer	535,2	561,4
6.742,3	5.966,2	Engasjementer med pant i eiendom	4.723,0	5.124,0
209,7	237,3	Forfalte engasjementer	209,7	237,3
103,9	76,9	Obligasjoner med fortrinnsrett	207,6	176,9
907,5	724,8	Øvrige engasjementer	427,4	489,3
12.830,8	11.016,6	Beregningsgrunnlag balanseposter	10.153,4	9.770,9
31,2	21,7	Rente og valutainstrumenter	25,2	21,7
485,6	515,4	Andre poster utenom balansen	1.291,4	571,3
516,8	537,1	Beregningsgrunnlag poster utenom balansen	1.316,6	593,0
0,0	0,0	Beregningsgrunnlag valutarisiko	0,0	0,0
896,9	827,2	Beregningsgrunnlag operasjonell risiko	796,9	716,8
-232,3	-240,2	Ansvarlig kapital i andre finansinstitusjoner	-217,0	-252,5
-43,4	-40,8	Nedskrivninger på grupper av utlån	-40,1	-37,9
-37,7	-37,9	Urealiserter gevinster IFRS	-37,7	-37,9
-313,4	-318,9	Fradrag i beregningsgrunnlaget	-294,8	-328,3
13.931,1	12.062,0	Sum beregningsgrunnlag (risikovektet balanse)	11.972,1	10.752,4
15,77%	17,16%	Kapitaldekning	17,08%	17,99%
14,23%	15,39%	Kjernekapitaldekning	15,12%	15,86%

NOTE 7 - KREDITTRISIKO

Maksimal kredittrisiko

Maksimal kredittrisiko er representert ved balanseført verdi av de finansielle eiendelene, inkludert derivater, i balansen. Konsernet har i tillegg kredittrisiko knyttet til lånetilsagn, ubenyttede trekkfasiliteter og garantier. Maksimal kredittrisiko utover balanseførte verdier er vist under.

Konsern 2011	Konsern 2010		Morbank 2011	Morbank 2010
		Forpliktelser		
293,1	278,7	Lånetilsagn	179,6	165,5
1.041,3	864,0	Trekkfasiliteter	2.195,8	2.786,6
580,8	673,8	Garantier	580,7	672,4
1.915,2	1.816,5	Sum forpliktelser	2.956,1	3.624,5

For mer informasjon om maksimal kreditteksponering tilknyttet de ulike klassene av finansielle instrumenter vises det til de tilhørende spesifikke noter.

Risikoreduserende ordninger

Sparebanken Østs garanti ovenfor Eksportfinans er 242 mill. kroner. Det er inngått en kontragaranti som reduserer eksponeringen til 100 mill. kroner. Det vises note 53 for balanseført verdi på garantien.

Lån og kreditter i forbrukerforhold gis i utgangspunktet kun mot betryggende sikkerhet. Som betryggende sikkerhet regnes først og fremst pant i fast eiendom eller sperret innskudd. Andre sikkerheter kan også være tomter, salgspant, pant i verdipapirer, obligasjonsleiligheter, båt, livspoliser, håndpant eller annen sikkerhet avgitt av tredjepart. Ved lån med pant i fast eiendom er hovedregelen en belåningsgrad på inntil 85% av en forsvarlig vurdering av markedsverdien. Ved lån med salgspant i motorvogn er hovedregelen belåningsgrad på 65%.

Lån og kreditter til bedrifter gis i utgangspunktet kun mot betryggende sikkerhet. Som betryggende sikkerhet regnes først og fremst pant i fast eiendom eller sperret innskudd. Andre sikkerheter kan også være pant i tomter, enkle pengekrav, verdipapirer, adkomst dokumenter, salgspant, flåtepant, driftstilbehør, leiekontrakter, varelager eller kausjoner. Ved lån og kreditter med pant i fast eiendom eller prosjekter under oppføring er hovedregelen en belåningsgrad på inntil 80% av en forsvarlig vurdering av realisasjonsverdi. For andre typer sikkerhet vil belåningsgraden variere. Det stilles uansett krav til forsvarlige vurderinger av sikkerhetenes realisasjonsverdi.

Det er den samlede eksponering på den enkelte kunde som tas i betraktning ved vurdering av den finansielle effekt sikkerhetsstillelse har for kredittrisikoen.

NOTE 8 - KREDITTKVALITET PR. KLASSE AV FINANSIELLE EIENDELER

Utlån til og fordringer på kredittinstitusjoner består for det meste av overskuddslikviditet plassert i skandinaviske banker og noe av gjenværende syndikerte utlån til europeiske banker. Kredittkvalitet er vurdert ut fra offisiell rating fastsatt av kredittvurderingsbyrå (S&P/ Moody's/ Fitch). Der slik rating ikke er tilgjengelig er risikovurdering basert på indikative ratinger fra norske meglerhus og en intern vurdering.

Utlån til og fordringer på kunder er håndtert i bankens interne system for risikoklassifisering. Risiko klassifiseres i fem kategorier fra A til E, der A innebærer lavest risiko. Risikoklassifisering av kunder er en integrert del av kredittprosessen. Med bakgrunn i scoring av personkunder ut fra statistiske kriterier, beregning av personkunders frie likviditet etter kostnader, nøkkeltallsanalyse av bedrifters regnskaper, gjeldsgrad, sikkerhetsstillelse og vurdering av andre mer spesifikke forhold klassifiseres kunden etter risiko.

For finansielle plasseringer i sertifikater og obligasjoner vurderes risiko ut fra rating og motpartsspesifikke forhold. Fortrinnsvis benyttes rating fra kredittvurderingsbyrå. Der slik rating ikke er tilgjengelig benyttes indikative ratinger fra norske meglerhus og det foretas en intern vurdering.

Rating fra kredittvurderingsbyråer og indikative ratinger fra meglerhus følger generelt en skala fra AAA til C, der AAA er høyeste kvalitet og C er laveste kvalitet. Skalaen er benyttet slik at AAA – A er vurdert som lav risiko, BBB – BB er vurdert som middels risiko og B – C er vurdert som høy risiko.

Utlån til og fordringer på kunder klassifisert som A og B er vurdert til å ha en kredittkvalitet som tilsvarer lav risiko, C er vurdert som middels risiko og D og E er vurdert som høy risiko.

Konsern pr. 31.12.11

	Ikke forfalt eller nedskrevet				Forfalt	Individuelt nedskrevet	Sum
	Lav risiko	Middels risiko	Høy risiko	Uklassifisert			
Utlån							
Utlån til og fordringer på kredittinstitusjoner	186,9	54,3	0,0	0,0	0,0	0,0	241,2
Utlån til og fordringer på kunder							
-Leiefinansieringsavtaler	20,7	5,7	3,7	0,0	9,8	5,7	45,6
-Kasse-/drifts- og brukskreditter	1.504,7	219,5	37,8	14,3	162,0	17,6	1.955,9
-Byggelån	166,5	13,7	3,0	2,7	37,9	0,0	223,8
-Nedbetalingslån	14.313,8	3.732,7	822,9	202,2	864,2	166,0	20.101,8
Sum utlån	16.192,6	4.025,9	867,4	219,2	1.073,9	189,3	22.568,3
Finansielle investeringer							
Noterte statsobligasjoner	252,6	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	252,6
Noterte andre obligasjoner	1.943,8	232,9	30,4	0,0	0,0	0,0	2.207,1
Unoterte obligasjoner	726,0	62,8	22,6	0,0	0,0	0,0	811,4
Sum finansielle investeringer	2.922,4	295,7	53,0	0,0	0,0	0,0	3.271,1

Konsern pr. 31.12.10

	Ikke forfalt eller nedskrevet				Forfalt	Individuelt nedskrevet	Sum
	Lav risiko	Middels risiko	Høy risiko	Uklassifisert			
Utlån							
Utlån til og fordringer på kredittinstitusjoner	66,1	17,6	3,4	0,0	0,0	1,4	88,5
Utlån til og fordringer på kunder							
-Leiefinansieringsavtaler	15,8	8,7	7,4	0,4	8,8	5,7	46,8
-Kasse-/drifts- og brukskreditter	1.195,4	175,7	42,8	10,4	142,5	43,7	1.610,5
-Byggelån	89,8	49,6	1,0	0,4	15,4	0,0	156,2
-Nedbetalingslån	12.585,1	3.290,1	887,4	179,2	668,0	221,7	17.831,5
Sum utlån	13.952,2	3.541,7	942,0	190,4	834,7	272,5	19.733,5
Finansielle investeringer							
Noterte statsobligasjoner	354,5	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	354,5
Noterte andre obligasjoner	1.350,6	215,4	118,3	0,0	0,0	0,0	1.684,3
Unoterte obligasjoner	304,9	113,9	68,9	0,0	0,0	0,0	487,7
Sum finansielle investeringer	2.010,0	329,3	187,2	0,0	0,0	0,0	2.526,5

Morbank pr. 31.12.11

	Ikke forfalt eller nedskrevet				Forfalt	Individuelt nedskrevet	Sum
	Lav risiko	Middels risiko	Høy risiko	Uklassifisert			
Utlån							
Utlån til og fordringer på kredittinstitusjoner	2.268,4	54,3	0,0	0,0	0,0	0,0	2.322,7
Utlån til og fordringer på kunder							
-Leiefinansieringsavtaler	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
-Kasse-/drifts- og brukskreditter	745,3	139,5	27,8	10,1	135,9	17,6	1.076,2
-Byggelån	193,2	13,7	3,0	2,7	37,9	0,0	250,5
-Nedbetalingslån	9.478,7	2.408,3	550,3	150,8	508,2	97,9	13.194,2
Sum utlån	12.685,6	2.615,8	581,1	163,6	682,0	115,5	16.843,6
Finansielle investeringer							
Noterte statsobligasjoner	252,6	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	252,6
Noterte andre obligasjoner	1.943,8	232,9	30,4	0,0	0,0	0,0	2.207,1
Unoterte obligasjoner	1.762,9	62,8	22,6	0,0	0,0	0,0	1.848,3
Sum finansielle investeringer	3.959,3	295,7	53,0	0,0	0,0	0,0	4.308,0

Morbank pr. 31.12.10

	Ikke forfalt eller nedskrevet				Forfalt	Individuelt nedskrevet	Sum
	Lav risiko	Middels risiko	Høy risiko	Uklassifisert			
Utlån							
Utlån til og fordringer på kredittinstitusjoner	1.165,7	17,6	3,4	0,0	0,0	1,4	1.188,1
Utlån til og fordringer på kunder							
-Leiefinansieringsavtaler	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
-Kasse-/drifts- og brukskreditter	882,0	145,6	33,9	9,3	122,8	43,7	1.237,3
-Byggelån	153,2	49,6	1,0	0,4	15,4	0,0	219,6
-Nedbetalingslån	10.334,8	2.688,4	714,7	164,2	423,6	151,7	14.477,4
Sum utlån	12.535,7	2.901,2	753,0	173,9	561,8	196,8	17.122,4
Finansielle investeringer							
Noterte statsobligasjoner	354,5	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	354,5
Noterte andre obligasjoner	1.350,6	215,4	118,2	0,0	0,0	0,0	1.684,2
Unoterte obligasjoner	1.304,5	113,9	68,9	0,0	0,0	0,0	1.487,3
Sum finansielle investeringer	3.009,6	329,3	187,1	0,0	0,0	0,0	3.526,0

NOTE 9 - ALDERSFORDELING PÅ FORFALTE, MEN IKKE NEDSKREVNE UTLÅN**Konsern pr. 31.12.11**

	Inntil 30 dager	31-60 dager	61-90 dager	Over 90 dager	Totalt
Utlån til og fordringer på kunder					
-Leiefinansieringsavtaler	7,2	2,1	0,0	0,5	9,8
-Kasse-/drifts- og brukskreditter	146,0	13,0	2,0	1,0	162,0
-Byggelån	23,5	0,0	0,0	14,4	37,9
-Nedbetalingslån	505,0	230,4	51,7	77,1	864,2
Totalt	681,7	245,5	53,7	93,0	1.073,9

Konsern pr. 31.12.10

	Inntil 30 dager	31-60 dager	61-90 dager	Over 90 dager	Totalt
Utlån til og fordringer på kunder					
-Leiefinansieringsavtaler	5,7	1,4	0,4	1,3	8,8
-Kasse-/drifts- og brukskreditter	138,3	2,1	0,8	1,3	142,5
-Byggelån	15,4	0,0	0,0	0,0	15,4
-Nedbetalingslån	491,0	88,3	37,8	50,9	668,0
Totalt	650,4	91,8	39,0	53,5	834,7

Morbank pr. 31.12.11

	Inntil 30 dager	31-60 dager	61-90 dager	Over 90 dager	Totalt
Utlån til og fordringer på kunder					
-Leiefinansieringsavtaler	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
-Kasse-/drifts- og brukskreditter	121,5	11,4	2,0	1,0	135,9
-Byggelån	23,5	0,0	0,0	14,4	37,9
-Nedbetalingslån	246,7	159,2	27,4	74,9	508,2
Totalt	391,7	170,6	29,4	90,3	682,0

Morbank pr. 31.12.10

	Inntil 30 dager	31-60 dager	61-90 dager	Over 90 dager	Totalt
Utlån til og fordringer på kunder					
-Leiefinansieringsavtaler	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
-Kasse-/drifts- og brukskreditter	118,6	2,1	0,8	1,3	122,8
-Byggelån	15,4	0,0	0,0	0,0	15,4
-Nedbetalingslån	319,6	35,5	20,8	47,7	423,6
Totalt	453,6	37,6	21,6	49,0	561,8

NOTE 10 - KREDITTRISIKO FORDELT PÅ KLASSER

Bedriftskunder - morbank

Risikostyringen er en integrert del av kredittprosessen for innvilgelse og løpende oppfølging av bankens bedriftskunder. Risikoklassifiseringen er basert på en vektet beregning av sentrale nøkkeltall fra låntakernes regnskaper, forretningsmessige forhold (en subjektiv måling av låntakers organisering av egen drift, kvalifikasjoner, økonomistyring og eksterne rammevilkår), samt engasjementenes sikkerhetsmessig dekning. Ved beregning av akkumulert risikoklasse vektes økonomi 55%, forretningsmessige forhold 10% og sikkerheter 35%.

	2011						2010					
	Brutto utlån	Garan- tier	Trekk- fasil.	Individ. nedskr.	Engasje- ment	%	Brutto utlån	Garan- tier	Trekk- fasil.	Individ. nedskr.	Engasje- ment	%
Liten risiko	1.268	33	89	0	1.390	23	1.070	34	165	0	1.269	24
Moderat risiko	2.890	114	120	0	3.124	51	2.253	107	110	0	2.470	47
Normal risiko	958	178	51	0	1.187	20	746	267	52	0	1.065	20
Rimelig høy risiko	213	13	15	8	241	4	286	7	24	22	317	6
Høy risiko	69	4	2	39	75	1	113	5	3	53	121	2
Ufordelt	64	2	8	0	74	1	50	2	10	0	62	1
Totalt	5.462	344	285	47	6.091	100	4.518	422	364	75	5.304	100

Andelen av portefølje med liten og moderat risiko er vurdert til å være 74% pr. 31.12.11 mot 71% pr. 31.12.10. Porteføljen med normal risiko er på nivå med tallene fra 2010, det vil si 20%. Banken gjennomfører kvartalsvise analyser der porteføljen måles opp mot næringsportefølje Experian. Disse analysene bekrefter at bankens egen risikoklassifisering gir et bra bilde av risikoen i porteføljen.

Bankens førstelinjeforsvar er definert som kundens betalingsevne. Dersom det vurderes at en kunde ikke evner å betjene et engasjement, skal engasjementet som hovedregel ikke innvilges selv om sikkerhetene isolert sett vurderes som betryggende.

Kravene til sikkerheter, andrelinjeforsvar, for næringslivsengasjementer vil variere sterkt, avhengig av engasjementets art, aktuell bransje, størrelse på engasjementet samt ikke minst prosjektets eller engasjementets vurderte risiko. Sikkerheter vurderes i henhold til realisasjonsprinsippet, det vil si til den verdi banken kan forvente å få for pantet dersom sikkerheten måtte tvangsrealiseres i løpet av et kort tidsrom.

Størstedelen av bankens næringslivsengasjementer er sikret helt eller delvis med pant i fast eiendom. For næringseiendommer benyttes som hovedregel takster, i tillegg til at det i stor grad gjøres individuelle vurderinger av verdiene. Individuelle vurderinger vil typisk være beregninger som gjøres med bakgrunn i leieinntekter, beliggenhet etc. For deler av de mindre engasjementene vil det i tillegg til eventuelle driftsavhengige sikkerheter, ofte være knyttet opp pant i fast eiendom, private boliger etc. For hver sikkerhetstype har banken utarbeidet egne krav til behandling og forsiktighetsvurdering som er nedfelt i bankens kreditthåndbok.

Styret har gjennom sin kredittstrategi besluttet overordnede rammer knyttet til maksimal eksponering pr. kunde/konsern, bransjeeksponering, akkumulert risikoklasse og krav til inntak av nye kunder. Oppfølging knyttet til disse rammene skjer ved kvartalsvise risikorapporter.

Prising av utlån og garantier er som hovedregel knyttet til risikoklassifisering av engasjementer. Prisingen vil likevel være preget av bankens overordnede vekstmål og den generelle markeds- og konkurransesituasjonen.

Nedskrivninger på grupper av utlån er ikke fordelt på risikoklassene.

Styret har besluttet at bankens tap i % av netto utlån over tid ikke bør utgjøre mer enn 0,2% av samlet utlån til kunder uavhengig av privat eller næring. Gjennomgang av tapene i morbank korrigert for endringer i gruppevis nedskrivninger og tap til amortisering viser at gjennomsnittlig tap i perioden 2006 til 2011 utgjorde 0,11% av netto utlån. Hvorav tap næring utgjorde 0,30% av netto næringsutlån.

Personkunder - morbank

Risikoklassifisering er for personkunder en integrert del av kredittprosessen for innvilgelse og overordnet styring av porteføljen. Personkunder klassifiseres i tråd med kreditthåndbokens regler. Metoden for å risikoklassifisere kunder er uendret siden 2007. Den akkumulerte risikoklassen blir beregnet på grunnlag av forholdet mellom total gjeld og total lønnsinntekt (gjeldsgrad), kundens/husholdets sikkerhetsmessige dekning (belåningsgrad) og kundens/husholdets generelle økonomiske situasjon. Parameteret "generell økonomisk situasjon" benyttes enten med grunnlag i en likviditetsberegning av kunden/husholdets økonomiske stilling eller med grunnlag i resultatet av en kredittscore av kundene. Gjeldsgrad vektes med 20%, sikkerhetsmessig dekning med 25% og generell økonomisk situasjon vektes med 55%.

Bankens organisering av beslutningsprosessen innenfor personmarkedet, som ble etablert i 2000, er basert på en sentralisert behandlingsenhet uten salgsansvar. Gjennomførte kontrolltiltak viser at denne type organisering har vært svært vellykket og begrenset den operasjonelle risikoen knyttet til behandling av privatlån. Tap korrigert for endringer i gruppevis nedskrivninger og tap i amortisering i perioden 2006 til 2011 har i gjennomsnitt ligget på 0,016% av netto utlån. Det antas at fremtidige tap i all hovedsak vil være knyttet opp til, og betinget av, hvordan markedet generelt vil utvikle seg.

Andelen engasjementer med liten og moderat risiko viser 74% av porteføljen, noe som er det tilsvarende nivået banken lå på pr. 31.12.11. Andelen normal risiko ligger på 20% som også er tilsvarende porteføljen for ett år tilbake.

Porteføljen privatlån i Sparebanken Øst Boligkreditt AS ligger ved årsskiftet på 6,7 mrd. kroner noe som er en økning fra 2,8 mrd. kroner pr. 31.12.10. Andelen engasjementer med liten og moderat risiko viser 83% i denne porteføljen.

	2011						2010					
	Brutto utlån	Garan- tier	Trekk- fasil.	Individ. nedskr.	Engasje- ment	%	Brutto utlån	Garan- tier	Trekk- fasil.	Individ. nedskr.	Engasje- ment	%
Liten risiko	3.329	15	230	0	3.574	38	4.272	16	256	0	4.544	38
Moderat risiko	3.298	6	129	0	3.433	36	4.092	6	125	0	4.223	35
Normal risiko	1.812	19	34	1	1.865	20	2.304	1	42	2	2.347	21
Rimelig høy risiko	476	1	8	2	485	5	569	15	5	1	589	5
Høy risiko	30	0	1	4	31	0	46	1	1	4	48	0
Ufordelt	114	0	17	0	131	1	133	1	18	2	152	1
Totalt	9.059	41	419	7	9.519	100	11.416	40	447	9	11.903	100

Prising av utlån til personkunder baseres i hovedsak på sikkerhetsmessig dekning (belåningsgrad) og lånets størrelse. Prisingen gjennom året er likevel sterkt preget av utviklingen i det generelle rentemarkedet, bankens overordnede vekstmål og den generelle konkurransesituasjonen.

Hovedparameteret i forhold til kredittvurderingen er låntakers økonomi og belåningsgrad. Banken implementerte i 2010 Finanstilsynets retningslinjer for forsvarlig utlånspraksis for lån til boligformål. Banken opererer med en tredelt markedsstrategi der lokalmarkedet, nisjemarkedet og massemarkedet har hatt noe ulike strategiske føringer i forhold til risiko og prising. Privatmarkedets låneportefølje er i all hovedsak knyttet til boliglån med sikkerhet der engasjementene er sikret med pant i fast eiendom, eiendom på festet grunn eller borettslagsleiligheter innenfor betryggende belåningsgrad. Belåningsgrad er beregnet ut fra lånesum i forhold til en forsiktig verdi på pantobjektet. For hovedandelen av de innvilgede lån foreligger det et grunnlag for verdifastsettelsen i form av enten takst, meglervurdering eller omsetningsverdi. Kunders lånebehov ut over 90% av belåningsgrad har i all hovedsak vært sikret ved innhenting av betryggende tilleggspant. Sparebanken Øst har ved utgangen av 2011 tilpasset seg Finanstilsynets nye retningslinjer for forsvarlig utlånspraksis for lån til boligformål.

I forhold til lån/kreditter/kort uten sikkerhet opererer Sparebanken Øst med et lavt volum, og fortsatt en svært restriktiv kredittpolicy.

Samlet portefølje - morbank

	2011						2010					
	Brutto utlån	Garan- tier	Trekk- fasil.	Individ. nedskr.	Engasje- ment	%	Brutto utlån	Garan- tier	Trekk- fasil.	Individ. nedskr.	Engasje- ment	%
Liten risiko	4.597	48	319	0	4.964	32	5.342	50	421	0	5.813	34
Moderat risiko	6.188	120	249	0	6.557	41	6.345	113	235	0	6.693	39
Normal risiko	2.770	197	85	1	3.052	20	3.050	268	94	2	3.412	20
Rimelig høy risiko	689	14	23	10	726	5	855	22	29	23	906	5
Høy risiko	99	4	3	43	106	1	159	6	4	57	169	1
Ufordelt	178	2	25	0	205	1	183	3	28	2	214	1
Totalt	14.521	385	704	54	15.610	100	15.934	462	811	84	17.207	100

Nedskrivninger på grupper av utlån til kunder i Sparebanken Øst utgjør pr. 31.12.11 totalt 40,1 mill. kroner sammenlignet med 37,9 mill. kroner ved utgangen av 2010.

Samlet portefølje - konsern

	2011						2010					
	Brutto utlån	Garan- tier	Trekk- fasil.	Individ. nedskr.	Engasje- ment	%	Brutto utlån	Garan- tier	Trekk- fasil.	Individ. nedskr.	Engasje- ment	%
Liten risiko	7.882	48	546	2	8.476	36	6.763	52	427	1	7.242	35
Moderat risiko	8.687	119	328	3	9.134	38	7.568	113	268	3	7.949	38
Normal risiko	4.353	198	107	15	4.658	20	3.818	268	101	15	4.187	20
Rimelig høy risiko	990	14	27	23	1.031	4	1.055	22	34	35	1.111	5
Høy risiko	178	4	3	57	185	1	239	6	5	71	250	1
Ufordelt	237	2	30	0	269	1	202	3	29	4	234	1
Totalt	22.327	385	1.041	100	23.753	100	19.645	464	864	129	20.973	100

Konserntallene viser sammendrag av morbank, Sparebanken Øst Boligkreditt AS og AS Financiering justert for eliminerings i Sparebanken Øst Eiendom AS, Grev Wedels Have AS og Hawø Eiendom AS.

AS Financiering er et heleid datterselskap av Sparebanken Øst, og virksomheten består hovedsaklig i finansiering av bruktbiler og leasing. Ved risikoklassifiseringen i AS Financiering innhentes kredittopplysninger som i tillegg blir korrigert for inntekt, egenkapital og eventuelt AS Financierings negative betalingserfaring med kunden. Nedskrivninger på grupper av utlån er ikke fordelt på risikoklasser. Tapene i AS Financiering utgjør i 2011 totalt 7,0 mill. kroner mot 7,2 mill. kroner i 2010. I 2011 utgjorde bokførte tap 0,69% av brutto utlån. Tilsvarende tall for 2010 var 0,70%.

For morbank er estimert virkelig verdi på sikkerheter for utlån som er misligholdte og tapsutsatte, men ikke nedskrevet, 206,3 mill. kroner. Balanseført verdi på utlån som er misligholdte og tapsutsatte, men ikke nedskrevet er 201,8 mill. kroner. Estimert virkelig verdi på sikkerheter for utlån som er nedskrevet er 88,1 mill. kroner. Balanseført verdi på utlån som er nedskrevet er 78,2 mill. kroner. Sikkerhetene består hovedsakelig av fast eiendom, men mindre beløp kan være sikret av innskudd, varer, fordringer og driftsløsøre.

AS Financiering har anslagsvis 37% sikkerhetsdekning på de utlånene som er nedskrevet.

NOTE 11 - FORDELING AV UTLÅN OG GARANTIER TIL KUNDER ETTER SEKTOR, NÆRING OG GEOGRAFI

Det er foretatt en omklassifisering av lån og garantier til privatpersoner som driver næringsvirksomhet. Endringen innebærer at lån og garantier er flyttet fra sektor lønnstagere og fordelt på ulike næringer. Dette for å avspeile en riktigere sektor og næringsfordeling. Tabellene nedenfor viser dermed ikke korrekt vekst i utlån mellom 2010 og 2011. Korrekt vekst i netto utlån til personkunder og næringskunder økte med henholdsvis 15,3 prosent og 9,5 prosent.

Fordeling på sektor og næring - konsern

	Brutto utlån		Garantier		Potensiell eksponering ved trekkfasiliteter		Resultatført tap	
	2011	2010	2011	2010	2011	2010	2011	2010
Lønnstagere	17.038,1	15.168,2	41,2	39,8	760,8	575,0	9,8	8,6
Jordbruk, skogbruk, fiske	192,1	185,1	1,0	1,3	20,7	21,1	-0,1	2,8
Industri, bergverk, kraft, vann	140,3	139,7	17,1	34,0	37,2	40,5	8,4	4,5
Bygg, anlegg	618,3	572,7	76,2	62,7	55,9	56,1	0,5	1,8
Varehandel, hotell og rest.	499,7	529,8	37,9	39,4	67,8	75,1	2,7	13,4
Transport, kommunikasjon	89,7	96,4	15,5	16,9	7,6	8,9	0,0	-0,9
Forr.m/finans. tjenesteyting	277,0	261,2	116,9	209,4	22,3	28,3	3,1	-5,2
Tj.yt. næringer ellers	417,8	350,5	25,6	24,6	24,7	23,0	-0,7	-2,4
Oms. og drift av fast eiendom	3.032,4	2.317,0	54,1	35,7	43,2	35,6	-7,6	18,4
Utlandet	21,7	24,4	0,0	0,0	0,5	0,4	0,3	0,0
Gruppenedskr. næring	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	1,5	-17,3
Totalt	22.327,1	19.645,0	385,5	463,8	1.040,7	864,0	17,9	23,7

	Misligholdte engasjement		Tapsutsatte engasjement		Individuelle nedskrivninger		Nedskrivninger på grupper av utlån*	
	2011	2010	2011	2010	2011	2010	2011	2010
Lønnstagere	156,4	136,8	15,9	10,3	48,2	48,7	4,9	4,4
Jordbruk, skogbruk, fiske	1,6	3,2	0,0	0,0	0,2	2,9	0,0	0,0
Industri, bergverk, kraft, vann	0,4	0,6	28,3	6,1	12,0	4,8	0,0	0,0
Bygg, anlegg	19,4	13,6	0,0	15,7	6,0	10,4	0,0	0,0
Varehandel, hotell og rest.	15,9	14,4	10,3	42,6	14,7	18,3	0,0	0,0
Transport, kommunikasjon	0,5	0,5	0,0	0,0	0,1	0,2	0,0	0,0
Forr.m/finans. tjenesteyting	0,5	5,3	0,0	0,4	0,5	0,4	0,0	0,0
Tj.yt. næringer ellers	12,4	26,6	1,8	2,3	1,4	14,5	0,0	0,0
Oms. og drift av fast eiendom	92,8	34,3	37,9	44,2	15,7	28,2	0,0	0,0
Utlandet	1,9	0,8	0,0	0,0	1,4	0,5	0,0	0,0
Gruppenedskr. næring	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	38,5	36,4
Totalt	301,8	236,1	94,2	121,6	100,2	128,9	43,4	40,8

* Nedskrivninger på grupper av utlån til kunder er ikke fordelt på næringer.

Fordeling på sektor og næring - morbank

	Brutto utlån		Garantier		Potensiell eksponering ved trekkfasiliteter		Resultatført tap	
	2011	2010	2011	2010	2011	2010	2011	2010
Lønnstagere	9.040,5	11.393,7	41,2	39,8	418,7	446,8	1,1	2,2
Jordbruk, skogbruk, fiske	188,3	184,2	1,0	1,3	20,7	21,1	-0,2	2,8
Industri, bergverk, kraft, vann	134,3	135,7	17,1	34,0	37,3	40,5	8,4	4,3
Bygg, anlegg	602,5	563,3	76,2	62,7	55,0	55,3	0,3	1,8
Varehandel, hotell og rest.	453,3	490,7	37,2	36,0	67,8	75,1	2,3	12,9
Transport, kommunikasjon	72,3	91,1	15,4	16,7	7,6	8,9	0,0	-0,9
Forr.m/finans. tjenesteyting	264,7	254,5	116,9	209,4	1.513,2	2.003,7	3,1	-5,2
Tj.yt. næringer ellers	387,3	326,6	25,6	24,6	24,7	22,7	-0,8	-2,5
Oms. og drift av fast eiendom	3.360,2	2.472,2	54,8	37,9	49,8	112,1	-7,8	18,3
Utlandet	17,5	22,3	0,0	0,0	0,5	0,4	0,0	0,0
Gruppenedskr. næring	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	1,5	-17,3
Totalt	14.520,9	15.934,3	385,4	462,4	2.195,3	2.786,6	7,9	16,4

	Misligholdte Engasjement		Tapsutsatte engasjement		Individuelle nedskrivninger		Nedskrivninger på grupper av utlån*	
	2011	2010	2011	2010	2011	2010	2011	2010
Lønnstagere	92,1	71,3	15,9	9,8	8,1	8,6	1,6	1,6
Jordbruk, skogbruk, fiske	1,4	3,0	0,0	0,0	0,0	2,8	0,0	0,0
Industri, bergverk, kraft, vann	0,0	0,1	28,3	6,1	11,6	4,4	0,0	0,0
Bygg, anlegg	18,4	13,0	0,0	15,6	5,3	10,1	0,0	0,0
Varehandel, hotell og rest.	12,7	10,1	8,9	40,6	13,0	15,4	0,0	0,0
Transport, kommunikasjon	0,1	0,1	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Forr.m/finans. tjenesteyting	0,4	5,2	0,0	0,4	0,4	0,4	0,0	0,0
Tj.yt. næringer ellers	11,6	26,1	1,8	2,3	0,9	14,2	0,0	0,0
Oms. og drift av fast eiendom	92,0	33,5	37,9	44,1	15,0	27,4	0,0	0,0
Utlandet	0,7	0,0	0,0	0,0	0,3	0,3	0,0	0,0
Gruppenedskr. næring	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	38,5	36,3
Totalt	229,4	162,4	92,8	118,9	54,6	83,6	40,1	37,9

* Nedskrivninger på grupper av utlån til kunder er ikke fordelt på næringer.

Fordeling på geografi

Konsern Utlån		Konsern Garantier			Morbank Utlån		Morbank Garantier	
2011	2010	2011	2010		2011	2010	2011	2010
4.625,5	4.321,0	78,5	59,5	Drammen	3.850,5	4.040,5	79,2	61,7
2.153,4	2.024,3	29,4	35,4	Nedre Eiker	1.459,8	1.720,6	29,4	35,4
1.714,4	1.598,9	24,5	30,5	Øvre Eiker	1.281,7	1.407,0	24,5	30,5
1.640,6	1.427,3	138,6	229,4	Buskerud forøvrig	1.198,5	1.225,4	138,6	229,4
3.943,9	3.406,3	61,2	54,2	Oslo	2.546,3	2.853,8	60,4	50,6
3.725,9	3.138,0	16,3	16,5	Akershus	1.955,6	2.191,1	16,3	16,5
1.878,5	1.790,2	37,0	38,2	Vestfold	1.285,6	1.503,4	37,0	38,2
693,9	513,1	0,0	0,1	Østfold	245,7	284,5	0,0	0,1
1.929,3	1.400,8	0,0	0,0	Resten av landet	680,5	685,7	0,0	0,0
21,7	25,1	0,0	0,0	Utlendet	16,7	22,3	0,0	0,0
22.327,1	19.645,0	385,5	463,8	Totalt	14.520,9	15.934,3	385,4	462,4

NOTE 12 - UTLÅN TIL OG FORDRINGER PÅ KUNDER

Konsern 2011	Konsern 2010		Morbank 2011	Morbank 2010
45,6	46,8	Leiefinansieringsavtaler	0,0	0,0
1.955,9	1.610,5	Kasse-/drifts- og brukskreditter	1.076,2	1.237,3
223,8	156,2	Byggelån	250,5	219,6
20.101,8	17.831,5	Nedbetalingslån	13.194,2	14.477,4
22.327,1	19.645,0	Brutto utlån til og fordringer på kunder	14.520,9	15.934,3
100,2	128,9	Individuelle nedskrivninger	54,6	83,6
43,4	40,8	Nedskrivninger på grupper av utlån	40,1	37,9
22.183,5	19.475,3	Netto utlån til og fordringer på kunder	14.426,2	15.812,8

NOTE 13 - TAP PÅ UTLÅN OG GARANTIER KUNDER

Konsern 2011	Konsern 2010		Morbank 2011	Morbank 2010
		Individuelle nedskrivninger		
128,9	96,4	Individuelle nedskrivninger pr. 01.01.	83,6	53,0
27,6	5,1	- Periodens konstaterte tap hvor det tidligere er foretatt individuelle nedskrivninger	25,6	2,9
4,4	8,5	+ Økte individuelle nedskrivninger i perioden	0,6	5,8
17,6	49,4	+ Nye individuelle nedskrivninger i perioden	10,3	36,1
22,6	20,3	- Tilbakeføring av individuelle nedskrivninger i perioden	13,8	8,4
100,7	128,9	= Individuelle nedskrivninger pr. 31.12. *	55,1	83,6
		Nedskrivninger på grupper av utlån		
40,8	58,0	Nedskrivninger på grupper av utlån pr. 01.01.	37,9	55,1
2,6	-17,2	+/- Periodens endring i nedskrivninger på grupper av utlån	2,2	-17,2
43,4	40,8	= Nedskrivninger på grupper av utlån pr. 31.12.	40,1	37,9
		Periodens tapskostnader		
-28,2	32,5	Periodens endring i individuelle nedskrivninger	-28,5	30,6
2,6	-17,2	+/- Periodens endring i nedskrivninger på grupper av utlån	2,2	-17,2
32,4	6,9	+ Periodens konstaterte tap hvor det tidligere er foretatt individuelle nedskrivninger	30,3	4,7
11,0	6,8	+ Periodens konstaterte tap hvor det tidligere ikke er foretatt individuelle nedskrivninger	0,7	1,0
7,8	10,2	- Periodens inngang på tidligere konstaterte tap	4,7	7,6
7,9	4,9	+/- Periodens amortiseringskost nedskrivninger	7,9	4,9
17,9	23,7	= Tap på utlån og garantier	7,9	16,4
28,4	13,7	Inntektsførte renter på nedskrevne utlån	21,4	11,9

*Inkluderer spesifiserte avsetninger på garantiforpliktelser på MNOK 0,5 for 2011. Er oppført i balansen som gjeld under "Avsetninger for påløpte kostnader og forpliktelser".

Tap på utlån og garantier fordelt på klasser pr. 31.12.11

	PM	BM	AS Finansiering	Sum
Individuelle nedskrivninger				
Individuelle nedskrivninger pr. 01.01.	1,8	81,8	45,3	128,9
- Periodens konstaterte tap hvor det tidligere er foretatt individuelle nedskrivninger	1,3	24,3	2,0	27,6
+ Økte individuelle nedskrivninger i perioden	0,1	0,5	3,8	4,4
+ Nye individuelle nedskrivninger i perioden	1,7	8,6	7,3	17,6
- Tilbakeføring av individuelle nedskrivninger i perioden	1,3	12,5	8,8	22,6
= Individuelle nedskrivninger pr. 31.12. *	1,0	54,1	45,6	100,7
Nedskrivninger på grupper av utlån				
Nedskrivninger på grupper av utlån pr. 01.01.	1,6	36,3	2,9	40,8
+/- Periodens endring i nedskrivninger på grupper av utlån	0,0	2,2	0,4	2,6
= Nedskrivninger på grupper av utlån pr. 31.12.	1,6	38,5	3,3	43,4
Periodens tapskostnader				
Periodens endring i individuelle nedskrivninger	-0,8	-27,7	0,3	-28,2
+/- Periodens endring i nedskrivninger på grupper av utlån	0,0	2,2	0,4	2,6
+ Periodens konstaterte tap hvor det tidligere er foretatt individuelle nedskrivninger	0,5	29,8	2,1	32,4
- Periodens konstaterte tap hvor det tidligere ikke er foretatt individuelle nedskrivninger	0,5	0,2	10,3	11,0
+ Periodens inngang på tidligere konstaterte tap	0,4	4,3	3,1	7,8
+/- Periodens amortiseringskost nedskrivninger	0,1	7,8	0,0	7,9
= Tap på utlån og garantier	-0,1	8,0	10,0	17,9

*Inkluderer spesifiserte avsetninger på garantiforpliktelser på MNOK 0,5 for 2011. Er oppført i balansen som gjeld under "Avsetninger for påløpte kostnader og forpliktelser".

Tap på utlån og garantier fordelt på klasser pr. 31.12.10

	PM	BM	AS Finansiering	Sum
Individuelle nedskrivninger				
Individuelle nedskrivninger pr. 01.01.	3,0	50,0	43,4	96,4
- Periodens konstaterte tap hvor det tidligere er foretatt individuelle nedskrivninger	0,1	2,8	2,2	5,1
+ Økte individuelle nedskrivninger i perioden	0,0	5,7	2,8	8,5
+ Nye individuelle nedskrivninger i perioden	0,8	35,4	13,2	49,4
- Tilbakeføring av individuelle nedskrivninger i perioden	1,9	6,5	11,9	20,3
= Individuelle nedskrivninger pr. 31.12.	1,8	81,8	45,3	128,9
Nedskrivninger på grupper av utlån				
Nedskrivninger på grupper av utlån pr. 01.01.	1,6	53,5	2,9	58,0
+/- Periodens endring i nedskrivninger på grupper av utlån	0,0	-17,2	0,0	-17,2
= Nedskrivninger på grupper av utlån pr. 31.12.	1,6	36,3	2,9	40,8
Periodens tapskostnader				
Periodens endring i individuelle nedskrivninger	-1,2	31,8	1,9	32,5
+/- Periodens endring i nedskrivninger på grupper av utlån	0,0	-17,2	0,0	-17,2
+ Periodens konstaterte tap hvor det tidligere er foretatt individuelle nedskrivninger	0,2	4,5	2,2	6,9
+ Periodens konstaterte tap hvor det tidligere ikke er foretatt individuelle nedskrivninger	0,8	0,2	5,8	6,8
- Periodens inngang på tidligere konstaterte tap	0,2	7,4	2,6	10,2
+/- Periodens amortiseringskost nedskrivninger	0,1	4,8	0,0	4,9
= Tap på utlån og garantier	-0,3	16,7	7,3	23,7

Utvikling misligholdte og tapsutsatte engasjement

Konsern	Konsern	Konsern	Konsern	Konsern		Morbank	Morbank	Morbank	Morbank	Morbank
2011	2010	2009	2008	2007		2011	2010	2009	2008	2007
301,8	236,1	226,8	227,5	153,3	Brutto misligholdte engasjement	229,4	162,4	155,5	164,7	110,9
78,1	102,9	90,8	55,7	39,9	- Individuelle nedskrivninger	32,9	58,9	48,6	22,6	15,9
223,7	133,2	136,0	171,8	113,4	Netto misligholdte engasjement	196,5	103,5	106,9	142,1	95,0
94,2	121,6	27,4	60,3	16,0	Brutto tapsutsatte engasjement	92,8	118,9	23,7	57,6	15,2
22,1	26,0	5,6	16,6	4,9	- Individuelle nedskrivninger	21,7	24,7	4,4	16,4	4,5
72,1	95,6	21,8	43,7	11,1	Netto tapsutsatte engasjement	71,1	94,2	19,3	41,2	10,7

Misligholdte og tapsutsatte engasjement

Konsern 2011	Konsern 2010		Morbank 2011	Morbank 2010
Misligholdte engasjement over 90 dager				
143,9	98,5	Næringsliv	136,6	91,1
157,9	137,6	Personmarked	92,8	71,3
301,8	236,1	Brutto misligholdte engasjement	229,4	162,4
78,1	102,9	Individuelle nedskrivninger	32,9	58,9
223,7	133,2	Netto misligholdte engasjement	196,5	103,5
26%	44%	Avsetningsgrad	14%	36%
Tapsutsatte (ikke misligholdte) engasjement				
78,3	111,3	Næringsliv	76,9	109,1
15,9	10,3	Personmarked	15,9	9,8
94,2	121,6	Brutto tapsutsatte engasjement	92,8	118,9
22,1	26,0	Individuelle nedskrivninger	21,7	24,7
72,1	95,6	Netto tapsutsatte engasjement	71,1	94,2
23%	21%	Avsetningsgrad	23%	21%
Brutto misligholdte og tapsutsatte engasjement				
222,2	209,8	Næringsliv	213,5	200,2
173,8	147,9	Personmarked	108,7	81,1
396,0	357,7	Brutto misligholdte og tapsutsatte engasjement	322,2	281,3
100,2	128,9	Individuelle nedskrivninger	54,6	83,6
295,8	228,8	Netto misligholdte og tapsutsatte engasjement	267,6	197,7
25%	36%	Avsetningsgrad	17%	30%

NOTE 14 - UTLÅN TIL OG FORDRINGER PÅ KUNDER KNYTTET TIL FINANSIELLE LEIEAVTALER

Konsernet har leiefinansieringsavtaler med kunder. Leieavtalene er i vesentlig grad knyttet til leasing av biler og andre transportmidler, industriutstyr og maskiner.

Konsern 2011	Konsern 2010		Morbank 2011	Morbank 2010
5,7	11,7	Innen 1 år	0,0	0,0
36,5	30,7	Mellom 1 - 5 år	0,0	0,0
4,6	6,8	Etter 5 år	0,0	0,0
46,8	49,2	Brutto fordringer knyttet til finansielle leieavtaler	0,0	0,0
7,6	8,7	Ikke opptjent inntekt knyttet til finansielle leieavtaler	0,0	0,0
39,2	40,5	Netto fordringer knyttet til finansielle leieavtaler	0,0	0,0
3,3	8,0	Innen 1 år	0,0	0,0
32,1	27,0	Mellom 1 - 5 år	0,0	0,0
3,8	5,5	Etter 5 år	0,0	0,0
39,2	40,5	Netto investeringer knyttet til finansielle leieavtaler	0,0	0,0
2,8	3,1	Akkumulert tapsavsetning på utestående minsteleie	0,0	0,0

Ikke-garanterte restverdier tilfaller ikke utleier.

NOTE 15 - UTLÅN TIL OG FORDRINGER PÅ KREDITTINSTITUSJONER

Konsern 2011	Konsern 2010		Morbank 2011	Morbank 2010
186,9	13,7	Utlån til og fordringer på kredittinstitusjoner uten avtalt løpetid eller oppsigelsesfrist	185,1	13,7
54,3	74,8	Utlån til og fordringer på kredittinstitusjoner med avtalt løpetid eller oppsigelsesfrist*	2.137,6	1.174,4
241,2	88,5	Brutto utlån til og fordringer på kredittinstitusjoner	2.322,7	1.188,1
0,0	0,0	Individuelle nedskrivninger	0,0	0,0
0,0	0,0	Nedskrivninger på grupper av utlån	0,0	0,0
241,2	88,5	Netto utlån til og fordringer på kredittinstitusjoner	2.322,7	1.188,1

* Pr. 31.12.11 utgjør saldo på syndikerte utlån til kredittinstitusjoner MNOK 54,3. Pr. 31.12.10 utgjorde syndikerte utlån til kredittinstitusjoner MNOK 74,8.

NOTE 16 - TAP PÅ UTLÅN OG GARANTIER KREDITTINSTITUSJONER

Konsern 2011	Konsern 2010		Morbank 2011	Morbank 2010
		Individuelle nedskrivninger		
0,0	144,9	Individuelle nedskrivninger pr. 01.01.	0,0	144,9
0,0	132,5	- Periodens konstaterte tap hvor det tidligere er foretatt individuelle nedskrivninger	0,0	132,5
0,0	0,0	+ Økte individuelle nedskrivninger i perioden	0,0	0,0
0,0	0,0	+ Nye individuelle nedskrivninger i perioden	0,0	0,0
0,0	12,4	- Tilbakeføring av individuelle nedskrivninger i perioden	0,0	12,4
0,0	0,0	= Individuelle nedskrivninger pr. 31.12.	0,0	0,0
		Nedskrivninger på grupper av utlån		
0,0	1,2	Nedskrivninger på grupper av utlån pr. 01.01.	0,0	1,2
0,0	-1,2	+/- Periodens endring i nedskrivninger på grupper av utlån	0,0	-1,2
0,0	0,0	= Nedskrivninger på grupper av utlån pr. 31.12.	0,0	0,0
		Periodens tapskostnader		
0,0	-144,9	Periodens endring i individuelle nedskrivninger	0,0	-144,9
0,0	-1,2	+/- Periodens endring i nedskrivninger på grupper av utlån	0,0	-1,2
0,0	132,5	+ Periodens konstaterte tap hvor det tidligere er foretatt individuelle nedskrivninger	0,0	132,5
0,0	0,0	+ Periodens konstaterte tap hvor det tidligere ikke er foretatt individuelle nedskrivninger	0,0	0,0
0,0	0,0	- Periodens inngang på tidligere konstaterte tap	0,0	0,0
0,0	0,0	+/- Periodens amortiseringskost nedskrivninger	0,0	0,0
0,0	-13,6	= Tap på utlån og garantier	0,0	-13,6
0,0	0,2	Inntektsførte renter på nedskrevne utlån	0,0	0,2

Utvikling misligholdte og tapsutsatte engasjement

Konsern 2011	Konsern 2010	Konsern 2009	Konsern 2008	Konsern 2007		Morbank 2011	Morbank 2010	Morbank 2009	Morbank 2008	Morbank 2007
0,0	1,4	156,9	0,0	0,0	Brutto misligholdte engasjement	0,0	1,4	156,9	0,0	0,0
0,0	0,0	144,9	0,0	0,0	- Individuelle nedskrivninger	0,0	0,0	144,9	0,0	0,0
0,0	1,4	12,0	0,0	0,0	Netto misligholdte engasjement	0,0	1,4	12,0	0,0	0,0
0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	Brutto tapsutsatte engasjement	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	- Individuelle nedskrivninger	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	Netto tapsutsatte engasjement	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0

Geografisk fordeling av utlån til og fordringer på kredittinstitusjoner

Konsern Brutto utlån		Konsern Individuelle nedskrivninger		Konsern Nedskrivninger på grupper av utlån				Morbank Brutto utlån		Morbank Individuelle nedskrivninger		Morbank Nedskrivninger på grupper av utlån	
2011	2010	2011	2010	2011	2010			2011	2010	2011	2010	2011	2010
186,9	13,7	0,0	0,0	0,0	0,0	Norge		2.268,4	1.113,3	0,0	0,0	0,0	0,0
52,2	52,4	0,0	0,0	0,0	0,0	Danmark		52,2	52,4	0,0	0,0	0,0	0,0
1,4	1,4	0,0	0,0	0,0	0,0	Island		1,4	1,4	0,0	0,0	0,0	0,0
0,7	21,0	0,0	0,0	0,0	0,0	Øst-Europa		0,7	21,0	0,0	0,0	0,0	0,0
241,2	88,5	0,0	0,0	0,0	0,0	Totalt		2.322,7	1.188,1	0,0	0,0	0,0	0,0

NOTE 17 - RENTERISIKO

Renterisiko knyttet til innskudd fra og utlån til kredittinstitusjoner, innskudd fra og utlån til kunder, samt gjeld og plasseringer i sertifikater og obligasjoner, styres ved bruk av rentebytteavtaler og fastrenteavtaler. Ved innlån eller plasseringer i annen valuta inngås det som regel rente- og valutabytteavtaler slik at relevante markedsrenter er norske pengemarkedsrenter. Fordeling på valuta i tabellene refererer til fordeling på valuta i balansen.

Utlån til personkunder med flytende rente medfører i realiteten seks ukers rentebinding (Finansavtaleloven § 50, 3. ledd gir minimum seks ukers frist), mens innskudd fra kunder med flytende rente medfører to måneders rentebinding (Finansavtaleloven § 18, 2. ledd gir minimum to måneders frist).

Nedenfor vises resultatets sensitivitet for et parallelt skift i rentekurven på 1 prosentpoeng. Effekten er beregnet ut fra at et varig skift i rentekurven inntreffer på måletidspunktet 31.12.11. Sensitivitet på resultat er effekten ett år frem i tid. Tabellen viser at en umiddelbar økning i rentene på 1 prosentpoeng vil gi netto økning i resultatet det påfølgende året. Tilsvarende vil en umiddelbar reduksjon i rentene gi redusert resultat.

Tabellen "tidspunkt frem til forventet renteendring" viser balansens fordeling med hensyn til renteendringstidspunkt. Netto eksponering viser netto rentebinding av aktiva- og passivasiden. Positive beløp for netto eksponering viser at banken i større grad har rentebinding på aktivasiden enn på passivasiden.

Rentesensitivitet - konsern

Valuta	Økning i basispunkter	Sensitivitet på resultatet		Sensitivitet på egenkapitalen	
		2011	2010	2011	2010
NOK	+100	14,2	9,3	0,0	0,0
EUR	+100	-2,3	-2,0	0,0	0,0
Andre	+100	0,4	0,6	0,0	0,0
Sum		12,3	7,9	0,0	0,0

Valuta	Reduksjon i basispunkter	Sensitivitet på resultatet		Sensitivitet på egenkapitalen	
		2011	2010	2011	2010
NOK	-100	-14,2	-9,3	0,0	0,0
EUR	-100	2,3	2,0	0,0	0,0
Andre	-100	-0,4	-0,6	0,0	0,0
Sum		-12,3	-7,9	0,0	0,0

Tidspunkt frem til forventet renteendring pr. 31.12.11 - konsern

		Inntil 1 mnd	Fra 1-3 mnd	Fra 3 mnd til 1 år	Fra 1-5 år	Over 5 år	Uten rentebinding	Totalt
Eiendeler								
Kontanter og fordringer på sentralbanker	NOK						580,0	580,0
	VAL						0,9	0,9
Statskasseveksler	NOK		497,6	423,3				920,9
Netto utlån til kredittinstitusjoner	NOK	170,0					16,9	186,9
	VAL	0,8	52,1	1,4				54,3
Netto utlån til kunder	NOK	5.116,7	16.980,8	3,3	82,7			22.183,5
Sertifikater og obligasjoner	NOK	771,4	1.829,6	260,0	72,1	253,6		3.186,7
	VAL	38,6	2,2	43,6				84,4
Finansielle derivater	NOK	12,6	89,5	6,2				108,3
Øvrige aktivaposter	NOK						476,9	476,9
Totalt		6.110,1	19.451,8	737,8	154,8	253,6	1.074,7	27.782,8
Gjeld								
Gjeld til kredittinstitusjoner	NOK	166,6	1.160,0	300,0			20,5	1.647,1
	VAL	77,4	193,6					271,0
Innskudd fra kunder	NOK	3.587,9	5.041,7	303,1				8.932,7
Gjeld til staten	NOK		493,5	421,9				915,4
Finansielle derivater	NOK	1,0	13,5	1,5			12,3	28,3
	VAL	9,3	11,4					20,7
Gjeld stiftet ved utstedelse av verdipapirer	NOK	4.533,9	8.946,4	369,8	20,2			13.870,3
Ansvarlig lånekapital	NOK		600,1					600,1
Øvrig gjeld	NOK						274,3	274,3
Totalt		8.376,1	16.460,2	1.396,3	20,2	0,0	307,1	26.559,9
Netto eksponering		-2.266,0	2.991,6	-658,5	134,6	253,6	767,6	

Tabellen er basert på balanseførte verdier.

Tidspunkt frem til forventet renteendring pr. 31.12.10 - konsern

		Inntil 1 mnd	Fra 1-3 mnd	Fra 3 mnd til 1 år	Fra 1-5 år	Over 5 år	Uten rentebinding	Totalt
Eiendeler								
Kontanter og fordringer på sentralbanker	NOK						695,3	695,3
	VAL						1,2	1,2
Statskasseveksler	NOK		496,9	422,6				919,5
Netto utlån til kredittinstitusjoner	NOK						13,7	13,7
	VAL	17,6	52,4	4,8				74,8
Netto utlån til kunder	NOK	4.102,1	15.332,9	13,3	27,0			19.475,3
Sertifikater og obligasjoner	NOK	459,9	1.249,7	202,4	271,4	276,5		2.459,9
	VAL	55,0	2,0	3,5		6,1		66,6
Finansielle derivater	NOK		53,7	1,4				55,1
	VAL	0,7	2,3					3,0
Øvrige aktivaposter	NOK						504,5	504,5
Totalt		4.635,3	17.189,9	648,0	298,4	282,6	1.214,7	24.268,9
Gjeld								
Gjeld til kredittinstitusjoner	NOK	130,0	1.190,0	300,0				1.620,0
	VAL	77,9	194,9					272,8
Innskudd fra kunder	NOK	3.127,7	4.502,5					7.630,2
Gjeld til staten	NOK		493,5	421,9				915,4
Finansielle derivater	NOK		18,1	8,3			40,3	66,7
	VAL	8,7	9,9					18,6
Gjeld stiftet ved utstedelse av verdipapirer	NOK	3.094,9	7.932,6	419,2	20,1			11.466,8
Ansvarlig lånekapital	NOK		599,3					599,3
Øvrig gjeld	NOK						254,7	254,7
Totalt		6.439,2	14.940,8	1.149,4	20,1	0,0	295,0	22.844,5
Netto eksponering		-1.803,9	2.249,1	-501,4	278,3	282,6	919,7	

Tabellen er basert på balanseførte verdier.

Rentesensitivitet - morbank

Valuta	Økning i basispunkter	Sensitivitet på resultatet 2011	2010	Sensitivitet på egenkapitalen 2011	2010
NOK	+100	6,5	3,7	0,0	0,0
EUR	+100	-2,3	-2,0	0,0	0,0
Andre	+100	0,4	0,6	0,0	0,0
Sum		4,6	2,3	0,0	0,0

Valuta	Reduksjon i basispunkter	Sensitivitet på resultatet 2011	2010	Sensitivitet på egenkapitalen 2011	2010
NOK	-100	-6,5	-3,7	0,0	0,0
EUR	-100	2,3	2,0	0,0	0,0
Andre	-100	-0,4	-0,6	0,0	0,0
Sum		-4,6	-2,3	0,0	0,0

Tidspunkt frem til forventet renteendring pr. 31.12.11 - morbank

		Inntil 1 mnd	Fra 1-3 mnd	Fra 3 mnd til 1 år	Fra 1-5 år	Over 5 år	Uten rentebinding	Totalt
Eiendeler								
Kontanter og fordringer på sentralbanker	NOK						580,0	580,0
	VAL						0,9	0,9
Statskasseveksler	NOK		497,6	423,3				920,9
Netto utlån til kredittinstitusjoner	NOK	2.183,3	70,0				15,1	2.268,4
	VAL	0,8	52,1	1,4				54,3
Netto utlån til kunder	NOK	5.405,5	8.934,7	3,3	82,7			14.426,2
Sertifikater og obligasjoner	NOK	771,4	2.866,5	260,0	72,1	253,6		4.223,6
	VAL	38,6	2,2	43,6				84,4
Finansielle derivater	NOK		89,5	1,0				90,5
Øvrige aktivaposter	NOK						853,1	853,1
Totalt		8.399,6	12.512,6	732,6	154,8	253,6	1.449,1	23.502,3
Gjeld								
Gjeld til kredittinstitusjoner	NOK	186,7	1.160,0	300,0			27,5	1.674,2
	VAL	77,4	193,6					271,0
Innskudd fra kunder	NOK	3.613,7	5.009,6	303,1				8.926,4
Gjeld til staten	NOK		493,5	421,9				915,4
Finansielle derivater	NOK	1,0	13,1	1,5			12,3	27,9
	VAL	9,3	11,4					20,7
Gjeld stiftet ved utstedelse av verdipapirer	NOK	3.029,4	6.073,6	119,1	20,2			9.242,3
Ansvarlig lånekapital	NOK		600,1					600,1
Øvrig gjeld	NOK						211,5	211,5
Totalt		6.917,5	13.554,9	1.145,6	20,2	0,0	251,3	21.889,5
Netto eksponering		1.482,1	-1.042,3	-413,0	134,6	253,6	1.197,8	

Tabellen er basert på balanseførte verdier.

Tidspunkt frem til forventet renteendring pr. 31.12.10 - morbank

		Inntil 1 mnd	Fra 1-3 mnd	Fra 3 mnd til 1 år	Fra 1-5 år	Over 5 år	Uten rentebinding	Totalt
Eiendeler								
Kontanter og fordringer på sentralbanker	NOK						695,3	695,3
	VAL						1,2	1,2
Statskasseveksler	NOK		496,9	422,6				919,5
Netto utlån til kredittinstitusjoner	NOK	1.029,6	70,0				13,7	1.113,3
	VAL	17,6	52,4	4,8				74,8
Netto utlån til kunder	NOK	4.118,2	11.654,3	13,3	27,0			15.812,8
Sertifikater og obligasjoner	NOK	459,9	2.249,2	202,4	271,4	276,5		3.459,4
	VAL	55,0	2,0	3,5		6,1		66,6
Finansielle derivater	NOK		53,7	1,4				55,1
	VAL	0,7	2,3					3,0
Øvrige aktivaposter	NOK						790,7	790,7
Totalt		5.681,0	14.580,8	648,0	298,4	282,6	1.500,9	22.991,7
Gjeld								
Gjeld til kredittinstitusjoner	NOK	161,3	1.190,0	300,0			10,5	1.661,8
	VAL	77,9	194,9					272,8
Innskudd fra kunder	NOK	3.159,9	4.462,0					7.621,9
Gjeld til staten	NOK		493,5	421,9				915,4
Finansielle derivater	NOK		18,1	8,3			40,3	66,7
	VAL	8,7	9,9					18,6
Gjeld stiftet ved utstedelse av verdipapirer	NOK	2.595,9	6.985,0	419,2	20,1			10.020,2
Ansvarlig lånekapital	NOK		599,3					599,3
Øvrig gjeld	NOK						200,4	200,4
Totalt		6.003,7	13.952,7	1.149,4	20,1	0,0	251,2	21.377,1
Netto eksponering		-322,7	628,1	-501,4	278,3	282,6	1.249,7	

Tabellen er basert på balanseførte verdier.

NOTE 18 - LIKVIDITETSRISIKO

Så lenge bankens lånekunder ønsker langsiktig finansiering og bankens innskuddskunder i praksis på meget kort varsel kan disponere sine innskudd, vil det for banken oppstå en likviditetsrisiko. I tillegg er Sparebanken Øst permanent avhengig av å finansiere et gap mellom innskudd fra kunder og utlån til publikum.

Banken har bevisst søkt å redusere bankens likviditetsrisiko ved blant annet å fordele innlåningen på flest mulig kilder/instrumenter og/eller ved å balansere løpetiden for kapitalanskaffelse og kapitalanvendelse. Usikkerhet i finansmarkedet har ført til at internasjonale fundingkilder banken tidligere benyttet har falt vekk. Med dette har banken blitt mer avhengig av det norske obligasjonsmarkedet. Banken har en langsiktig fundingstrategi og ønsker å ha et balansert forhold mellom langsiktige og kortsiktige innlån. Rammen for kortsiktige innlån, her definert som lån med gjenstående løpetid < 1 år, er satt til 15% av morbankens forvaltningskapital (fratrasket morbankens finansiering av AS Financiering). I tillegg skal likviditetsindikator 1 (Finanstilsynet) ikke være under 105% (finansiering > 1 år i % av illikvide eiendeler).

Tabellen nedenfor viser utfallsrommet til likviditetsindikatoren for de to siste årene.

	31.12.	Gjennomsnitt	Høyest	Lavest
2011	107,0	110,2	115,9	106,0
2010	111,4	112,2	117,2	110,0

Konsernets innskudd målt i % av netto utlån utgjør 40,27% pr. 31.12.11 mot 39,18% for ett år siden. Banken har ikke noen formulert målsetting for forholdet mellom innskudd og utlån, men det er likevel lagt vekt på å opprettholde eller øke innskuddsdekningen i den grad dette kan gjøres på et rentenivå som bidrar positivt til bankens inntjening. Øvrig finansiering skjer i markedet gjennom opptak av senior usikrede obligasjoner, obligasjoner med fortrinnsrett og bilaterale lån. De kommende årene stiller store krav til refinansiering, og banken ønsker å ta høyde for en fortsatt usikkerhet i markedet og vil derfor søke å sikre refinansiering på et tidlig tidspunkt.

Pr. 31.12.11 ville banken kunne opprettholde normal drift i henhold til vedtatt strategi uten tilførsel av ny likviditet i mer enn 17 måneder. Bankens likviditetsportefølje består i hovedsak av kontanter, verdipapir utstedt av den norske stat, statsgaranterte obligasjoner, verdipapir utstedt av norske kommuner og obligasjoner med fortrinnsrett. Innskudd i finansinstitusjoner uten binding teller også med. I beregningen ovenfor er det antatt forskjellige avkortingssatser i forhold til risiko og hvor god likviditet det antas å være innenfor de ulike klassene. Banken har i 2008 og 2009 benyttet seg av muligheten til å ta opp lange F-lån utstedt av sentralbanken. Ved årsskiftet utgjør F-lån utstedt av sentralbanken 1.000 mill. kroner, som kommer til forfall i februar 2012. I tillegg har banken, gjennom Finansdepartementets ordning med bytte av statspapiere med fortrinnsrett, byttet til seg statskasseveksler til en verdi av 920,9 mill. kroner.

Gjenværende kontraktsmessig løpetid pr. 31.12.11 - konsern

		Inntil 1 mnd	Fra 1-3 mnd	Fra 3 mnd til 1 år	Fra 1-5 år	Over 5 år	Uten løpetid	Totalt
Eiendeler								
Kontanter og fordringer på sentralbanker	NOK						580,0	580,0
	VAL						0,9	0,9
Statskasseveksler	NOK		499,0	426,0				925,0
Netto utlån til kredittinstitusjoner	NOK						186,9	186,9
	VAL		52,1	2,2				54,3
Netto utlån til kunder	NOK	31,1	50,6	645,4	3.844,6	17.622,4		22.194,1
Sertifikater og obligasjoner	NOK	424,3	396,5	292,0	1.481,1	595,5		3.189,4
	VAL			38,6	2,2	43,0		83,8
Finansielle derivater	NOK		1,2	3,1	45,7	58,3		108,3
Øvrige aktivaposter	NOK	1,7		96,0	7,9		853,0	958,6
Totale innbetalinger		457,1	999,4	1.503,3	5.381,5	18.319,2	1.620,8	28.281,3
Gjeld								
Gjeld til kredittinstitusjoner	NOK		1.050,0		450,0	90,0	56,7	1.646,7
	VAL				271,4			271,4
Innskudd fra kunder	NOK	155,9	387,5	786,7	9,2		7.593,4	8.932,7
Gjeld til staten	NOK				915,4			915,4
Finansielle derivater	NOK		1,2		13,8	13,3		28,3
	VAL				20,7			20,7
Gjeld stiftet ved utstedelse av verdipapirer	NOK		446,0	1.323,5	9.273,5	2.727,0		13.770,0
Ansvarlig lånekapital	NOK			100,0	500,0			600,0
Øvrig gjeld	NOK			378,3				378,3
Totale utbetalinger		155,9	1.884,7	2.588,5	11.454,0	2.830,3	7.650,1	26.563,5
Netto eksponering		301,2	-885,3	-1.085,2	-6.072,5	15.488,9	-6.029,3	
Lånetilsagn		179,6	113,5					293,1
Ubenyttet kreditt				315,6	311,2		413,9	1.040,7
Garantier			53,3				385,5	438,8

Kassekreditt er klassifisert i intervallet "Uten løpetid".

Ovenfor vises tidspunkt for konsernets forfall på finansielle eiendeler og forpliktelser. Rentebetalinger relatert til postene er ikke hensyntatt, og det er kontraktsmessige beløp som er oppgitt. Tabellene er basert på konsernets interne rapporteringsformat.

Gjenværende kontraktsmessig løpetid pr. 31.12.10 - konsern

		Inntil 1 mnd	Fra 1-3 mnd	Fra 3 mnd til 1 år	Fra 1-5 år	Over 5 år	Uten løpetid	Totalt
Eiendeler								
Kontanter og fordringer på sentralbanker	NOK						695,3	695,3
	VAL						1,2	1,2
Statskasseveksler	NOK		499,0	427,0				926,0
Netto utlån til kredittinstitusjoner	NOK						13,7	13,7
	VAL			22,4	52,4			74,8
Netto utlån til kunder	NOK	47,0	35,7	596,7	2.624,1	16.186,8		19.490,3
Sertifikater og obligasjoner	NOK	25,0	44,7	363,1	1.547,7	464,8		2.445,3
	VAL				57,1	9,5		66,6
Finansielle derivater	NOK		1,7	7,3	19,0	27,1		55,1
	VAL	0,7	2,3					3,0
Øvrige aktivaposter	NOK			103,7	12,6		504,5	620,8
Totale innbetalinger		72,7	583,4	1.520,2	4.312,9	16.688,2	1.214,7	24.392,1
Gjeld								
Gjeld til kredittinstitusjoner	NOK				1.470,0	150,0		1.620,0
	VAL				273,4			273,4
Innskudd fra kunder	NOK	51,6	129,6	326,0	0,2		7.122,8	7.630,2
Gjeld til staten	NOK				915,4			915,4
Finansielle derivater	NOK		40,3		25,5	0,9		66,7
	VAL				18,6			18,6
Gjeld stiftet ved utstedelse av verdipapirer	NOK	188,5	1.265,5	1.049,0	7.939,0	1.000,0		11.442,0
Ansvarlig lånekapital	NOK				600,0			600,0
Øvrig gjeld	NOK			254,6				254,6
Totale utbetalinger		240,1	1.435,4	1.629,6	11.242,1	1.150,9	7.122,8	22.820,9
Netto eksponering		-167,4	-852,0	-109,4	-6.929,2	15.537,3	-5.908,1	
Lånetilsagn		165,5	113,3					278,8
Ubenyttet kreditt				62,0	461,7		340,3	864,0
Garantier			59,7				463,8	523,5

Kassekreditt er klassifisert i intervallet "Uten løpetid".

Ovenfor vises tidspunkt for konsernets forfall på finansielle eiendeler og forpliktelser. Rentebetalinger relatert til postene er ikke hensyntatt, og det er kontraktsmessige beløp som er oppgitt. Tabellene er basert på konsernets interne rapporteringsformat.

Gjenværende kontraktsmessig løpetid pr. 31.12.11 - morbank

		Inntil 1 mnd	Fra 1-3 mnd	Fra 3 mnd til 1 år	Fra 1-5 år	Over 5 år	Uten løpetid	Totalt
Eiendeler								
Kontanter og fordringer på sentralbanker	NOK						580,0	580,0
	VAL						0,9	0,9
Statskasseveksler	NOK		499,0	426,0				925,0
Netto utlån til kredittinstitusjoner	NOK				30,0	40,0	2.198,4	2.268,4
	VAL		52,1	2,2				54,3
Netto utlån til kunder	NOK	31,1	50,4	620,7	1.501,4	12.233,1		14.436,7
Sertifikater og obligasjoner	NOK	424,3	396,5	292,0	2.519,6	595,5		4.227,9
	VAL			38,6	2,2	43,0		83,8
Finansielle derivater	NOK		1,2	3,1	45,7	40,5		90,5
Øvrige aktivaposter	NOK	1,7		78,7	7,9		853,0	941,3
Totale innbetalinger		457,1	999,2	1.461,3	4.106,8	12.952,1	3.632,3	23.608,8
Gjeld								
Gjeld til kredittinstitusjoner	NOK		1.050,0		450,0	90,0	84,2	1.674,2
	VAL				271,4			271,4
Innskudd fra kunder	NOK	155,9	387,5	761,7	2,1		7.619,2	8.926,4
Gjeld til staten	NOK				915,4			915,4
Finansielle derivater	NOK		1,2		13,4	13,3		27,9
	VAL				20,7			20,7
Gjeld stiftet ved utstedelse av verdipapirer	NOK		446,0	1.323,5	6.912,0	477,0		9.158,5
Ansvarlig lånekapital	NOK			100,0	500,0			600,0
Øvrig gjeld	NOK			337,0				337,0
Totale utbetalinger		155,9	1.884,7	2.522,2	9.085,0	580,3	7.703,4	21.931,5
Netto eksponering		301,2	-885,5	-1.060,9	-4.978,2	12.371,8	-4.071,1	
Lånetilsagn		179,6						179,6
Ubenyttet kreditt				66,6	311,2		1.817,5	2.195,3
Garantier			53,3				385,4	438,7

Kassekreditt er klassifisert i intervallet "Uten løpetid".

Ovenfor vises tidspunkt for bankens forfall på finansielle eiendeler og forpliktelser. Rentebetalinger relatert til postene er ikke hensyntatt, og det er kontraktsmessige beløp som er oppgitt. Tabellene er basert på bankens interne rapporteringsformat.

Gjenværende kontraktsmessig løpetid pr. 31.12.10 - morbank

		Inntil 1 mnd	Fra 1-3 mnd	Fra 3 mnd til 1 år	Fra 1-5 år	Over 5 år	Uten løpetid	Totalt
Eiendeler								
Kontanter og fordringer på sentralbanker	NOK						695,3	695,3
	VAL						1,2	1,2
Statskasseveksler	NOK		499,0	427,0				926,0
Netto utlån til kredittinstitusjoner	NOK				30,0	40,0	1.043,3	1.113,3
	VAL			22,4	52,4			74,8
Netto utlån til kunder	NOK	47,0	35,7	566,2	1.605,8	13.573,1		15.827,8
Sertifikater og obligasjoner	NOK	25,0	44,7	363,1	2.547,2	464,8		3.444,8
	VAL				57,1	9,5		66,6
Finansielle derivater	NOK		1,7	7,3	19,0	27,1		55,1
	VAL	0,7	2,3					3,0
Øvrige aktivaposter	NOK			73,2	12,6		790,7	876,5
Totale innbetalinger		72,7	583,4	1.459,2	4.324,1	14.114,5	2.530,5	23.084,4
Gjeld								
Gjeld til kredittinstitusjoner	NOK				1.470,0	150,0	41,9	1.661,9
	VAL				273,4			273,4
Innskudd fra kunder	NOK	51,6	129,6	326,0	0,2		7.114,5	7.621,9
Gjeld til staten	NOK				915,4			915,4
Finansielle derivater	NOK		40,3		25,5	0,9		66,7
	VAL				18,6			18,6
Gjeld stiftet ved utstedelse av verdipapirer	NOK	188,5	1.265,5	1.049,0	6.988,5	500,0		9.991,5
Ansvarlig lånekapital	NOK				600,0			600,0
Øvrig gjeld	NOK			200,3				200,3
Totale utbetalinger		240,1	1.435,4	1.575,3	10.291,6	650,9	7.156,4	21.349,7
Netto eksponering		-167,4	-852,0	-116,1	-5.967,5	13.463,6	-4.625,9	
Lånetilsagn		165,5						165,5
Ubenyttet kreditt				138,8	349,5		2.298,5	2.786,8
Garantier			59,7				462,4	522,1

Kassekreditt er klassifisert i intervallet "Uten løpetid".

Ovenfor vises tidspunkt for bankens forfall på finansielle eiendeler og forpliktelser. Rentebetalinger relatert til postene er ikke hensyntatt, og det er kontraktsmessige beløp som er oppgitt. Tabellene er basert på bankens interne rapporteringsformat.

Finansielle forpliktelser

Nedenfor vises banken og konsernets finansielle forpliktelser til nominell verdi. Alle forpliktelser er lagt til kategorien for første mulige utbetaling der kontraktsmessig betalingsdato ikke er gitt. Forpliktelsene er inklusiv fremtidige rentebetalinger, og det er forpliktelsens hovedstol som er oppgitt. Rentesatser og valutakurser er pr. 31.12.11. Forpliktelser relatert til derivater er vist på egen linje, samt at relaterte innstrømmer fra derivatene er vist under hver tabell.

Forfallsanalyse av finansielle forpliktelser pr. 31.12.11 - konsern

	Inntil 1 mnd	Fra 1-3 mnd	Fra 3 mnd til 1 år	Fra 1-5 år	Over 5 år	Uten løpetid	Totalt
Gjeld til kredittinstitusjoner	1,7	1.069,4	18,9	782,3	92,8	20,5	1.985,6
Innskudd fra kunder	7.749,6	389,9	779,0	2,1			8.920,6
Gjeld til staten		7,5	20,4	933,1			961,0
Gjeld stiftet ved utst. av verdipapirer	39,5	514,3	1.741,8	10.477,0	3.296,0		16.068,6
Andre forpliktelser			273,0				273,0
Ansvarlig lånekapital		4,8	129,4	543,6			677,8
Lånetilsagn	179,6	113,5					293,1
Ubenyttet kreditt	1.040,7						1.040,7
Garantier		53,3				385,5	438,8
Finansielle forpliktelser ekskl. derivater	9.011,1	2.152,7	2.962,5	12.738,1	3.388,8	406,0	30.659,2
Finansielle derivater (utstrømmer)	8,5	161,3	158,2	521,5	318,6		1.168,1
Finansielle forpliktelser	9.019,6	2.314,0	3.120,7	13.259,6	3.707,4	406,0	31.827,3
Finansielle derivater (innstrømmer)	1,1	120,1	201,2	627,3	387,1		1.336,8

Forfallsanalyse av finansielle forpliktelser pr. 31.12.10 - konsern

	Inntil 1 mnd	Fra 1-3 mnd	Fra 3 mnd til 1 år	Fra 1-5 år	Over 5 år	Uten løpetid	Totalt
Gjeld til kredittinstitusjoner	1,3	18,2	35,6	1.824,6	156,9		2.036,6
Innskudd fra kunder	7.174,5	130,5	332,9	0,2			7.638,1
Gjeld til staten		7,0	18,5	973,4			998,9
Gjeld stiftet ved utst. av verdipapirer	219,3	1.341,7	1.346,1	8.869,5	1.095,7		12.872,3
Andre forpliktelser			172,7				172,7
Ansvarlig lånekapital		4,2	27,8	674,4			706,4
Lånetilsagn	165,5	113,3					278,8
Ubenyttet kreditt	864,0						864,0
Garantier		59,7				463,8	523,5
Finansielle forpliktelser ekskl. derivater	8.424,6	1.674,6	1.933,6	12.342,1	1.252,6	463,8	26.091,3
Finansielle derivater (utstrømmer)	21,9	157,0	102,3	303,9	40,3		625,4
Finansielle forpliktelser	8.446,5	1.831,6	2.035,9	12.646,0	1.292,9	463,8	26.716,7
Finansielle derivater (innstrømmer)	22,4	109,1	156,7	397,2	67,8		753,2

Forfallsanalyse av finansielle forpliktelser pr. 31.12.11 - morbank

	Inntil 1 mnd	Fra 1-3 mnd	Fra 3 mnd til 1 år	Fra 1-5 år	Over 5 år	Uten løpetid	Totalt
Gjeld til kredittinstitusjoner	1,7	1.069,4	18,9	782,3	92,8	84,2	2.049,3
Innskudd fra kunder	7.775,4	389,9	779,0	2,1			8.946,4
Gjeld til staten		7,5	20,4	933,1			961,0
Gjeld stiftet ved utst. av verdipapirer	30,2	486,7	1.605,8	7.518,9	527,1		10.168,7
Andre forpliktelser			254,8				254,8
Ansvarlig lånekapital		4,8	129,4	543,6			677,8
Lånetilsagn	179,6						179,6
Ubenyttet kreditt	2.195,3						2.195,3
Garantier		53,3				385,4	438,7
Finansielle forpliktelser ekskl. derivater	10.182,2	2.011,6	2.808,3	9.780,0	619,9	469,6	25.871,6
Finansielle derivater (utstrømmer)	3,6	159,9	131,9	385,4	25,1		705,9
Finansielle forpliktelser	10.185,8	2.171,5	2.940,2	10.165,4	645,0	469,6	26.577,5
Finansielle derivater (innstrømmer)	1,1	117,8	167,1	469,2	45,8		801,0

Forfallsanalyse av finansielle forpliktelser pr. 31.12.10 - morbank

	Inntil 1 mnd	Fra 1-3 mnd	Fra 3 mnd til 1 år	Fra 1-5 år	Over 5 år	Uten løpetid	Totalt
Gjeld til kredittinstitusjoner	1,3	18,2	35,6	1.824,6	156,9	41,9	2.078,5
Innskudd fra kunder	7.166,2	130,5	332,9	0,2			7.629,8
Gjeld til staten		7,0	18,5	973,4			998,9
Gjeld stiftet ved utst. av verdipapirer	215,3	1.334,2	1.311,2	7.722,6	572,0		11.155,3
Andre forpliktelser			119,1				119,1
Ansvarlig lånekapital		4,2	27,8	674,4			706,4
Lånetilsagn	165,5						165,5
Ubenyttet kreditt	2.786,8						2.786,8
Garantier		59,7				462,4	522,1
Finansielle forpliktelser ekskl. derivater	10.335,1	1.553,8	1.845,1	11.195,2	728,9	504,3	26.162,4
Finansielle derivater (utstrømmer)	21,9	157,0	102,3	303,9	40,3		625,4
Finansielle forpliktelser	10.357,0	1.710,8	1.947,4	11.499,1	769,2	504,3	26.787,8
Finansielle derivater (innstrømmer)	22,4	109,1	156,7	397,2	67,8		753,2

NOTE 19 - VALUTARISIKO

Markedsrisiko knyttet til valutarisiko pr. 31.12.11

Valuta	Økning i valutakurs %	Effekt på resultat før skatt	Reduksjon i valutakurs %	Effekt på resultat før skatt
EUR	+10	0,9	-10	-0,9
USD	+10	0,5	-10	-0,5
Sum		1,4		-1,4

Markedsrisiko knyttet til valutarisiko pr. 31.12.10

Valuta	Økning i valutakurs %	Effekt på resultat før skatt	Reduksjon i valutakurs %	Effekt på resultat før skatt
EUR	+10	1,2	-10	-1,2
USD	+10	0,2	-10	-0,2
Sum		1,4		-1,4

Banken har en lav valutaeksponering. Pr. 31.12.11 var bankens åpne nettoposisjon målt i MNOK 14,2 (MNOK 14,0 31.12.10). De største posisjonene er i EUR og USD. Normalt vil plasseringer og innlån i valuta dekkes av en motgående posisjon, oftest ved bruk av valutabytteavtaler og lignende derivater. Se forøvrig note 21 Finansielle derivater.

NOTE 20 - FINANSIELLE EIENDELER

Konsern 2011	Konsern 2010		Morbank 2011	Morbank 2010
		Finansielle eiendeler til virkelig verdi over resultatet, øremerket ved første gangs innregning		
0,0	919,5	Statskasseveksler	0,0	919,5
185,4	187,9	Stat og statsgaranterte	185,4	187,9
129,5	165,6	Annen offentlig utsteder	129,5	165,6
639,7	765,3	Obligasjoner med fortrinnsrett	1.578,3	1.764,8
421,4	650,9	Finansielle foretak	421,4	650,9
209,2	402,3	Ikke-finansielle foretak	209,2	402,3
1.585,2	3.091,5	Sum	2.523,8	4.091,0
		Finansielle eiendeler til virkelig verdi over resultatet, klassifisert som holdt for omsetning		
920,9	0,0	Statskasseveksler	920,9	0,0
59,9	0,0	Stat og statsgaranterte	59,9	0,0
430,2	0,0	Annen offentlig utsteder	430,2	0,0
394,6	0,0	Obligasjoner med fortrinnsrett	492,9	0,0
398,5	0,0	Finansielle foretak	398,5	0,0
150,1	0,0	Ikke-finansielle foretak	150,1	0,0
35,3	61,6	Noterte aksjer/egenkapitalbevis	35,3	61,6
2.389,5	61,6	Sum	2.487,8	61,6
		Finansielle eiendeler tilgjengelig for salg		
441,6	442,9	Unoterte aksjer/egenkapitalbevis	441,6	442,9
441,6	442,9	Sum	441,6	442,9
4.416,3	3.596,0	Sum eiendeler til virkelig verdi	5.453,2	4.595,5
		Holde til forfall investeringer		
252,6	354,5	Statsobligasjoner	252,6	354,5
252,6	354,5	Sum	252,6	354,5

Oversikt over resultatposter fra finansielle investeringer fordelt etter samme kategorier fremkommer i note 30.

NOTE 21 - FINANSIELLE DERIVATER

For konsernets obligasjonslån med fastrente og obligasjonslån i utenlandsk valuta er det inngått rente- og valutaderivater for å redusere rente- og valutarisiko. Sikringsforholdet er en-til-en og sikringsbokføring benyttes. Det er i 2011 og 2010 ikke regnskapsført ineffektiv sikring. Verdiendring på finansielle derivater anvendt for sikringsbokføring er MNOK 67,3 (MNOK 16,8 i 2010) med tilsvarende motsatt verdiendring på sikrede objekter.

Konsernet har i tillegg inngått rente- og valutaderivater for å redusere øvrig rente- og valutarisiko uten anvendelse av regler for sikringsbokføring.

Konsern 2011 Virkelig verdi			Morbank 2011 Virkelig verdi			
Eiendeler	Forpliktelser	Kontraktssum	Finansielle derivater til virkelig verdi i resultatet	Kontraktssum	Eiendeler	Forpliktelser
			Valutainstrumenter			
1,0	0,0	24,0	Valutaterminer (forwards)	24,0	1,0	0,0
0,0	9,3	228,5	Valutabytteavtaler (valutaswapper)	228,5	0,0	9,3
1,0	9,3	252,5	Sum valutainstrumenter	252,5	1,0	9,3
			Renteinstrumenter			
0,0	0,6	100,0	Rentebytteavtaler (renteswapper)	100,0	0,0	0,6
0,2	0,0	500,0	Rentebytteavtaler (FRA)	500,0	0,2	0,0
0,0	0,0	0,0	Standardiserte rentebytteavtaler (futures)	0,0	0,0	0,0
0,2	0,6	600,0	Sum renteinstrumenter	600,0	0,2	0,6
0,0	12,3	242,0	Garanti overfor Eksportfinans ASA	242,0	0,0	12,3
0,0	12,3	242,0	Sum andre derivater	242,0	0,0	12,3

Konsern 2011 Virkelig verdi			Morbank 2011 Virkelig verdi			
Eiendeler	Forpliktelser	Kontraktssum	Finansielle derivater anvendt for sikringsbokføring	Kontraktssum	Eiendeler	Forpliktelser
			Valutainstrumenter			
0,0	0,0	0,0	Valutaterminer (forwards)	0,0	0,0	0,0
0,0	20,6	292,9	Valutabytteavtaler (valutaswapper)	292,9	0,0	20,6
0,0	20,6	292,9	Sum valutainstrumenter	292,9	0,0	20,6
			Renteinstrumenter			
107,1	6,2	4.681,0	Rentebytteavtaler (renteswapper)	3.781,0	89,3	5,8
0,0	0,0	0,0	Rentebytteavtaler (FRA)	0,0	0,0	0,0
0,0	0,0	0,0	Standardiserte rentebytteavtaler (futures)	0,0	0,0	0,0
107,1	6,2	4.681,0	Sum renteinstrumenter	3.781,0	89,3	5,8
108,3	49,0		Sum derivater		90,5	48,6

Konsern 2010 Virkelig verdi							Morbank 2010 Virkelig verdi	
Eiendeler	Forpliktelser	Kontraktssum	Finansielle derivater til virkelig verdi i resultatet	Kontraktssum	Eiendeler	Forpliktelser		
			Valutainstrumenter					
1,1	0,0	23,4	Valutaterminer (forwards)	23,4	1,1	0,0		
3,1	4,1	190,4	Valutabytteavtaler (valutaswapper)	190,4	3,1	4,1		
4,2	4,1	213,8	Sum valutainstrumenter	213,8	4,2	4,1		
			Renteinstrumenter					
0,0	0,0	0,0	Rentebytteavtaler (renteswapper)	0,0	0,0	0,0		
0,0	0,0	0,0	Rentebytteavtaler (FRA)	0,0	0,0	0,0		
0,0	0,0	0,0	Standardiserte rentebytteavtaler (futures)	0,0	0,0	0,0		
0,0	0,0	0,0	Sum renteinstrumenter	0,0	0,0	0,0		
0,0	40,3	242,0	Garanti overfor Eksportfinans ASA	242,0	0,0	40,3		
0,0	40,3	242,0	Sum andre derivater	242,0	0,0	40,3		

Konsern 2010 Virkelig verdi							Morbank 2010 Virkelig verdi	
Eiendeler	Forpliktelser	Kontraktssum	Finansielle derivater anvendt for sikringsbokføring	Kontraktssum	Eiendeler	Forpliktelser		
			Valutainstrumenter					
0,0	0,0	0,0	Valutaterminer (forwards)	0,0	0,0	0,0		
0,0	18,6	292,6	Valutabytteavtaler (valutaswapper)	292,6	0,0	18,6		
0,0	18,6	292,6	Sum valutainstrumenter	292,6	0,0	18,6		
			Renteinstrumenter					
53,9	22,3	3.839,0	Rentebytteavtaler (renteswapper)	3.839,0	53,9	22,3		
0,0	0,0	0,0	Rentebytteavtaler (FRA)	0,0	0,0	0,0		
0,0	0,0	0,0	Standardiserte rentebytteavtaler (futures)	0,0	0,0	0,0		
53,9	22,3	3.839,0	Sum renteinstrumenter	3.839,0	53,9	22,3		
58,1	85,3		Sum derivater		58,1	85,3		

NOTE 22 - VERDSETTELSE AV FINANSIELLE EIENDELER OG FORPLIKTELSE TIL VIRKELIG VERDI

Generelt

Banken bruker følgende verdsettelseshierarki for å fastsette virkelig verdi på finansielle instrumenter:

Nivå 1: Observerbare omsetningskurser i aktive markeder.

Nivå 2: Observerbare omsetningskurser i mindre aktive markeder eller bruk av input som er observerbar, enten direkte eller indirekte.

Nivå 3: Verdsettelsesteknikker som ikke er basert på observerbare markedsdata.

Egenkapitalinstrumenter

Dersom det ikke eksisterer noterte priser i et aktivt marked, benyttes alternative verdsettelsesteknikker. Slike teknikker omfatter bruk av nylige markedstransaksjoner priset til armlengdes avstand, sammenligning med markedsverdien til tilsvarende finansielle instrumenter og neddiskontering av forventede fremtidige kontantstrømmer. Som en kalibreringstest på rimeligheten av anslaget på virkelig verdi benyttes multiplikatormodeller som pris/bok-modellen og pris/resultat-modellen for å kontrollere at verdsettelsesmodellene henger sammen med markedsdata.

Om ikke samme informasjon er tilgjengelig ved hvert verdsettelsestidspunkt undersøkes det om det er vesentlige endringer i de faktorer som er vesentlige for verdsettelsen. Dersom endringene er små, antas det at virkelig verdi er uendret fra forrige måling.

Dersom den virkelige verdien av et finansielt instrument anses klart upålitelig måles instrumentet til kostpris. Den virkelige verdien på et finansielt instrument anses som klart upålitelig når følgende to faktorer er oppfylt: Variabiliteten av rimelige verdiestimater er signifikant og sannsynligheten til de ulike verdiestimaterne ikke kan anslås pålitelig.

Pr. 31.12.11 verdsetter banken egenkapitalinstrumenter på alle nivåer i hierarkiet. Noen aksjer er børsnoterte og har stor daglig omsetning og klassifiseres derfor i nivå 1. Andre er børsnoterte med lav omsetning eller unoterte med relativt høy omsetning, og disse er klassifisert under nivå 2. Under nivå 3 ligger det aksjer i lokale selskap og andre unoterte selskap hvor det er minimal omsetning og alternative verdsettelsesteknikker må anvendes for å fastsette virkelig verdi. Det vises til note 38 for nærmere vurdering.

Sertifikater og obligasjoner

Banken har verddivurdert sertifikatporteføljen på grunnlag av omsetninger og observerbare kredittspreader i markedet. Ingen sertifikater har rating lavere enn investment grade. Med få sertifikater i porteføljen og kort gjenstående løpetid, antas det at verddivurderingene vil være rimelig konsistente med andres vurderinger.

Verddivurdering av bankens obligasjonsportefølje er en mer krevende prosess i et marked som fortsatt er preget av varierende omsetning. For obligasjoner med relativt kort løpetid, spesielt innen finanssektoren, har det vært rimelig høy omsetning, og vi antar at verddivurderingen for denne gruppen vil være ganske presis. Andre obligasjoner med lange løpetider og innenfor andre bransjer har vært langt mindre likvide og verddivurderingen vil være noe mer usikker. Vi har vurdert mulige ubalanser i markedet, og om det kan ligge ulike motiver bak de transaksjoner som har funnet sted. Det har blitt hentet inn kursestimater og kredittspreadvurderinger fra forskjellige uavhengige meglerhus, samt ligningskurser. Banken har tatt hensyn til, og vurdert, kjente transaksjonspriser der dette har vært tilgjengelig.

Som hovedprinsipp har banken verddivurdert på grunnlag av observerbare transaksjoner. Der dette ikke har vært mulig er det benyttet kursanslag eller kredittspreadvurderinger fra det meglerhuset som antas å kunne gi den beste vurderingen av et verdipapirs faktiske verdi. Noen meglerhus veier tyngre i kursfastsettelsen av verdipapir innenfor enkelte sektorer enn andre, og vi har lagt vekt på estimater fra de som oftest tilrettelegger og forestår transaksjoner i tilsvarende sektor eller risikoklasse. Ofte vil meglerhuset som opprinnelig tilrettela obligasjonsutstedelsen ha bedre innsikt i forhold som kan påvirke prisen enn meglerhus som kun ser enkelte omsetningskurser.

Dersom bankens betraktninger og skjønn ikke har samsvart med megleranslagene og/eller ulike megleranslag har spriket veldig, er meglere/analytikere kontaktet for å få deres begrunnelse for den aktuelle kursen.

Banken mener at benyttede verdianslag ligger innenfor rimelige intervaller for virkelig verdi, og at kreditt- og likviditetsrisikoutviklingen er hensyntatt i anvendelsen av vårt skjønn der dette har vært nødvendig. De benyttede prisene representerer etter bankens oppfatning beste estimat på verdipapirenes virkelige verdi.

Hele bankens sertifikat- og obligasjonsbeholdning, med unntak av norske statskasseveksler, er plassert i prisingshierarkiets nivå 2. Dette begrunnes med at det ikke er stor nok omsetning i noen av de børsnoterte instrumentene slik at man til enhver tid kan lese av en markedspris.

Derivater

Sparebanken Øst har kun ett derivat som omsettes i et aktivt marked. De øvrige derivatenes virkelige verdi er basert på observerbare rentekurver og valutakurser, og er følgelig plassert i prisingshierarkiets nivå 2.

Virkelig verdi pr. 31.12.11 - konsern	Nivå 1	Nivå 2	Nivå 3	Totalt
Finansielle eiendeler				
<i>Derivater</i>				
Rentebytteavtaler	0,2	107,1	0,0	107,3
Valutaterminer	0,0	1,0	0,0	1,0
Valutabytteavtaler	0,0	0,0	0,0	0,0
Andre derivater	0,0	0,0	0,0	0,0
<i>Finansielle instrumenter til virkelig verdi</i>				
Statskasseveksler	920,9	0,0	0,0	920,9
Sertifikater og obligasjoner*	0,0	3.018,7	0,0	3.018,7
Aksjer og egenkapitalbevis	5,4	29,8	441,6	476,8
Sum finansielle eiendeler	926,5	3.156,6	441,6	4.524,7
Finansielle forpliktelser				
<i>Derivater</i>				
Rentebytteavtaler	0,0	6,8	0,0	6,8
Valutaterminer	0,0	0,0	0,0	0,0
Valutabytteavtaler	0,0	29,9	0,0	29,9
Andre derivater	0,0	12,3	0,0	12,3
Sum finansielle forpliktelser	0,0	49,0	0,0	49,0

* I morbank kommer i tillegg obligasjoner med fortrinnsrett på MNOK 1.037,0 i nivå 2.

Virkelig verdi pr. 31.12.10 - konsern	Nivå 1	Nivå 2	Nivå 3	Totalt
Finansielle eiendeler				
<i>Derivater</i>				
Rentebytteavtaler	0,0	53,9	0,0	53,9
Valutaterminer	0,0	1,1	0,0	1,1
Valutabytteavtaler	0,0	3,1	0,0	3,1
Andre derivater	0,0	0,0	0,0	0,0
<i>Finansielle instrumenter til virkelig verdi</i>				
Statskasseveksler	919,5	0,0	0,0	919,5
Sertifikater og obligasjoner*	0,0	2.172,0	0,0	2.172,0
Aksjer og egenkapitalbevis	6,8	54,8	442,9	504,5
Sum finansielle eiendeler	926,3	2.284,9	442,9	3.654,1
Finansielle forpliktelser				
<i>Derivater</i>				
Rentebytteavtaler	0,0	22,3	0,0	22,3
Valutaterminer	0,0	0,0	0,0	0,0
Valutabytteavtaler	0,0	22,7	0,0	22,7
Andre derivater	0,0	40,3	0,0	40,3
Sum finansielle forpliktelser	0,0	85,3	0,0	85,3

* I morbank kommer i tillegg obligasjoner med fortrinnsrett på MNOK 999,5 i nivå 2.

Bevegelse i nivå 3	Balanse 01.01.11	Netto gevinster	Tilgang/ Kjøp	Avhending	Verdi- endring	Overført fra Nivå 1 og 2	Balanse 31.12.11
Finansielle eiendeler							
<i>Derivater</i>							
Rentebytteavtaler	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Valutaterminer	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Valutabytteavtaler	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Andre derivater	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
<i>Finansielle instrumenter til virkelig verdi</i>							
Statskasseveksler	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Sertifikater og obligasjoner	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Aksjer og egenkapitalbevis	442,9	0,0	5,7	0,0	-7,0	0,0	441,6
Sum finansielle eiendeler	442,9	0,0	5,7	0,0	-7,0	0,0	441,6
Finansielle forpliktelser							
<i>Derivater</i>							
Rentebytteavtaler	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Valutaterminer	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Valutabytteavtaler	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Andre derivater	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Sum finansielle forpliktelser	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Sum finansielle eiendeler og forpliktelser	442,9	0,0	5,7	0,0	-7,0	0,0	441,6

Aksjer og egenkapitalbevis

Tilgang/kjøp i nivå 3 på MNOK 5,7 utgjør kapitalforhøyelse i Eiendomskreditt AS og Norne Eierselskap, begge i kategorien tilgjengelig for salg.

Verdiendring på MNOK -7,0 tilhører i kategorien tilgjengelig for salg. MNOK 6,7 utgjør nedskrivning aksjer i Norne Eierselskap innregnet i "Netto verdiendringer og gevinst/tap på finansielle instrumenter" over resultatet og MNOK 0,3 verdiendring innregnet i totalresultatet.

NOTE 23 - BALANSEPOSTER TIL VIRKELIG VERDI

Beregning av virkelig verdi av finansielle instrumenter

Finansielle eiendeler og forpliktelser i balansen er målt til virkelig verdi med unntak av utlån og fordringer, innskudd, obligasjoner klassifisert i kategorien holde til forfall, innlån og utstedte verdipapirer.

I oppstillingen nedenfor er obligasjoner i kategorien holde til forfall og utstedte verdipapirer verdsatt til observerbare markedskurser.

Virkelig verdi av utlån med fast rente som er verdsatt til amortisert kost i balansen, er verdsatt til neddiskonterte kontantstrømmer med basis i gjeldende markedsrenter for lån med samme gjenværende løpetid. Virkelig verdi av bankens øvrige utlånsportefølje med flytende rente er gjenstand for påvirkning av endret rentenivå og kredittmargin, men vil kunne reprises løpende med kort frist. Finansavtaleloven gir adgang til reprising med 6 ukers frist (mindre ved store endringer i bankens innlånsrente). Bankens vurdering av beste estimat for den øvrige utlånsporteføljen er at amortisert kost gir en god tilnærming til virkelig verdi.

Konsern 2011				Morbank 2011		
Bokført verdi	Virkelig verdi	Urealisert tap/gevinst		Bokført verdi	Virkelig verdi	Urealisert tap/gevinst
580,9	580,9	0,0	Kontanter og fordringer på sentralbanker	580,9	580,9	0,0
920,9	920,9	0,0	Statskasseveksler	920,9	920,9	0,0
241,2	241,2	0,0	Netto utlån til og fordringer på kredittinstitusjoner	2.322,7	2.322,7	0,0
22.183,5	22.185,6	2,1	Netto utlån til og fordringer på kunder	14.426,2	14.428,3	2,1
3.018,5	3.018,5	0,0	Rentebærende verdipapirer til virkelig verdi over resultatet	4.055,4	4.055,4	0,0
252,6	276,5	23,9	Rentebærende holde til forfall investeringer	252,6	276,5	23,9
35,3	35,3	0,0	Aksjer til virkelig verdi over resultatet	35,3	35,3	0,0
441,6	441,6	0,0	Aksjer tilgjengelig for salg	441,6	441,6	0,0
108,3	108,3	0,0	Finansielle derivater	90,5	90,5	0,0
27.782,8	27.808,8	26,0	Sum eiendeler	23.126,1	23.152,1	26,0
1.918,1	1.918,1	0,0	Gjeld til kredittinstitusjoner	1.945,2	1.945,2	0,0
8.932,7	8.932,7	0,0	Innskudd fra og gjeld til kunder	8.926,4	8.926,4	0,0
915,4	915,4	0,0	Gjeld til staten, bytte OMF	915,4	915,4	0,0
49,0	49,0	0,0	Finansielle derivater	48,6	48,6	0,0
13.870,3	13.963,1	-92,8	Gjeld stiftet ved utstedelse av verdipapirer	9.242,3	9.351,5	-109,2
600,1	597,1	3,0	Ansvarlig lånekapital	600,1	597,1	3,0
26.285,6	26.375,4	-89,8	Sum gjeld	21.678,0	21.784,2	-106,2

Konsern 2010				Morbank 2010		
Bokført verdi	Virkelig verdi	Urealisert tap/gevinst		Bokført verdi	Virkelig verdi	Urealisert tap/gevinst
696,5	696,5	0,0	Kontanter og fordringer på sentralbanker	696,5	696,5	0,0
919,5	919,5	0,0	Statskasseveksler	919,5	919,5	0,0
88,5	88,5	0,0	Netto utlån til og fordringer på kredittinstitusjoner	1.188,1	1.188,1	0,0
19.475,3	19.477,2	1,9	Netto utlån til og fordringer på kunder	15.812,8	15.814,7	1,9
2.172,0	2.172,0	0,0	Rentebærende verdipapirer til virkelig verdi over resultatet	3.171,5	3.171,5	0,0
354,5	366,3	11,8	Rentebærende holde til forfall investeringer	354,5	366,3	11,8
61,6	61,6	0,0	Aksjer til virkelig verdi over resultatet	61,6	61,6	0,0
442,9	442,9	0,0	Aksjer tilgjengelig for salg	442,9	442,9	0,0
58,1	58,1	0,0	Finansielle derivater	58,1	58,1	0,0
24.268,9	24.282,6	13,7	Sum eiendeler	22.705,5	22.719,2	13,7
1.892,8	1.892,8	0,0	Gjeld til kredittinstitusjoner	1.934,6	1.934,6	0,0
7.630,2	7.630,2	0,0	Innskudd fra og gjeld til kunder	7.621,9	7.621,9	0,0
915,4	915,4	0,0	Gjeld til staten, bytte OMF	915,4	915,4	0,0
85,3	85,3	0,0	Finansielle derivater	85,3	85,3	0,0
11.466,8	11.533,7	-66,9	Gjeld stiftet ved utstedelse av verdipapirer	10.020,2	10.089,9	-69,7
599,3	596,5	2,8	Ansvarlig lånekapital	599,3	596,5	2,8
22.589,8	22.653,9	-64,1	Sum gjeld	21.176,7	21.243,6	-66,9

NOTE 24 - FORFALLSANALYSE AV EIENDELER OG FORPLIKTELSE

Konsern pr. 31.12.11

	Inntil 12 mnd	Over 12 mnd	Totalt
Eiendeler			
Kontanter og fordringer på sentralbanker	580,9	0,0	580,9
Statskasseveksler	920,9	0,0	920,9
Netto utlån til og fordringer på kredittinstitusjoner	241,2	0,0	241,2
Netto utlån til og fordringer på kunder	722,5	21.461,0	22.183,5
Verdipapirer - holdt for omsetning	35,3	0,0	35,3
Verdipapirer - utpekt til virkelig verdi over resultatet	1.153,5	1.865,0	3.018,5
Finansielle derivater	4,3	104,0	108,3
Verdipapirer - tilgjengelig for salg	0,0	441,6	441,6
Verdipapirer - holde til forfall	0,0	252,6	252,6
Utsatt skatt eiendel	0,0	0,4	0,4
Eiendom, anlegg og utstyr	0,0	590,6	590,6
Andre eiendeler	115,2	7,9	123,1
Sum eiendeler	3.773,8	24.723,1	28.496,9
Forpliktelser			
Gjeld til kredittinstitusjoner	1.107,1	811,0	1.918,1
Innskudd fra og gjeld til kunder	8.923,5	9,2	8.932,7
Gjeld til staten	0,0	915,4	915,4
Finansielle derivater	1,2	47,8	49,0
Gjeld stiftet ved utstedelse av verdipapirer	1.786,2	12.084,1	13.870,3
Andre forpliktelser	303,4	0,0	303,4
Ansvarlig lånekapital	100,0	500,1	600,1
Sum gjeld	12.221,4	14.367,6	26.589,0

Lån med call-/put er fordelt på call-/put-tidspunkt.

Konsern pr. 31.12.10

	Inntil 12 mnd	Over 12 mnd	Totalt
Eiendeler			
Kontanter og fordringer på sentralbanker	696,5	0,0	696,5
Statskasseveksler	919,5	0,0	919,5
Netto utlån til og fordringer på kredittinstitusjoner	36,1	52,4	88,5
Netto utlån til og fordringer på kunder	678,8	18.796,5	19.475,3
Verdipapirer - holdt for omsetning	61,6	0,0	61,6
Verdipapirer - utpekt til virkelig verdi over resultatet	333,4	1.838,6	2.172,0
Finansielle derivater	12,1	46,0	58,1
Verdipapirer - tilgjengelig for salg	0,0	442,9	442,9
Verdipapirer - holde til forfall	100,7	253,8	354,5
Utsatt skatt eiendel	0,0	13,7	13,7
Eiendom, anlegg og utstyr	0,0	347,6	347,6
Andre eiendeler	103,7	12,6	116,3
Sum eiendeler	2.942,4	21.804,1	24.746,5
Forpliktelser			
Gjeld til kredittinstitusjoner	0,0	1.892,8	1.892,8
Innskudd fra og gjeld til kunder	7.630,0	0,2	7.630,2
Gjeld til staten	0,0	915,4	915,4
Finansielle derivater	40,3	45,0	85,3
Gjeld stiftet ved utstedelse av verdipapirer	2.510,5	8.956,3	11.466,8
Andre forpliktelser	290,5	0,0	290,5
Ansvarlig lånekapital	0,0	599,3	599,3
Sum gjeld	10.471,3	12.409,0	22.880,3

Lån med call-/put er fordelt på call-/put-tidspunkt.

Morbank pr. 31.12.11

	Inntil 12 mnd	Over 12 mnd	Totalt
Eiendeler			
Kontanter og fordringer på sentralbanker	580,9	0,0	580,9
Statskasseveksler	920,9	0,0	920,9
Netto utlån til og fordringer på kredittinstitusjoner	2.252,7	70,0	2.322,7
Netto utlån til og fordringer på kunder	697,6	13.728,6	14.426,2
Verdipapirer - holdt for omsetning	35,3	0,0	35,3
Verdipapirer - utpekt til virkelig verdi over resultatet	1.153,5	2.901,9	4.055,4
Finansielle derivater	4,3	86,2	90,5
Verdipapirer - tilgjengelig for salg	0,0	441,6	441,6
Verdipapirer - holde til forfall	0,0	252,6	252,6
Investerings i datterselskap	0,0	376,2	376,2
Utsatt skatt eiendel	0,0	35,3	35,3
Eiendom, anlegg og utstyr	0,0	62,6	62,6
Andre eiendeler	80,4	8,0	88,4
Sum eiendeler	5.725,6	17.963,0	23.688,6
Forpliktelser			
Gjeld til kredittinstitusjoner	1.134,2	811,0	1.945,2
Innskudd fra og gjeld til kunder	8.924,3	2,1	8.926,4
Gjeld til staten	0,0	915,4	915,4
Finansielle derivater	1,2	47,4	48,6
Gjeld stiftet ved utstedelse av verdipapirer	1.786,2	7.456,1	9.242,3
Andre forpliktelser	234,3	0,0	234,3
Ansvarlig lånekapital	100,0	500,1	600,1
Sum gjeld	12.180,2	9.732,1	21.912,3

Lån med call-/put er fordelt på call-/put-tidspunkt.

Morbank pr. 31.12.10

	Inntil 12 mnd	Over 12 mnd	Totalt
Eiendeler			
Kontanter og fordringer på sentralbanker	696,5	0,0	696,5
Statskasseveksler	919,5	0,0	919,5
Netto utlån til og fordringer på kredittinstitusjoner	1.065,7	122,4	1.188,1
Netto utlån til og fordringer på kunder	648,3	15.164,5	15.812,8
Verdipapirer - holdt for omsetning	61,6	0,0	61,6
Verdipapirer - utpekt til virkelig verdi over resultatet	333,4	2.838,1	3.171,5
Finansielle derivater	12,1	46,0	58,1
Verdipapirer - tilgjengelig for salg	0,0	442,9	442,9
Verdipapirer - holde til forfall	100,7	253,8	354,5
Investerings i datterselskap	0,0	286,2	286,2
Utsatt skatt eiendel	0,0	34,9	34,9
Eiendom, anlegg og utstyr	0,0	59,9	59,9
Andre eiendeler	73,2	12,6	85,8
Sum eiendeler	3.911,0	19.261,3	23.172,3
Forpliktelser			
Gjeld til kredittinstitusjoner	41,8	1.892,8	1.934,6
Innskudd fra og gjeld til kunder	7.621,7	0,2	7.621,9
Gjeld til staten	0,0	915,4	915,4
Finansielle derivater	40,3	45,0	85,3
Gjeld stiftet ved utstedelse av verdipapirer	2.510,5	7.509,7	10.020,2
Andre forpliktelser	231,3	0,0	231,3
Ansvarlig lånekapital	0,0	599,3	599,3
Sum gjeld	10.445,6	10.962,4	21.408,0

Lån med call-/put er fordelt på call-/put-tidspunkt.

NOTE 25 - MELLOMREGNING MED KONSERNSELSKAP

	31.12.11	31.12.10
Resultat		
Renteinntekter og lignende inntekter		
Renteinntekter fra datterselskap	76,7	45,1
Renter sertifikater og obligasjoner (OMF) fra datterselskap	34,4	29,4
Rentekostnader og lignende kostnader		
Renter og provisjoner til datterselskap	2,0	1,8
Provisjonsinntekter og inntekter fra banktjenester		
Andre inntekter fra datterselskap	8,1	9,2
Andre driftskostnader		
Husleie til datterselskap	8,0	7,8
Andre kostnader til datterselskap	0,4	0,4
Balanse		
Utlån til og fordringer på kredittinstitusjoner		
Utlån til datterselskap	2.083,3	1.099,6
Utlån til og fordringer på kunder		
Utlån til datterselskap	346,8	161,5
Sertifikater, obligasjoner og andre rentebærende verdipapirer		
Investering OMF i datterselskap	1.038,6	999,5
Forskuddsbetalte ikke påløpte kostnader og opptjente ikke mottatte inntekter		
Opptjente renteinntekter	2,3	1,5
Opptjente renteinntekter OMF	2,0	1,4
Gjeld til kredittinstitusjoner		
Innskudd fra datterselskap	63,7	41,8
Innskudd fra kunder		
Innskudd fra datterselskap	25,9	32,2
Andre forpliktelser		
Annen gjeld til datterselskap	3,9	0,3

Postene ovenfor viser transaksjoner og mellomværende som morselskapet har med datterselskap.

NOTE 26 - NETTO RENTE- OG KREDITTPROVISJONSINNETEKTER

Konsern 2011	Konsern 2010		Morbank 2011	Morbank 2010
19,2	18,0	Renter og lignende inntekter av utlån til og fordringer på kredittinstitusjoner	80,4	55,4
0,0	0,0	Renter og lignende inntekter på leiefinansieringsavtaler	0,0	0,0
993,3	837,5	Renter og lignende inntekter av utlån til og fordringer på kunder	701,9	668,9
12,1	14,8	Renter og lignende inntekter av obligasjoner holdt til forfall	12,1	14,8
		Renter og lignende inntekter på finansielle eiendeler som er nedskrevet		
0,0	0,2	Utlån til og fordringer på kredittinstitusjoner	0,0	0,2
28,4	13,7	Utlån til og fordringer på kunder	21,4	11,9
0,0	0,0	Andre renteinntekter og lignende inntekter	0,1	0,0
1.053,0	884,2	Sum renteinntekter og lignende inntekter for instrumenter til amortisert kost	815,9	751,2
23,4	20,7	Renter og lignende inntekter på statskasseveksler	23,4	20,7
21,5	0,0	Renter og lignende inntekter av sertifikater, obligasjoner mv. holdt for omsetning	23,9	0,0
77,1	101,9	Renter og lignende inntekter av sertifikater, obligasjoner mv. utpekt til virkelig verdi	109,0	131,3
122,0	122,6	Sum renteinntekter og lignende inntekter for instrumenter til virkelig verdi over resultatet	156,3	152,0
1.175,0	1.006,8	Renteinntekter og lignende inntekter	972,2	903,2
63,4	76,0	Renter og lignende kostnader på gjeld til kredittinstitusjoner	64,0	76,9
177,4	127,3	Renter og lignende kostnader på innskudd fra og gjeld til kunder	176,8	126,5
463,7	344,4	Renter og lignende kostnader på utstedte verdipapirer	355,7	320,8
29,5	28,6	Renter og lignende kostnader på ansvarlig lånekapital	29,4	28,6
0,0	12,0	Andre rentekostnader og lignende kostnader	0,0	12,0
734,0	588,3	Rentekostnader og lignende kostnader for instrumenter til amortisert kost	625,9	564,8
441,0	418,5	Netto rente- og kredittprovisjonsinntekter	346,3	338,4

Gjennomsnittrenter og gjennomsnittlig rentebærende eiendeler og gjeld i perioden

Konsern 2011		Konsern 2010		Morbank 2011		Morbank 2010	
Gj.sn.renteb. saldo	Gj.sn. rente %	Gj.sn.renteb. saldo	Gj.sn. rente %	Gj.sn.renteb. saldo	Gj.sn. rente i %	Gj.sn.rente b.saldo	Gj.sn. rente %
Eiendeler							
793,1	1,95	762,4	2,00	2.383,6	3,22	1.941,0	2,71
20.801,3	4,91	17.806,1	4,76	15.091,4	4,79	14.687,0	4,61
4.689,9	3,34	4.867,1	3,25	5.708,1	3,35	5.991,9	3,13
Gjeld							
1.922,6	3,27	2.375,0	3,23	1.957,0	3,24	2.422,9	3,20
8.356,1	1,80	7.171,0	1,42	8.348,8	1,79	7.139,6	1,41
13.019,3	3,79	10.849,4	3,42	9.982,0	3,86	10.126,1	3,43

Gjennomsnittrente er målt ved resultatført rente gjennom året dividert på daglig balansesnitt.

NOTE 27 - UTBYTTE OG ANDRE INNETEKTER AV VERDIPAPIRER MED VARIABEL AVKASTNING

Konsern 2011	Konsern 2010		Morbank 2011	Morbank 2010
1,6	2,0	Utbytte fra egenkapitalinstrumenter til virkelig verdi over resultatet	1,6	1,8
29,5	52,9	Utbytte fra egenkapitalinstrumenter klassifisert som tilgjengelig for salg	29,5	52,9
0,0	0,0	Inntekter av eierinteresser i konsernselskap	0,0	0,0
31,1	54,9	Utbytte og andre inntekter av verdipapirer med variabel avkastning	31,1	54,7

NOTE 28 - PROVISJONSINNTEKTER OG INNTEKTER FRA BANKTJENESTER

Konsern 2011	Konsern 2010		Morbank 2011	Morbank 2010
15,4	10,1	Gebyr garantier og remburs	15,3	10,0
0,0	0,0	Gebyr kredittformidling	7,2	8,7
51,0	52,7	Gebyr betalingsformidling	51,0	52,7
3,5	5,1	Gebyr interbank	3,5	5,1
2,5	2,5	Gebyr verdipapiromsetning og forvaltning	2,5	2,5
10,7	7,8	Gebyr forsikring	10,7	7,8
7,9	7,9	Andre gebyrer og provisjoner	6,2	6,2
91,0	86,1	Gebyr og provisjonsinntekter	96,4	93,0
17,1	10,8	Formidlingsprovisjon	0,1	0,0
9,5	9,7	Betalinger og elektroniske tjenester	9,1	9,3
4,6	4,5	Interbank kostnad	4,6	4,5
1,4	1,5	Andre provisjonskostnader	1,4	1,5
32,6	26,5	Provisjonskostnader	15,2	15,3
58,4	59,6	Netto gebyr- og provisjonsinntekter	81,2	77,7

NOTE 29 - NETTO VERDIENDRING OG GEVINST/TAP PÅ FINANSIELLE INSTRUMENTER

Konsern 2011	Konsern 2010		Morbank 2011	Morbank 2010
		Til virkelig verdi over resultatet		
-16,8	50,8	Netto verdiendring og gevinst/tap på sertifikater, obligasjoner og andre rentebærende verdipapirer	-18,5	50,8
-11,5	64,3	Netto verdiendring og gevinst/tap på aksjer og andre verdipapirer med variabel avkastning	-16,8	64,3
4,8	-0,7	Netto verdiendring og gevinst/tap på valuta	4,8	-0,7
-9,3	7,4	Netto verdiendring og gevinst/tap på finansielle derivater	-9,3	7,4
-32,8	121,8	Netto verdiendring og gevinst/tap på finansielle eiendeler til virkelig verdi	-39,8	121,8
		Til virkelig verdi med verdiendring over totalresultatet		
-0,3	68,9	Netto verdiendring over totalresultatet	-0,3	68,9
-33,1	190,7	Sum netto verdiendring og gevinst/tap på finansielle eiendeler til virkelig verdi	-40,1	190,7

NOTE 30 - NETTO VERDIENDRING OG GEVINST/TAP FRA FINANSIELLE INVESTERINGER FORDELT PÅ KATEGORIER

Innregnet i resultatregnskapet			Morbank	Morbank
Konsern	Konsern		2011	2010
2011	2010			
		Netto inntekter fra finansielle eiendeler til virkelig verdi over resultatet		
1,0	65,3	Verdiendring på sertifikater og obligasjoner - utpekt til virkelig verdi	1,0	74,1
-12,5	-14,5	Realisert gevinst/tap på sertifikater og obligasjoner - utpekt til virkelig verdi	-12,5	-23,3
-11,5	50,8	Sum netto inntekter fra finansielle eiendeler utpekt til virkelig verdi	-11,5	50,8
1,6	1,8	Utbytte fra egenkapitalinstrumenter	1,6	1,8
-12,0	-0,7	Verdiendring på egenkapitalinstrumenter - holdt for omsetning	-12,0	-0,7
2,0	0,9	Realisert gevinst/tap på egenkapitalinstrumenter - holdt for omsetning	2,0	0,9
-3,5	0,0	Verdiendring på sertifikater og obligasjoner - holdt for omsetning	-5,1	0,0
-1,8	0,0	Realisert gevinst/tap på sertifikater og obligasjoner - holdt for omsetning	-1,8	0,0
-12,1	3,5	Verdiendring derivater	-12,1	3,5
2,7	3,9	Realisert gevinst/tap derivater	2,7	3,9
-23,1	9,4	Sum netto inntekter fra finansielle eiendeler holdt for omsetning	-24,7	9,4
-34,6	60,2	Sum netto inntekter fra finansielle eiendeler til virkelig verdi over resultatet	-36,2	60,2
		Netto inntekter fra finansielle eiendeler tilgjengelig for salg		
29,5	53,1	Utbytte fra egenkapitalinstrumenter	29,5	52,9
-6,7	-4,1	Nedskrivning egenkapitalinstrumenter - tilgjengelig for salg	-6,7	-4,1
5,3	68,2	Realisert gevinst/tap på egenkapitalinstrumenter - tilgjengelig for salg	0,0	68,2
28,1	117,2	Sum netto inntekter fra finansielle eiendeler tilgjengelig for salg	22,8	117,0
		Netto inntekter fra finansielle eiendeler holdt til forfall		
0,0	0,0	Realisert gevinst/tap på obligasjoner	0,0	0,0
0,0	0,0	Sum netto inntekter fra finansielle eiendeler holdt til forfall	0,0	0,0
		Valutahandel		
-0,7	-3,9	- Netto omregningsgevinst	-0,7	-3,9
5,5	3,2	- Netto transaksjonsgevinst	5,5	3,2
4,8	-0,7	Sum netto inntekter fra valutahandel	4,8	-0,7
-1,7	176,7	Sum netto inntekter fra finansielle investeringer	-8,6	176,5

Oversikt over finansielle investeringer i balansen fordelt etter samme kategorier fremkommer i note 20.

Innregnet i totalresultatet			Morbank	Morbank
Konsern	Konsern		2011	2010
2011	2010			
		Netto inntekter fra finansielle eiendeler tilgjengelig for salg		
-0,3	68,9	Verdiendring på egenkapitalinstrumenter over totalresultatet - tilgjengelig for salg*	-0,3	68,9
-0,3	68,9	Sum netto inntekter fra finansielle eiendeler tilgjengelig for salg	-0,3	68,9

*Det vises til note 38 for nærmere redegjørelse av verdiendring på egenkapitalinstrumenter over totalresultatet, kategorien tilgjengelig for salg.

NOTE 31 - ANDRE DRIFTSINNTEKTER

Konsern	Konsern		Morbank	Morbank
2011	2010		2011	2010
16,0	9,2	Leieinntekter investeringseiendommer	0,0	0,0
0,0	0,3	Driftsinntekter faste eiendommer	0,0	0,1
0,0	0,2	Gevinst ved salg av faste eiendommer	0,0	0,0
4,8	6,5	Andre driftsinntekter	5,5	4,5
20,8	16,2	Andre driftsinntekter	5,5	4,6

NOTE 32 - LØNN OG ANDRE GODTGJØRELSE

Konsern 2011	Konsern 2010	Beløp i 1.000 kroner	Morbank 2011	Morbank 2010
120.856	124.604	Lønn	103.418	107.354
19.422	19.188	Folketrygdavgift	16.511	16.345
		Pensjoner		
14.861	-14.697	- ytelsesbasert	9.843	-16.585
2.564	1.405	- innskuddsbasert	2.316	1.235
9.979	11.113	Sosiale kostnader	8.687	9.690
167.682	141.613	Sum lønn m.v.	140.775	118.039
252	261	Antall årsverk 31.12.	223	231
271	277	Antall ansatte 31.12.	238	246
254	265	Gjennomsnittlig antall årsverk	225	236
272	281	Gjennomsnittlig antall ansatte	240	250

Ingen ansatte eller tillitsvalgte har avtale om sluttvederlag eller avtale om tegningsretter, opsjoner eller bonusavtale ut over generell overskuddsdeling til alle ansatte.

Morbank 2011

Beløp i 1.000 kroner		Honorar*	Lønn	Pensjon	Oversk.deling	Naturalytelse	Totalt	Lån
Trond Tostrup	Adm. direktør - t.o.m 30.06.11		1.081	186	20	82	1.396	1.994
Pål Strand	Adm. direktør - f.o.m 01.07.11	5	1.686	170	20	174	2.055	1.337
Kjell Engen	Direktør finans og intern drift		1.508	227	20	147	1.902	3.483
Lars-Runar Groven	Direktør kreditt		802	101	20	144	1.067	2.622
Anne Siri Rhoden Jensen	Direktør personal	14	719	148	20	15	916	68
Per Øyvind Mørk	Direktør kommunikasjon og marked		369	21		17	407	0
Finn Mathisen	Direktør bedriftsmarked		776	21	20	40	857	3.544
Jan-Roger Vrabel	Direktør personmarked		422	35		65	522	3.864
Sum konsernledelsen		19	7.363	909	120	684	9.095	16.912
Jorund Rønning Indrelid	Styrets leder	200					200	
Knut Smedsrud	Nestleder	150					150	
Ingebjørg Mæland	Styremedlem	100					100	10
Sverre Nedberg	Styremedlem	125					125	
Roar Norheim Larsen	Styremedlem	100					100	195
Leif Ove Sørby	Styremedlem	100					100	1.255
Hanne Solem	Styremedlem	100					100	
Ann Kristin Plomås	Ansattes representant	100	477	41	20	22	660	800
Sum styret		975	477	41	20	22	1.535	2.260
Øivind Andersson	Kontrollkomitéens leder	60					60	8
Marianne Sletten	Kontrollkomitémedlem	40					40	
Eli Kristin Nordsiden	Kontrollkomitémedlem	40					40	
Sjur Kortgaard	Kontrollkomitémedlem	40					40	430
Sum kontrollkomiteén		180					180	438
Frank Borgen	Forstanderskapets leder	40					40	934
Trond Bollerud	Forstanderskapsmedlem	2					2	
Siren Coward	Ansattes representant	8	698	95	20	31	852	2.784
Inger Haug Fjerdingsstad	Forstanderskapsmedlem	2					2	
Kåre Fredriksen	Forstanderskapsmedlem	3					3	1
Øivind Granlund	Forstanderskapsmedlem	2					2	
Eva Grothe	Forstanderskapsmedlem	3					3	
Kåre J. Grøtta	Forstanderskapsmedlem	6					6	
Arne Gundersen	Forstanderskapsmedlem	2					2	
Thomas F. Halvorsen	Forstanderskapsmedlem	3					3	2.127
Øivind Haugen	Ansattes representant	3	396	39	20	25	483	1.668
Liv Hausmann	Forstanderskapsmedlem	3					3	
Tom Hedalen	Forstanderskapsmedlem	2					2	
Ole B. Hoen	Forstanderskapsmedlem	3					3	794
Iver A. Juel	Forstanderskapsmedlem	2					2	
Vegard Kvamme	Ansattes representant	3	622	48	20	33	726	1.767
Jørn Larsen	Forstanderskapsmedlem	3					3	
Haldis Kjøs Lien	Ansattes representant	2	430	19	20	21	492	906
Thor-Kristian Lien	Forstanderskapsmedlem	15					15	
Anne Irene Lunden	Ansattes representant	8	610	71	20	25	734	1.153
Lars Geir Mortensen	Forstanderskapsmedlem	2					2	1.380
Oddmar Nilsen	Forstanderskapsmedlem	3					3	979
Borghild M. Dahler Nordlid	Forstanderskapsmedlem	3					3	
Geir Opdahl	Ansattes representant		418	22	17	28	485	2.082
Rune Paule	Ansattes representant		438	40	20	25	523	1.521
Gunnvor Ramnefjell	Forstanderskapsmedlem	3					3	
Morten Ranvik	Forstanderskapsmedlem	3					3	459
Nils Johan Rønniksen	Forstanderskapsmedlem	3					3	
Anne-Tonje Sanden	Forstanderskapsmedlem	5					5	
Gunnar Sanden	Ansattes representant	3	604	62	20	25	714	2.016
Marianne Seip	Forstanderskapsmedlem	6					6	577
Jan Christian Skau	Ansattes representant	11	672	95	20	33	831	1.826
Egil Skretting	Forstanderskapsmedlem	3					3	
Ole-Martin Solberg	Ansattes representant		430	22	20	25	497	1.775
Berit H. Steenberg	Forstanderskapsmedlem	3					3	370
Nils Kr. Steenberg	Forstanderskapsmedlem	3					3	197
Tom R. Svendsen	Forstanderskapsmedlem	3					3	
Thor S. Syvaldsen	Forstanderskapsmedlem	15					15	1.247
Elly Th. Thoresen	Forstanderskapsmedlem	3					3	
Finn Wang	Forstanderskapsmedlem	2					2	
Kristian Warholm	Ansattes representant	3	469	25	20	28	545	2.822
Jon Aas	Forstanderskapsmedlem	3					3	2.944
Johan Aasen	Forstanderskapsmedlem	16					16	
Sum forstanderskapet		211	5.787	538	217	299	7.052	32.329
Sum godtgjørelse og lån		1.385	13.627	1.488	357	1.005	17.862	51.939

*Honorar utbetalt til konsernledelsen gjelder styre- og representantskapsverv i datterselskap.

Godtgjørelse til adm. direktør var kr. 2.055.337. Pensjonsalder for adm. direktør er 67 år. Adm. direktør er medlem av bankens ytelsesbaserte pensjonsordning og opparbeider pensjonsrettigheter på lik linje som øvrige ansatte. Ved oppsigelse fra adm. direktørs side inntreffer ingen etterlønn ut over avtalt lønn i oppsigelsestid på 6 måneder. Ved oppsigelse fra bankens side har adm. direktør krav på etterlønn i 3 år fra tidspunktet for oppsigelsen, lønnsgrunnlaget er årslønnen per oppsigelsestidspunktet. Utover dette har ingen ansatte eller tillitsvalgte avtale om sluttvederlag, tegningsretter, opsjoner eller bonusavtale ut over generell overskuddsdeling til alle ansatte. Det er ikke gitt tilleggsgodtgjørelse til spesielle tjenester ut over de normale funksjoner for en leder.

Tidligere adm. direktør fratrådte sin stilling med virkning fra 01.07.11. Tidligere adm. direktør har i perioden etter fratreddelse mottatt lønn og annen godtgjørelse frem til 31.12.11 med kr. 1.474.185. I henhold til avtale vil tidligere adm. direktør motta en pensjon fra og med 01.01.12 tilsvarende 80% av lønnen på fratreddelsestidspunktet i 3 år og deretter 70%.

Morbank 2010

Beløp i 1.000 kroner		Honorar*	Lønn	Pensjon	Oversk.deling	Naturalytelse	Totalt	Lån
Trond Tostrup	Adm. direktør		2.299	1.023	20	56	3.398	1.648
Kjell Engen	Direktør finans	70	1.326	227	20	158	1.801	3.797
Pål Strand	Direktør person-/bedriftsmarked	5	1.412	166	20	165	1.768	1.392
Arne K. Stokke	Advokat		1.194	152	20	138	1.504	
Sum konsernledelsen		75	6.231	1.568	80	517	8.471	6.837
Jorund Rønning Indreli	Styrets leder	150					150	
Knut Smedsrud	Nestleder	100					100	
Ingebjørg Mæland	Styremedlem	75					75	23
Sverre Nedberg	Styremedlem	75					75	
Roar Norheim Larsen	Styremedlem	75					75	81
Leif Ove Sørby	Styremedlem	75					75	
Hanne Solem	Styremedlem							
Inger Helen Pettersen	Ansattes representant	75	437	39	20	38	609	2.357
Sum styret		625	437	39	20	38	1.159	2.461
Øivind Andersson	Kontrollkomitéens leder	61					61	1
Marianne Sletten	Kontrollkomitémedlem	40					40	
Eli Kristin Nordsiden	Kontrollkomitémedlem	40					40	
Sjur Kortgaard	Kontrollkomitémedlem	40					40	561
Sum kontrollkomiteén		181					181	562
Frank Borgen	Forstanderskapets leder	40					40	972
Knut Andersen	Forstanderskapsmedlem	6					6	
Trond Bollerud	Forstanderskapsmedlem	6					6	
Åse Monsen Borgan	Ansattes representant	6	479	42	18	19	564	1.879
Siren Coward	Ansattes representant	3	653	77	20	30	783	2.519
Anna Therese Ekeberg	Ansattes representant	6	435	27	20	25	513	1.145
Kåre Fredriksen	Forstanderskapsmedlem	6					6	301
Øivind Granlund	Forstanderskapsmedlem	3					3	
Eva Grothe	Forstanderskapsmedlem	5					5	
Kåre J. Grøtta	Forstanderskapsmedlem	5					5	
Arne Gundersen	Forstanderskapsmedlem	3					3	
Thomas F. Halvorsen	Forstanderskapsmedlem							741
Øivind Haugen	Ansattes representant	3	391	34	20	24	472	1.166
Liv Hausmann	Forstanderskapsmedlem	3					3	
Tom Hedalen	Forstanderskapsmedlem	5					5	
Frode M. Helganger	Ansattes representant	3	364	16	20	9	412	2.415
Anne Siri Rhoden Jensen	Ansattes representant	20	602	86	20	13	741	176
Iver A. Juel	Forstanderskapsmedlem	5					5	
Vegard Kvamme	Ansattes representant	6	576	38	20	26	666	1.813
Jørn Larsen	Forstanderskapsmedlem	3					3	
Haldis Kjøs Lien	Ansattes representant	5	419	17	20	20	481	819
Thor-Kristian Lien	Forstanderskapsmedlem	21					21	
Jon Lundanes	Forstanderskapsmedlem							3.003
Anne Irene Lunden	Ansattes representant	6	601	62	20	15	704	1.300
Lars Geir Mortensen	Forstanderskapsmedlem	2					2	1.433
Kristin Wittussen Myhre	Ansattes representant	5	522	54	8	29	618	2.179
Oddmar Nilsen	Forstanderskapsmedlem							1.035
Borghild M. Dahler Nordlid	Forstanderskapsmedlem	6					6	
Svein Nybø	Forstanderskapsmedlem	3					3	
Gunnvor Ramnefjell	Forstanderskapsmedlem	12					12	
Morten Ranvik	Forstanderskapsmedlem	3					3	433
Nils Johan Rønniksen	Forstanderskapsmedlem	6					6	
Anne-Tonje Sanden	Forstanderskapsmedlem	5					5	
Marianne Seip	Forstanderskapsmedlem	12					12	950
Jan Christian Skau	Ansattes representant	17	654	86	20	22	799	1.864

Beløp i 1.000 kroner		Honorar*	Lønn	Pensjon	Oversk.deling	Naturallytelse	Totalt	Lån
Egil Skretting	Forstanderskapsmedlem	6					6	
Berit H. Steenberg	Forstanderskapsmedlem	6					6	370
Nils Kr. Steenberg	Forstanderskapsmedlem	3					3	212
Grethe Stenshorne	Forstanderskapsmedlem	8					8	1
Thor S. Syvaldsen	Forstanderskapsmedlem	23					23	443
Elly Th. Thoresen	Forstanderskapsmedlem	2					2	
Finn Wang	Forstanderskapsmedlem	3					3	
Kristian Warholm	Ansattes representant	6	447	23	20	7	503	318
Tor Wessel	Forstanderskapsmedlem	5					5	
Johan Aasen	Forstanderskapsmedlem	29					29	
Sum forstanderskapet		331	6.143	562	226	239	7.501	27.487
Sum godtgjørelse og lån		1.212	12.811	2.169	326	794	17.312	37.347

* Honorar utbetalt til konsernledelsen gjelder styre- og representantskapsverv i datterselskap.

NOTE 33 - NÆRSTÅENDE PARTER

Beløp i 1.000 kroner	Konsernledelsen		Styret og kontrollkomitéen		Andre nærstående parter	
	2011	2010	2011	2010	2011	2010
Lån						
Utestående lån pr. 01.01.	6.837	7.801	3.023	4.188	27.486	18.304
Netto endring utlån i perioden	8.081	-964	-325	-1.165	4.843	9.182
Utestående lån pr. 31.12.	14.918	6.837	2.698	3.023	32.329	27.486
Renteinntekter	153	122	56	67	776	561
Tap på utlån	0	0	0	0	0	0
Innskudd						
Innskudd pr. 01.01.	3.879	2.738	4.604	3.981	15.069	6.479
Netto endring innskudd i perioden	-1.779	1.141	-1.552	623	-2.603	8.590
Innskudd pr. 31.12.	2.100	3.879	3.052	4.604	12.466	15.069
Rentekostnader	47	65	83	79	270	83
Andre inntekter	0	0	0	0	0	0
Utstedte garantier	0	0	4.800	4.800	0	0

NOTE 34 - ANDRE DRIFTSKOSTNADER

Konsern 2011	Konsern 2010		Morbank 2011	Morbank 2010
1,4	3,8	Driftskostnader investeringseiendommer	0,0	0,0
1,9	3,8	Driftskostnader faste eiendommer	1,5	1,9
44,3	49,6	Andre driftskostnader	42,5	49,9
47,6	57,2	Andre driftskostnader	44,0	51,8

NOTE 35 - GODTGJØRELSE REVISOR

Konsern 2011	Konsern 2010	Beløp i 1.000 kroner	Morbank 2011	Morbank 2010
1.901	1.799	Revisjon	1.269	1.231
89	22	Andre attestasjonstjenester	0	0
86	77	Skatte- og avgiftsrådgivning	7	28
487	465	Andre tjenester	292	298
2.563	2.363	Sum	1.568	1.557

Beløpene er inklusiv merverdiavgift.

NOTE 36 - SKATTER

Konsern 2011	Konsern 2010		Morbank 2011	Morbank 2010
		Årets skattekostnad i resultatregnskapet fremkommer slik		
53,7	47,1	Betalbar skatt på årets resultat	45,5	39,5
1,1	28,6	Resultatført utsatt skatt	-0,4	28,8
0,0	-0,7	For mye/lite avsatt skatt forrige år	-0,1	-0,7
54,8	75,0	Årets totale skattekostnad	45,0	67,6
		Skatt på andre inntekter og kostnader – innregnet i totalresultatet		
		Endring i netto utsatt skatt		
0,0	0,0	- Endring i investeringer tilgjengelig for salg	0,0	0,0
0,0	0,0	Skatt på andre inntekter og kostnader	0,0	0,0
		Endring i netto utsatt skatt eiendel		
1,1	28,6	Innregnet utsatt skatt i resultatregnskapet	-0,4	28,8
0,0	0,0	Innregnet utsatt skatt i andre inntekter og kostnader	0,0	0,0
		Endring i netto utsatt skatt eiendel ført direkte i balansen		
12,2	0,0	- Utsatt skatt ved oppkjøp	0,0	0,0
13,3	28,6	Sum endring i netto utsatt skatt eiendel	-0,4	28,8
		Avstemming av årets skattekostnad		
210,5	380,3	Resultat før skatt	171,0	354,3
58,9	106,5	Skatt etter nominell sats 28%	47,9	99,2
-4,1	-30,8	Skatteeffekt av permanente forskjeller	-2,8	-30,9
0,0	-0,7	For mye/lite avsatt skatt forrige år	-0,1	-0,7
54,8	75,0	Skattekostnad	45,0	67,6
		Betalbar skatt i balansen fremkommer slik		
53,7	47,1	Betalbar skatt på årets resultat	45,5	39,5
3,1	3,9	Årets formuesskatt	3,1	3,9
56,8	51,0	Sum betalbar skatt	48,7	43,3

Konsern 2011	Konsern 2010	Konsern Endr. 2011	Konsern Endr. 2010		Morbank 2011	Morbank 2010	Morbank Endr. 2011	Morbank Endr. 2010
				Utsatt skatt forpliktelse/utsatt skatt eiendel				
				Positive midlertidige forskjeller				
136,0	79,7	-56,3	1,3	Driftsmidler	0,0	0,0	0,0	0,0
0,0	0,1	0,1	-0,1	Fordringer	0,0	0,0	0,0	0,0
136,0	79,8	-56,2	1,2	Sum positive midlertidige forskjeller	0,0	0,0	0,0	0,0
38,1	22,3	-15,7	0,3	Utsatt skatt forpliktelse	0,0	0,0	0,0	0,0
				Negative midlertidige forskjeller og underskudd til fremføring				
0,0	0,0	0,0	0,0	Driftsmidler	1,7	1,4	-0,3	-0,4
43,2	45,5	2,3	67,2	Verdipapirer	44,8	45,5	0,7	67,2
55,3	43,2	-12,1	3,6	Derivater	55,3	43,2	-12,1	3,6
0,2	0,0	-0,2	0,2	Fordringer	0,0	0,0	0,0	0,0
2,7	3,6	0,9	-2,5	Andre forpliktelser	2,0	3,6	1,6	-2,5
30,1	35,8	5,7	35,0	Pensjonsforpliktelser	22,3	30,9	8,6	35,1
5,8	0,5	-5,3	-0,3	Underskudd til fremføring	0,0	0,0	0,0	0,0
137,3	128,6	-8,7	103,2	Sum negative midlertidige forskjeller og underskudd til fremføring	126,1	124,6	-1,5	103,0
38,4	36,0	-2,4	28,9	Utsatt skatt eiendel	35,3	34,9	-0,4	28,8
0,4	13,7	13,3	28,6	Netto utsatt skatt eiendel	35,3	34,9	-0,4	28,8

Utsatt skatt eiendel er i sin helhet oppført i balansen da konsernet forventer å kunne nyttiggjøre denne i fremtiden.

NOTE 37 - STATSKASSEVEKSLER, SERTIFIKATER OG OBLIGASJONER

Statskasseveksler, sertifikater og obligasjoner fordelt på utstedersektor og kategorier pr. 31.12.11 - konsern

	Virkelig verdi over resultatet		Tilgjengelig for salg		Holde til forfall	
	Pålydende	Virkelig verdi	Pålydende	Virkelig verdi	Pålydende	Balanseført verdi
Statskasseveksler	925,0	920,9	0,0	0,0	0,0	0,0
Sum statskasseveksler	925,0	920,9	0,0	0,0	0,0	0,0
Stat og statsgaranterte	242,0	245,3	0,0	0,0	250,0	252,6
Annen offentlig utsteder	555,0	559,7	0,0	0,0	0,0	0,0
Obligasjoner med fortrinnsrett	1.039,8	1.034,3	0,0	0,0	0,0	0,0
Finansielle foretak	834,7	819,9	0,0	0,0	0,0	0,0
Ikke-finansielle foretak	398,4	359,3	0,0	0,0	0,0	0,0
Sum sertifikater og obligasjoner	3.069,9	3.018,5	0,0	0,0	250,0	252,6

Statskasseveksler, sertifikater og obligasjoner fordelt på utstedersektor og kategorier pr. 31.12.11 - morbank

	Virkelig verdi over resultatet		Tilgjengelig for salg		Holde til forfall	
	Pålydende	Virkelig verdi	Pålydende	Virkelig verdi	Pålydende	Balanseført verdi
Statskasseveksler	925,0	920,9	0,0	0,0	0,0	0,0
Sum statskasseveksler	925,0	920,9	0,0	0,0	0,0	0,0
Stat og statsgaranterte	242,0	245,3	0,0	0,0	250,0	252,6
Annen offentlig utsteder	555,0	559,7	0,0	0,0	0,0	0,0
Obligasjoner med fortrinnsrett	2.078,3	2.071,2	0,0	0,0	0,0	0,0
Finansielle foretak	834,7	819,9	0,0	0,0	0,0	0,0
Ikke-finansielle foretak	398,4	359,3	0,0	0,0	0,0	0,0
Sum sertifikater og obligasjoner	4.108,4	4.055,4	0,0	0,0	250,0	252,6

Statskasseveksler, sertifikater og obligasjoner fordelt på utstedersektor og kategorier pr. 31.12.10 - konsern

	Virkelig verdi over resultatet		Tilgjengelig for salg		Holde til forfall	
	Pålydende	Virkelig verdi	Pålydende	Virkelig verdi	Pålydende	Balanseført verdi
Statskasseveksler	926,0	919,5	0,0	0,0	0,0	0,0
Sum statskasseveksler	926,0	919,5	0,0	0,0	0,0	0,0
Stat og statsgaranterte	182,0	187,9	0,0	0,0	350,0	354,5
Annen offentlig utsteder	165,0	165,6	0,0	0,0	0,0	0,0
Obligasjoner med fortrinnsrett	766,0	765,3	0,0	0,0	0,0	0,0
Finansielle foretak	654,7	650,9	0,0	0,0	0,0	0,0
Ikke-finansielle foretak	465,9	402,3	0,0	0,0	0,0	0,0
Sum sertifikater og obligasjoner	2.233,6	2.172,0	0,0	0,0	350,0	354,5

Statskasseveksler, sertifikater og obligasjoner fordelt på utstedersektor og kategorier pr. 31.12.10 - morbank

	Virkelig verdi over resultatet		Tilgjengelig for salg		Holde til forfall	
	Pålydende	Virkelig verdi	Pålydende	Virkelig verdi	Pålydende	Balanseført verdi
Statskasseveksler	926,0	919,5	0,0	0,0	0,0	0,0
Sum statskasseveksler	926,0	919,5	0,0	0,0	0,0	0,0
Stat og statsgaranterte	182,0	187,9	0,0	0,0	350,0	354,5
Annen offentlig utsteder	165,0	165,6	0,0	0,0	0,0	0,0
Obligasjoner med fortrinnsrett	1.765,5	1.764,8	0,0	0,0	0,0	0,0
Finansielle foretak	654,7	650,9	0,0	0,0	0,0	0,0
Ikke-finansielle foretak	465,9	402,3	0,0	0,0	0,0	0,0
Sum sertifikater og obligasjoner	3.233,1	3.171,5	0,0	0,0	350,0	354,5

Obligasjoner med fortrinnsrett og bytteordning med staten

Sparebanken Øst har kjøpt obligasjoner med fortrinnsrett (OMF) fra Sparebanken Øst Boligkreditt AS som er benyttet som sikkerhet for inngåtte bytteavtaler med staten. Pålydende på disse utgjorde pr. 31.12.11 MNOK 938,5 og pr. 31.12.10 MNOK 999,5. Banken er forpliktet til å kjøpe tilbake OMF til opprinnelig salgspris og mottar renter fra OMF som om disse ikke er solgt. Regnskapsmessig vurderer morbank at betingelsene for fraregning i IAS 39 ikke er oppfylt, da morbank gjennom bytteavtalene beholder risikoen for verdiutviklingen på obligasjonene og de øvrige kontantstrømmene i form av renter.

Statskasseveksler, sertifikater og obligasjoner fordelt på forfall pr. 31.12.11 - konsern

	Inntil 6 mnd	6-12 mnd	1-5 år	5-10 år	Totalt
Statskasseveksler	920,9	0,0	0,0	0,0	920,9
Sum statskasseveksler	920,9	0,0	0,0	0,0	920,9
Stat og statsgaranterte	0,0	108,5	188,4	201,0	497,9
Annen offentlig utsteder	410,1	0,0	97,1	52,5	559,7
Obligasjoner med fortrinnsrett	0,0	25,0	813,2	196,1	1.034,3
Finansielle foretak	200,3	93,8	456,5	69,3	819,9
Ikke-finansielle foretak	290,9	25,0	24,5	18,9	359,3
Sum sertifikater og obligasjoner	901,3	252,3	1.579,7	537,8	3.271,1

Statskasseveksler, sertifikater og obligasjoner fordelt på forfall pr. 31.12.11 - morbank

	Inntil 6 mnd	6-12 mnd	1-5 år	5-10 år	Totalt
Statskasseveksler	920,9	0,0	0,0	0,0	920,9
Sum statskasseveksler	920,9	0,0	0,0	0,0	920,9
Stat og statsgaranterte	0,0	108,5	188,4	201,0	497,9
Annen offentlig utsteder	410,1	0,0	97,1	52,5	559,7
Obligasjoner med fortrinnsrett	0,0	25,1	1.751,7	294,4	2.071,2
Finansielle foretak	200,3	93,8	456,5	69,3	819,9
Ikke-finansielle foretak	290,9	25,0	24,5	18,9	359,3
Sum sertifikater og obligasjoner	901,3	252,4	2.518,2	636,1	4.308,0

Durasjon

	Konsern	Morbank
Statskasseveksler	0,33	0,33
Stat og statsgaranterte	2,28	2,28
Annen offentlig utsteder	0,63	0,63
Obligasjoner med fortrinnsrett	0,18	0,19
Finansielle foretak	0,19	0,19
Ikke-finansielle foretak	0,12	0,12
Total durasjon	0,51	0,45

Modifisert durasjon er benyttet som mål for rentefølsomhet på utstedersektor og kategorier.

Statskasseveksler, sertifikater og obligasjoner fordelt på forfall pr. 31.12.10 - konsern

	Inntil 6 mnd	6-12 mnd	1-5 år	5-10 år	Totalt
Statskasseveksler	919,5	0,0	0,0	0,0	919,5
Sum statskasseveksler	919,5	0,0	0,0	0,0	919,5
Stat og statsgaranterte	100,7	0,0	240,5	201,2	542,4
Annen offentlig utsteder	0,0	65,1	25,2	75,3	165,6
Obligasjoner med fortrinnsrett	0,0	0,0	610,6	154,7	765,3
Finansielle foretak	185,4	25,1	422,3	18,1	650,9
Ikke-finansielle foretak	35,7	22,1	319,3	25,2	402,3
Sum sertifikater og obligasjoner	321,8	112,3	1.617,9	474,5	2.526,5

Statskasseveksler, sertifikater og obligasjoner fordelt på forfall pr. 31.12.10 - morbank

	Inntil 6 mnd	6-12 mnd	1-5 år	5-10 år	Totalt
Statskasseveksler	919,5	0,0	0,0	0,0	919,5
Sum statskasseveksler	919,5	0,0	0,0	0,0	919,5
Stat og statsgaranterte	100,7	0,0	240,5	201,2	542,4
Annen offentlig utsteder	0,0	65,1	25,2	75,3	165,6
Obligasjoner med fortrinnsrett	0,0	0,0	1.610,1	154,7	1.764,8
Finansielle foretak	185,4	25,1	422,3	18,1	650,9
Ikke-finansielle foretak	35,7	22,1	319,3	25,2	402,3
Sum sertifikater og obligasjoner	321,8	112,3	2.617,4	474,5	3.526,0

NOTE 38 - AKSJER OG EGENKAPITALBEVIS**Aksjer og egenkapitalbevis fordelt på kategorier pr. 31.12.11**

Konsern Virkelig verdi over resultatet	Konsern Tilgjengelig for salg	Konsern Kost		Morbank Virkelig verdi over resultatet	Morbank Tilgjengelig for salg	Morbank Kost
35,3	0,0	0,0	Noterte	35,3	0,0	0,0
0,0	441,2	0,4	Unoterte	0,0	441,2	0,4
35,3	441,2	0,4	Sum aksjer og egenkapitalbevis	35,3	441,2	0,4

Årets verdiendring på aksjer og egenkapitalbevis klassifisert som tilgjengelig for salg utgjør MNOK -0,3.

Unoterte aksjer og egenkapitalbevis inngår i kategorien tilgjengelig for salg. Til grunn for vurdering av virkelig verdi er verdsettelsesteknikker benyttet. Det vises til note 22. Årets verdiendring på aksjer og egenkapitalbevis klassifisert som tilgjengelig for salg er totalt MNOK -7,0. Herav utgjør MNOK -6,7 nedskrivning aksjer i Norn Eierselskap og er innregnet i "Netto verdiendringer og gevinst/tap på finansielle instrumenter" over resultatet, mens MNOK -0,3 er verdiendring og innregnet i totalresultatet. Det ble i perioden ikke foretatt omklassifiseringer fra egenkapitalen til resultatet.

Virkelig verdi av aksjene i Nets Holding AS og Frende Holding AS er uforandret gjennom 2011. Verdsettelsen av aksjene i Eksportfinans ASA har tatt utgangspunkt i bankens andel av bokført egenkapital i Eksportfinans ASA nedjustert for effekten fra urealiserte gevinster på selskaps langsiktig innlån. Basert på regnskapet for Eksportfinans ASA for 3. kvartal 2011, og en vurdering av den situasjonen selskapet nå er i, er det bankens vurdering at det ikke foreligger grunnlag for revurdering av aksjeposten i 2011.

Aksjer og egenkapitalbevis fordelt på kategorier pr. 31.12.10

Konsern Virkelig verdi over resultatet	Konsern Tilgjengelig for salg	Konsern Kost		Morbank Virkelig verdi over resultatet	Morbank Tilgjengelig for salg	Morbank Kost
61,6	0,0	0,0	Noterte	61,6	0,0	0,0
0,0	442,5	0,4	Unoterte	0,0	442,5	0,4
61,6	442,5	0,4	Sum aksjer og egenkapitalbevis	61,6	442,5	0,4

Verdiendring på aksjer og egenkapitalbevis klassifisert som tilgjengelig for salg i 2010 er totalt MNOK 64,8. Herav utgjør MNOK -4,1 nedskrivning aksjer i Norne Eierselskap og er innregnet i "Netto verdiendringer og gevinst/tap på finansielle instrumenter" over resultatet, mens MNOK 68,9 er verdiendring og innregnet i totalresultatet. Det ble i perioden ikke foretatt omklassifiseringer fra egenkapitalen til resultatet.

Spesifikasjon av aksjer og egenkapitalbevis pr. 31.12.11

	Aksjekapital	Antall aksjer	Pålydende til sammen	Eierand. i %	Regnskapsmessig kost	Virkelig verdi
Eltek ASA	329,2	59.512	0,1	0,02	0,7	0,2
Oceanteam ASA	7,5	3.502.102	0,2	2,32	7,0	1,5
Reservoir Exploration Technology ASA	889,9	814.467	8,1	0,92	8,1	0,8
Visa Inc.	5.045,8	4.739	0,0	0,00	2,0	2,9
Voss Veksel- og Landmandsbank ASA	9,5	7.751	0,8	8,16	18,2	15,6
Ringerike Sparebank	1.394,6	6.650	0,7	0,05	0,9	0,8
Helgeland Sparebank	935,0	386.994	19,3	2,07	25,6	11,8
Klepp Sparebank	107,6	13.900	1,4	1,29	1,7	0,7
Nes Prestgjelds Sparebank	45,0	17.000	0,5	1,13	2,0	1,0
NorgesInvestor Opportunities AS A-aksjer	4,4	1.600	0,1	2,90	0,2	0,2
NorgesInvestor Opportunities AS B-aksjer	95,4	38.400	3,1	3,22	3,8	3,5
Nets Holding AS	184,3	2.223.883	2,2	1,21	96,4	96,4
Sparebankmaterieil AS	3,2	302	0,0	0,96	0,0	0,0
Eiendomskreditt AS	240,5	126.594	12,7	5,26	13,2	13,2
Eksportfinans ASA	2.771,1	12.787	134,2	4,84	139,4	208,3
Kredittforeningen for Sparebanker	50,0	2.760	2,8	5,52	2,8	2,8
Dialog Eiendomsmegling Eiker Drammen AS	1,0	340	0,3	34,00	0,4	0,4
Nordito Property AS	21,3	269.244	2,7	6,70	2,4	2,4
Frende Holding AS	650,0	964.662	96,5	14,84	113,1	113,1
Norne Eierselskap	45,0	4.553.571	4,6	10,12	1,3	1,3
Bankenes ID-tjeneste AS	0,1	6.700	0,0	6,70	0,0	0,0
Øvrige aksjer			0,3		0,0	0,0
Sum aksjer og egenkapitalbevis			290,6		439,2	476,9

Spesifikasjon av aksjer og egenkapitalbevis pr. 31.12.10

	Aksjekapital	Antall aksjer	Pålydende til sammen	Eierand. i %	Regnskapsmessig kost	Virkelig verdi
Eltek ASA	329,2	59.512	0,1	0,02	0,7	0,2
Oceanteam ASA	7,5	3.502.102	0,2	2,32	7,0	2,1
Reservoir Exploration Technology ASA	889,9	814.467	8,1	0,92	8,1	2,6
Visa Inc.	4.931,1	4.739	0,0	0,00	2,0	2,0
Voss Veksel- og Landmandsbank ASA	9,5	7.751	0,8	8,16	18,2	17,8
Ringerike Sparebank	1.394,6	6.650	0,7	0,05	0,9	0,9
Sparebank 1 Buskerud-Vestfold	233,4	121.829	12,2	5,22	14,3	15,8
Helgeland Sparebank	935,0	386.994	19,3	2,07	25,6	17,8
Klepp Sparebank	107,6	13.900	1,4	1,29	1,7	1,1
Nes Prestgjelds Sparebank	45,0	17.000	0,5	1,13	2,0	1,3
NorgesInvestor Opportunities AS A-aksjer	4,4	1.600	0,1	2,90	0,2	0,2
NorgesInvestor Opportunities AS B-aksjer	95,4	38.400	3,1	3,22	3,8	3,8
Nets Holding AS	184,3	2.223.883	2,2	1,21	96,4	96,4
Sparebankmaterieil AS	3,2	302	0,0	0,96	0,0	0,0
Eiendomskreditt AS	199,6	101.047	10,1	5,06	10,5	10,5
Eksportfinans ASA	2.771,1	12.787	134,2	4,84	139,4	208,3
Kredittforeningen for Sparebanker	50,0	2.760	2,8	5,52	2,8	2,8
Dialog Eiendomsmegling Eiker Drammen AS	1,0	340	0,3	34,00	0,4	0,4
Nordito Property AS	21,3	269.244	2,7	6,70	2,4	2,4
Frende Holding AS	650,0	964.662	96,5	14,84	113,1	113,1
Norne Eierselskap	30,0	3.035.714	3,0	10,12	5,0	5,0
Bankenes ID-tjeneste AS	0,1	6.700	0,0	6,70	0,0	0,0
Øvrige aksjer			0,3		0,0	0,0
Sum aksjer og egenkapitalbevis			298,6		454,5	504,5

NOTE 39 - EIERINTERESSER I KONSERNSELSKAP

Datterselskap	Anskaffelsestidspunkt	Forretningskontor	Eierandel	Stemmeandel
Sparebanken Øst Eiendom AS	29.12.88	Drammen	100%	100%
AS Finansiering	01.10.91	Oslo	100%	100%
Øst Prosjekt AS	22.12.97	Drammen	100%	100%
Grev Wedels Have AS *	01.07.08	Drammen	100%	100%
Sparebanken Øst Boligkreditt AS	14.04.09	Drammen	100%	100%
Hawø Eiendom AS *	01.07.11	Drammen	100%	100%

* Grev Wedels Have AS og Hawø Eiendom AS er 100% eiet datterselskap av Sparebanken Øst Eiendom AS.

Ingen av datterselskapene er børsnoterte.

Oppkjøp av virksomhet

Den 1. juli 2011 kjøpte Sparebanken Øst Eiendom AS 100 % av aksjene i Hawø Eiendom AS for MNOK 27,9. Hawø Eiendom AS er et aksjeselskap med hovedkontor i Drammen, Norge. Selskapet eier og forvalter fast eiendom. Eierandel er lik stemmerett.

Allokering av merverdiene knyttet til oppkjøpet av Hawø Eiendom AS fordeler seg som følger:

	Balanseført verdi	Mer-/mindreverdi	Innregnet verdi
Kontanter og kontantekvivalenter	0,9	0,0	0,9
Kundefordringer	0,1	0,0	0,1
Andre kortsiktige fordringer	0,1	0,0	0,1
Fast eiendom	42,4	34,3	76,7
Utsatt skatt	-2,6	-9,6	-12,2
Rentefri gjeld	-0,7	0,0	-0,7
Rentebærende gjeld	-37,0	0,0	-37,0
Netto identifiserbare eiendeler og gjeld	3,2	24,7	27,9
Kjøpesum			
Kontanter	27,9		
Direkte utgifter	0,0		
Totalt	27,9		
Kontantstrøm ut på oppkjøpet			
Betalt i kontanter	27,9		
Kontanter mottatt	0,9		
Netto kontanter ut	27,0		

Det oppkjøpte selskap har bidratt med MNOK 2,3 til konsernets driftsinntekter og MNOK 1,0 til konsernets ordinære resultat før skatt for perioden mellom oppkjøpet og 31.12.11.

Dersom oppkjøpet hadde blitt gjennomført pr. 01.01.11, ville konsernets totale driftsinntekter for hele perioden ha vært MNOK 3,4 høyere, og konsernets ordinære resultat før skatt MNOK 0,2 høyere.

NOTE 40 - VARIGE DRIFTSMIDLER OG INVESTERINGSEIENDOMMER**Driftsmidler pr. 31.12.11**

Maskiner/ inventar/ transportmidler m.v.	Konsern Eiendommer	Konsern Investerings- eiendommer		Maskiner/ inventar/ transportmidler m.v.	Morbank Eiendommer	Morbank Investerings- eiendommer
119,4	100,7	247,1	Anskaffelseskost pr. 01.01.	100,1	46,3	0,0
4,8	7,4	243,3	Tilgang	2,6	6,6	0,0
16,9	0,0	0,0	Avgang	15,9	0,0	0,0
107,3	108,1	490,4	Anskaffelseskost pr. 31.12.	86,8	52,9	0,0
84,9	13,2	17,1	Samlede ordinære av- og nedskrivninger	69,6	7,5	0,0
22,4	94,9	473,3	Bokført verdi pr. 31.12.	17,2	45,4	0,0
7,4	1,4	3,2	Årets ordinære avskrivninger	5,8	0,4	
0,0	0,0	0,0	Årets nedskrivninger	0,0	0,0	
3-8 år	10-50 år	10-50 år	Økonomisk levetid	3-5 år	10-50 år	
Lineær	Lineær	Lineær	Avskrivningsplan	Lineær	Lineær	
		496,2	Virkelig verdi investeringseiendommer			
0,4	13,0		Årlig leie av ikke balanseførte eiendeler	0,4	18,3	

Investerings eiendommer

Virkelig verdi på investerings eiendommene er verdsatt ved uavhengig takst og etter inntjeningsbasert vurdering sammenholdt med markedsinformasjon.

For leieinntekter og driftskostnader på investerings eiendommer vises det til note 31 Andre driftsinntekter og note 34 Andre driftskostnader.

Fast eiendom til egen virksomhet

Konsern Bokført verdi 2011*	Konsern Areal - m ² Egen utnyttelse	Utleie	Forretningsbygg	Morbank Areal - m ² Egen utnyttelse	Utleie	Morbank Bokført verdi 2011*
361,8	3.363	22.133	Drammen	2.087	0	30,2
61,9	4.622	2.560	Øvre Eiker	0	0	0,0
11,8	1.591	1.958	Nedre Eiker	0	0	0,0
17,1	180	555	Asker	0	0	0,0
452,6	9.756	27.206	Sum forretningsbygg	2.087	0	30,2

* Sum bokført verdi i balansen inkluderer i tillegg eiendommer som ikke er forretningsbygg.

Forpliktelser

Datterselskapet Sparebanken Øst Eiendom AS sitt byggeprosjekt "Engenekvartalet" ble i all vesentlighet ferdigstilt og utleid i desember 2011. Forventet anskaffelsesverdi er MNOK 217,0. Pr. 31.12.11 utgjør anskaffelseskostnad MNOK 187,0, herav MNOK 9,9 i aktiverte byggelånsrenter. Endelig ferdigstillelse i løpet av 1. kvartal 2012.

Det samme datterselskapet, Sparebanken Øst Eiendom AS, har pr. 31.12.11 byggeprosjektet "Kjerraten 4-10" pågående. Forventet anskaffelsesverdi er MNOK 70,0. Aktiverte kostnader pr. 31.12.11 er MNOK 56,2, herav MNOK 0,9 utgjør aktiverte byggelånsrenter. Første byggetrinn er ferdigstilt og solgt i 2012, forventet ferdigstillelse andre byggetrinn er juni 2012.

Driftsmidler pr. 31.12.10

Konsern Maskiner/ inventar/ transportmidler m.v.	Konsern Eiendommer	Konsern Investerings- eiendommer		Morbank Maskiner/ inventar/ transportmidler m.v.	Morbank Eiendommer	Morbank Investerings- eiendommer
113,5	100,7	182,2	Anskaffelseskost pr. 01.01.	97,3	46,3	0,0
7,6	0,0	67,5	Tilgang	3,9	0,0	0,0
1,7	0,0	2,6	Avgang	1,1	0,0	0,0
119,4	100,7	247,1	Anskaffelseskost pr. 31.12.	100,1	46,3	0,0
93,8	11,8	14,0	Samlede ordinære av- og nedskrivninger	79,5	7,0	0,0
25,6	88,9	233,1	Bokført verdi pr. 31.12.	20,6	39,3	0,0
8,9	1,3	2,4	Årets ordinære avskrivninger	7,5	0,4	
0,0	0,0	0,0	Årets nedskrivninger	0,0	0,0	
3-8 år	10-50 år	10-50 år	Økonomisk levetid	3-5 år	10-50 år	
Lineær	Lineær	Lineær	Avskrivningsplan	Lineær	Lineær	
		288,5	Virkelig verdi investerings eiendommer			
0,6	16,5		Årlig leie av ikke balanseførte eiendeler	0,6	21,6	

Fast eiendom til egen virksomhet

Konsern Bokført verdi 2010*	Konsern Areal - m ² Egen utnyttelse	Utleie	Forretningsbygg	Morbank Areal - m ² Egen utnyttelse	Utleie	Morbank Bokført verdi 2010*
141,5	3.363	6.011	Drammen	2.087	0	30,5
61,5	4.622	4.074	Øvre Eiker	0	0	0,0
15,4	1.642	2.120	Nedre Eiker	0	0	0,0
17,3	180	555	Asker	0	0	0,0
235,7	9.807	12.760	Sum forretningsbygg	2.087	0	30,5

* Sum bokført verdi i balansen inkluderer i tillegg eiendommer som ikke er forretningsbygg

NOTE 41 - OPERASJONELLE LEASINGAVTALER

Morbank og konsern har inngått operasjonelle leieavtaler vedrørende lokaler og kontorutstyr.

Konsern 2011	Konsern 2010		Morbank 2011	Morbank 2010
13,4	17,1	Leiekostnader i året	18,7	22,2
		Leiekostnader i året tilsvarer minimum leiebetalinger		
		Minimum fremtidige leiebetalinger		
10,7	12,7	Innen 1 år	14,9	16,9
29,7	33,6	Mellom 1-5 år	49,2	49,9
1,8	6,7	Etter 5 år	7,7	14,6
42,2	53,0	Sum	71,8	81,4

NOTE 42 - ANDRE EIENDELER

Konsern 2011	Konsern 2010		Morbank 2011	Morbank 2010
9,6	12,6	Medlemsinnskudd Kredittforeningen for Sparebanker	9,6	12,6
24,3	27,0	Andre fordringer	3,8	4,5
33,9	39,6	Andre eiendeler	13,4	17,1

NOTE 43 - FORSKUDDSBETALTE IKKE PÅLØPTE KOSTNADER OG OPPTJENTE IKKE MOTTATTE INNTEKTER

Konsern 2011	Konsern 2010		Morbank 2011	Morbank 2010
84,3	72,2	Opptjente ikke mottatte inntekter	70,1	64,2
4,9	4,5	Andre forskuddsbetalte ikke påløpte kostnader	4,9	4,5
89,2	76,7	Forskuddsbetalte ikke påløpte kostnader og opptjente ikke mottatte inntekter	75,0	68,7

NOTE 44 - GJELD TIL KREDITTINSTITUSJONER

Konsern 2011	Konsern 2010		Morbank 2011	Morbank 2010
20,5	0,0	Lån og innskudd fra kredittinstitusjoner uten avtalt løpetid eller oppsigelsesfrist	27,5	10,5
1.897,6	1.892,8	Lån og innskudd fra kredittinstitusjoner med avtalt løpetid eller oppsigelsesfrist	1.917,7	1.924,1
1.918,1	1.892,8	Gjeld til kredittinstitusjoner	1.945,2	1.934,6

NOTE 45 - INNSKUDD FRA OG GJELD TIL KUNDER

Konsern 2011	Konsern 2010		Morbank 2011	Morbank 2010
6.708,9	6.440,9	Innskudd fra og gjeld til kunder uten avtalt løpetid	6.702,4	6.432,4
2.223,8	1.189,3	Innskudd fra og gjeld til kunder med avtalt løpetid	2.224,0	1.189,5
8.932,7	7.630,2	Innskudd fra og gjeld til kunder	8.926,4	7.621,9

Geografisk fordeling av innskudd

Konsern 2011	Konsern 2010		Morbank 2011	Morbank 2010
2.289,2	2.133,1	Drammen	2.313,8	2.154,3
1.516,5	1.377,3	Nedre Eiker	1.514,4	1.375,1
1.448,2	1.395,2	Øvre Eiker	1.447,3	1.394,1
600,1	489,2	Buskerud forøvrig	588,4	478,2
1.118,3	806,7	Oslo	1.112,7	800,0
859,5	776,1	Akershus	851,8	772,0
385,3	325,3	Vestfold	383,8	325,2
64,1	39,6	Østfold	63,4	39,6
600,7	241,6	Resten av landet	600,0	237,3
50,8	46,1	Utlandet	50,8	46,1
8.932,7	7.630,2	Totalt	8.926,4	7.621,9

Fordeling av innskudd på sektor og næring

Konsern 2011	Konsern 2010		Morbank 2011	Morbank 2010
4.700,5	4.320,0	Lønnstgere	4.689,0	4.311,6
132,8	151,7	Offentlig forvaltning	132,8	151,7
118,5	116,7	Jordbruk, skogbruk og fiske	118,5	116,7
249,3	194,6	Industri og bergverk, kraft og vannforsyning	249,3	194,5
428,3	373,4	Bygg og anlegg	427,4	371,0
453,6	434,2	Varehandel, hotell og restaurant	450,9	431,4
131,6	130,0	Transport og kommunikasjon	131,2	129,4
1.384,7	838,8	Forretningsmessig finansiell tjenesteyting	1.373,8	827,6
539,0	539,3	Tjenesteytende næringer ellers	537,6	528,8
743,4	483,7	Omsetning og drift av fast eiendom	764,9	511,4
51,0	47,8	Utlandet	51,0	47,8
8.932,7	7.630,2	Totalt	8.926,4	7.621,9

NOTE 46 - GJELD STIFTET VED UTSTEDELSE AV VERDIPAPIRER

Konsern	Utestående volum 2011*	Gj. snitt saldo 2011	Veid rentesats 2011	Utestående volum 2010*	Gj. snitt saldo 2010	Veid rentesats 2010
Sertifikater	0,0	0,0	0,00%	0,0	0,0	0,00%
Obligasjonslån	14.093,3	12.656,2	3,72%	11.729,3	10.465,4	3,32%
Egenbeholdning obligasjonslån	-223,0	-199,6	3,42%	-262,5	-326,1	1,98%
Gjeld stiftet ved utstedelse av verdipapirer	13.870,3	12.456,6	3,73%	11.466,8	10.139,3	3,36%

* Målt til amortisert kost på balansedato.

Morbank	Utestående volum 2011*	Gj. snitt saldo 2011	Veid rentesats 2011	Utestående volum 2010*	Gj. snitt saldo 2010	Veid rentesats 2010
Sertifikater	0,0	0,0	0,00%	0,0	0,0	0,00%
Obligasjonslån	9.465,3	9.582,9	3,78%	10.282,7	9.854,0	3,32%
Egenbeholdning obligasjonslån	-223,0	-199,6	3,42%	-262,5	-326,1	1,98%
Gjeld stiftet ved utstedelse av verdipapirer	9.242,3	9.383,3	3,79%	10.020,2	9.527,9	3,37%

* Målt til amortisert kost på balansedato.

NOTE 47 - ANSVARLIG LÅNEKAPITAL

	Utestående volum 2011*	Gj. snitt saldo 2011	Veid rentesats 2011	Utestående volum 2010*	Gj. snitt saldo 2010	Veid rentesats 2010
Evigvarende ansvarlig lånekapital	300,4	298,7	5,56%	299,8	298,2	5,16%
Ansvarlig obligasjonslån	299,7	300,0	4,21%	299,5	348,9	3,73%
Ansvarlig lånekapital	600,1	598,7	4,88%	599,3	647,1	4,39%

* Målt til amortisert kost på balanseda

NOTE 48 - LANGSIKTIGE INNLÅN FORDELT PÅ FORFALLSTIDSPUNKT

Langsiktige innlån pr. 31.12.11 - konsern

	Lån fra kredittinstitusjoner	Obligasjonslån	OMF	Ansvarlige lån	Gjeld til staten	Totalt
2012	1.072,5	1.769,5	0,0	100,0	0,0	2.942,0
2013	61,9	2.082,0	0,0	200,0	421,9	2.765,8
2014	443,3	1.500,0	311,5	300,0	493,5	3.048,3
2015	161,9	2.600,0	1.000,0	0,0	0,0	3.761,9
2016	61,9	730,0	1.150,0	0,0	0,0	1.941,9
2017	61,9	177,0	1.000,0	0,0	0,0	1.238,9
2018	31,9	300,0	400,0	0,0	0,0	731,9
2019	1,9	0,0	0,0	0,0	0,0	1,9
2020 og senere	21,3	0,0	750,0	0,0	0,0	771,3
Brutto innlån	1.918,5	9.158,5	4.611,5	600,0	915,4	17.203,9
Direkte kostnader og over-/underkurs	-0,4	83,8	16,5	0,1	0,0	100,0
Netto innlån	1.918,1	9.242,3	4.628,0	600,1	915,4	17.303,9

Lån med call/put fordelt på call-/put-tidspunkt.

Langsiktige innlån pr. 31.12.10 - konsern

	Lån fra kredittinstitusjoner	Obligasjonslån	OMF	Ansvarlige lån	Gjeld til staten	Totalt
2011	0,0	2.503,0	0,0	0,0	0,0	2.503,0
2012	1.080,0	1.868,5	0,0	100,0	0,0	3.048,5
2013	60,0	2.320,0	0,0	200,0	421,9	3.001,9
2014	443,4	200,0	250,5	300,0	493,5	1.687,4
2015	160,0	2.600,0	700,0	0,0	0,0	3.460,0
2016	60,0	200,0	500,0	0,0	0,0	760,0
2017	60,0	0,0	0,0	0,0	0,0	60,0
2018	30,0	300,0	0,0	0,0	0,0	330,0
2019 og senere	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Brutto innlån	1.893,4	9.991,5	1.450,5	600,0	915,4	14.850,8
Direkte kostnader og over-/underkurs	-0,6	28,7	-3,9	-0,7	0,0	23,5
Netto innlån	1.892,8	10.020,2	1.446,6	599,3	915,4	14.874,3

Lån med call/put fordelt på call-/put-tidspunkt.

Langsiktige innlån pr. 31.12.11 - morbank

	Lån fra kredittinstitusjoner	Obligasjonslån	Ansvarlige lån	Gjeld til staten	Totalt
2012	1.134,2	1.769,5	100,0	0,0	3.003,7
2013	60,0	2.082,0	200,0	421,9	2.763,9
2014	441,4	1.500,0	300,0	493,5	2.734,9
2015	160,0	2.600,0	0,0	0,0	2.760,0
2016	60,0	730,0	0,0	0,0	790,0
2017	60,0	177,0	0,0	0,0	237,0
2018	30,0	300,0	0,0	0,0	330,0
2019	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
2020 og senere	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Brutto innlån	1.945,6	9.158,5	600,0	915,4	12.619,5
Direkte kostnader og over-/underkurs	-0,4	83,8	0,1	0,0	83,5
Netto innlån	1.945,2	9.242,3	600,1	915,4	12.703,0

Lån med call/put fordelt på call-/put-tidspunkt.

Langsiktige innlån pr. 31.12.10 - morbank

	Lån fra kredittinstitusjoner	Obligasjonslån	Ansvarlige lån	Gjeld til staten	Totalt
2011	41,8	2.503,0	0,0	0,0	2.544,8
2012	1.080,0	1.868,5	100,0	0,0	3.048,5
2013	60,0	2.320,0	200,0	421,9	3.001,9
2014	443,4	200,0	300,0	493,5	1.436,9
2015	160,0	2.600,0	0,0	0,0	2.760,0
2016	60,0	200,0	0,0	0,0	260,0
2017	60,0	0,0	0,0	0,0	60,0
2018	30,0	300,0	0,0	0,0	330,0
2019 og senere	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Brutto innlån	1.935,2	9.991,5	600,0	915,4	13.442,1
Direkte kostnader og over-/underkurs	-0,6	28,7	-0,7	0,0	27,4
Netto innlån	1.934,6	10.020,2	599,3	915,4	13.469,5

Lån med call/put fordelt på call-/put-tidspunkt.

NOTE 49 - ANDRE FORPLIKTELSE

Konsern 2011	Konsern 2010		Morbank 2011	Morbank 2010
5,0	9,4	Forpliktelser knyttet til betalingsformidling	5,0	9,4
14,4	24,2	Leverandørgjeld	3,3	3,3
57,3	40,9	Andre forpliktelser	47,9	31,8
76,7	74,5	Andre forpliktelser	56,2	44,5

NOTE 50 - PÅLØPTE KOSTNADER OG MOTTATTE IKKE OPPTJENTE INNTEKTER

Konsern 2011	Konsern 2010		Morbank 2011	Morbank 2010
105,3	81,9	Påløpte renter	82,2	81,2
32,9	45,0	Andre påløpte kostnader	23,5	29,9
1,1	2,3	Mottatte ikke opptjente inntekter	0,9	1,5
139,3	129,2	Påløpte kostnader og mottatte ikke opptjente inntekter	106,6	112,6

NOTE 51 - AVSETNINGER FOR PÅLØPTE KOSTNADER OG FORPLIKTELSE

Konsern 2011	Konsern 2010		Morbank 2011	Morbank 2010
30,1	35,8	Pensjonsforpliktelser (se note 53)	22,3	30,9
0,5	0,0	Spesifiserte avsetninger på garantiansvar	0,5	0,0
30,6	35,8	Avsetninger for påløpte kostnader og forpliktelser	22,8	30,9

NOTE 52 - PENSJONSFORPLIKTELSE

Obligatorisk tjenstepensjon (OTP) er pliktig, og konsernet har ordninger som tilfredsstiller disse kravene. Pensjonsforpliktelsene er regnskapsført i samsvar med IAS 19 som krever at nåverdien av pensjonsforpliktelsene fratrasket markedsverdien av pensjonsmidlene reflekteres i balansen.

Fra og med 2007 ble det innført innskuddsbasert pensjonsordning for alle nyansatte, og øvrige ansatte fikk adgang til å velge om de ville fortsette i den ytelsesbaserte ordningen eller gå over til innskuddsbasert ordning.

Pensjonsordninger
Ytelsesbasert

Sparebanken Øst har kollektiv pensjonsordning i Storebrand Livsforsikring AS. Ordningen er ytelsesbasert og dekker alders- og uførepensjoner til ordningens medlemmer og ektefelle- og barnepensjoner til medlemmenes etterlatte. Den ytelsesbaserte ordningen omfatter i dag 253 personer, 168 aktive og 85 pensjonister, hvorav 20 er helt eller delvis uføre.

Innskuddsbasert

Fra 1. januar 2007 innførte Sparebanken Øst en innskuddsbasert ordning for alle nyansatte i banken, mens bankens øvrige ansatte fikk adgang til å velge om de ville fortsette i den ytelsesbaserte ordningen eller gå over til innskuddsbasert ordning.

Ordningen administreres av Storebrand Livsforsikring AS. Det innbetales 5 prosent av lønn mellom 1 og 6 G pluss 8 prosent av lønn mellom 6 og 12 G. Innbetalt beløp forvaltes i ulike Storebrand-fond. Den innskuddsbaserte ordningen omfatter nå 78 ansatte, hvorav ingen uføre. Premiene for disse blir løpende betalt og kostnadsført.

Datterselskap

AS Finansiering har en kollektiv pensjonsordning som omfatter 22 personer, 15 aktive og 7 uføre/pensjonister. Selskapets ansatte fikk 31.12.07 valget mellom å bli værende i eksisterende ytelsesbaserte ordning eller gå over til innskuddsbasert ordning. Nyansatte får tilbud om innskuddsbasert ordning. Pr. 31.12.11 har 12 personer innskuddsbasert ordning.

Sparebanken Øst Eiendom AS har en ytelsesbasert ordning for 5 personer hvor alle er aktive.

Avtalefestet pensjon (AFP)

Bank og finansnæringens gamle ordning om førtidspensjon (AFP) som innebar at alle ansatte kunne velge å gå av med førtidspensjon fra og med fylte 62 år. Denne ordningen ble i februar 2010 vedtatt avvirket og det var kun mulig å gå av med førtidspensjon etter den gamle ordningen fram til 31.12.10. Gevinsten ved avvirkningen av ordningen ble inntekstført i 2010 med 30,7 mill. kroner, og presentert som en reduksjon av lønnskostnader. En gjenværende avsetning gjelder selskapets egenandel for personer som er førtidspensjonister i den gamle ordningen. Ved utgangen av 2011 er det 17 personer som ytes pensjon innenfor den gamle/lukkede ordningen.

Som erstatning for den gamle AFP-ordningen er det etablert en ny AFP-ordning (AFP-tilskuddsloven). Den nye AFP-ordningen er, i motsetning til den gamle, ikke en førtidspensjonsordning, men en ordning som gir et livslangt tillegg på den ordinære pensjonen. De ansatte kan velge å ta ut den nye AFP-ordningen fra og med fylte 62 år, også ved siden av å stå i jobb, og den gir ytterligere opptjening ved arbeid frem til 67 år. Den nye AFP-ordningen er en ytelsesbasert flerforetaksordning, og finansieres gjennom premier som fastsettes som en prosent av lønn. Foreløpig foreligger ingen pålitelig måling og allokering av forpliktelse og midler i ordningen. Regnskapsmessig blir derfor ordningen inntil videre behandlet som en innskuddsbasert pensjonsordning hvor premiebetalingene kostnadsføres løpende, og ingen avsetninger foretas i regnskapet. Når slike beregninger eventuelt foreligger i fremtiden, må AFP-forpliktelsen etter den nye ordningen balanseføres som en ytelsesordning.

Driftspensjoner

Banken har egne pensjonsavtaler for 4 personer for lønn utover 12G, hvorav 3 personer ikke lenger er ansatt i banken. AS Finansiering har én pensjonsordning for lønn utover 12G som dekkes over driften. Det samme har Sparebanken Øst Eiendom AS.

Gjenværende opptjeningstid

For de sikrede ordningene er det i beregningene til Sparebanken Øst lagt til grunn at gjenværende opptjeningstid for aktive medlemmer er 10 år, mens det i Sparebanken Øst Eiendom AS og AS Financiering er lagt til grunn henholdsvis 10 år og 14 år. Gjennomsnittlig gjenværende opptjeningstid for driftspensjonene ligger i intervallet 1-8 år.

Aktuarielle forutsetninger

Beregningene er basert på dødelighetstabell K2005 og uføretariff KU. Beregningene er basert på standardiserte forutsetninger om døds- og uføreutviklingen, utarbeidet av Finansnæringens Hovedorganisasjon. Det er forutsatt en fratreddeshyppighet som avtrappes fra 8% for aldersgruppen 20-24 år og ned til 0% for 51-åringer og eldre.

Opptjening

Opptjeningstiden for den enkeltes pensjonsrettighet er beregnet fra ansettelsen i selskapet og frem til fastsatt pensjonsalder. Den aktuarielle beregningsmetodikken bygger på prinsipper med lineær opptjening og hensyntatt fremtidig lønns- og G-vekst.

Økonomiske forutsetninger	2011	2010
Forventet avkastning på pensjonsmidler	4,80%	4,60%
Diskonteringsrente	3,30%	3,20%
Årlig lønnsvekst	3,50%	3,50%
Årlig G-regulering	3,75%	3,75%
Årlig regulering av pensjoner	0,70%	0,50%
Arbeidsgiveravgift	14,10%	14,10%

Pensjonskostnader

Konsern 2011	Konsern 2010		Morbank 2011	Morbank 2010
		Netto pensjonskostnader ytelsesbasert ordning		
11,4	12,1	Nåverdien av årets pensjonsopptjening	9,5	10,4
8,2	10,1	Rentekostnader av pensjonsforpliktelsen	7,4	9,2
-8,2	-9,3	Forventet avkastning på pensjonsmidler	-7,5	-8,6
0,0	-30,7	Avvikling/oppgjør av AFP-forpliktelse	0,0	-30,7
3,5	3,1	Estimatavvik innregnet i perioden	0,5	3,1
14,9	-14,7	Netto pensjonskostnader inklusiv arbeidsgiveravgift	9,9	-16,6
1,5	1,4	Innbetalt premie innskuddsbasert ordning	1,3	1,2
1,0	0,0	Innbetalt premie AFP-ordning	1,0	0,0
17,4	-13,3	Sum pensjonskostnader	12,2	-15,4

Spesifikasjon av pensjonsforpliktelser og pensjonsmidler - konsern

2011			2010			
Fondert	Ufondert	Sum	Fondert	Ufondert	Sum	
Endring brutto pensjonsforpliktelser						
235,1	27,9	263,0	Pensjonsforpliktelser pr. 01.01.	209,3	66,4	275,7
0,0	0,0	0,0	Tilgang og avgang	0,0	-38,3	-38,3
10,4	0,9	11,3	Kostnad ved innværende periodes pensjonsopptjening	10,9	1,2	12,1
7,2	0,9	8,1	Rentekostnad	9,0	1,2	10,2
3,1	4,1	7,2	Aktuarielle gevinster og tap	11,8	2,1	13,9
-6,5	-3,9	-10,4	Utbetaling pensjon/fripoliser	-5,9	-4,6	-10,5
249,3	29,9	279,2	Brutto pensjonsforpliktelser pr. 31.12.	235,1	28,0	263,1
Endring brutto pensjonsmidler						
210,6	0,0	210,6	Virkelig verdi pensjonsmidler pr. 01.01.	193,1	0,0	193,1
6,7	0,0	6,7	Faktisk avkastning på pensjonsmidler	7,6	0,0	7,6
14,5	0,0	14,5	Premieinnbetalinger	13,9	0,0	13,9
-4,4	0,0	-4,4	Utbetaling av pensjon/fripoliser	-4,0	0,0	-4,0
227,4	0,0	227,4	Virkelig verdi pensjonsmidler pr. 31.12.	210,6	0,0	210,6
21,9	29,9	51,8	Netto pensjonsforpliktelser (+)/-pensjonsmidler (-)	24,5	28,0	52,5
-21,4	-0,3	-21,7	Ikke resultatført estimatavvik	-17,1	0,4	-16,7
0,0	0,0	0,0	Ikke resultatført planendring	0,0	0,0	0,0
0,5	29,6	30,1	Netto balanseførte pensjonsforpliktelser (+)/-pensjonsmidler (-)	7,4	28,4	35,8

2011		2010	
35,8	Netto pensjonsforpliktelser pr. 01.01.	70,8	
14,9	Resultatført pensjonskostnad	-14,7	
-16,6	Innbetalt pensjonspremie	-15,7	
-4,0	Pensjonsutbetalinger	-4,6	
30,1	Netto balanseførte pensjonsforpliktelser pr. 31.12.	35,8	
12,7	Forventet premieinnbetaling neste år, ytelsesbasert ordning	11,6	
1,8	Forventet premieinnbetaling neste år, innskuddsbasert ordning	1,6	
1,2	Forventet premieinnbetaling neste år, ny AFP-ordning	0,9	
2011	Plassering av pensjonsmidler i prosent	2010	
25%	Pengemarked/obligasjoner	37%	
38%	Anleggsobligasjoner	26%	
17%	Aksjer	18%	
17%	Eiendom	16%	
3%	Annet	3%	
4,5%	Regnskapsført avkastning utgjorde totalt	4,6%	

Spesifikasjon av pensjonsforpliktelser og pensjonsmidler - morbank

2011			2010		
Fondert	Ufondert	Sum	Fondert	Ufondert	Sum
Endring brutto pensjonsforpliktelser					
212,8	26,9	239,7	189,5	65,3	254,8
0,0	0,0	0,0	0,0	-38,3	-38,3
8,8	0,7	9,5	9,4	1,0	10,4
6,6	0,8	7,4	8,1	1,1	9,2
3,4	1,1	4,5	11,0	2,3	13,3
-5,8	-3,9	-9,7	-5,2	-4,5	-9,7
225,8	25,6	251,4	212,8	26,9	239,7
Brutto pensjonsforpliktelser pr. 31.12.					
Endring brutto pensjonsmidler					
194,2	0,0	194,2	178,4	0,0	178,4
6,9	0,0	6,9	7,1	0,0	7,1
12,8	0,0	12,8	12,2	0,0	12,2
-4,0	0,0	-4,0	-3,5	0,0	-3,5
209,9	0,0	209,9	194,2	0,0	194,2
Virkelig verdi pensjonsmidler pr. 31.12.					
15,9	25,6	41,5	18,6	26,9	45,5
-18,6	-0,6	-19,2	-14,7	0,1	-14,6
0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
-2,7	25,0	22,3	3,9	27,0	30,9
Netto pensjonsforpliktelser (+)/-pensjonsmidler (-)					
Netto balanseførte pensjonsforpliktelser (+)/-pensjonsmidler (-)					

2011		2010	
30,9	Netto pensjonsforpliktelser pr. 01.01.	66,0	
9,9	Resultatført pensjonskostnad	-16,6	
-14,6	Innbetalt pensjonspremie	-13,9	
-3,9	Pensjonsutbetalinger	-4,6	
22,3	Netto balanseførte pensjonsforpliktelser pr. 31.12.	30,9	
10,8	Forventet premieinnbetaling neste år, ytelsesbasert ordning	9,9	
1,5	Forventet premieinnbetaling neste år, innskuddsbasert ordning	1,5	
1,2	Forventet premieinnbetaling neste år, ny AFP-ordning	0,9	
2011	Plassering av pensjonsmidler i prosent	2010	
25%	Pengemarked/obligasjoner	37%	
38%	Anleggsobligasjoner	26%	
17%	Aksjer	18%	
17%	Eiendom	16%	
3%	Annet	3%	
4,5%	Regnskapsført avkastning utgjorde totalt	4,6%	

Utvikling i pensjoner - konsern

	2011	2010	2009	2008	2007
Brutto pensjonsforpliktelser (sikrede og ikke sikrede ordninger)	279,2	263,1	275,7	304,0	248,7
Brutto virkelig verdi pensjonsmidler	227,4	210,6	193,1	176,1	161,7
Netto pensjonsforpliktelser	51,8	52,5	82,6	127,9	87,0

Utvikling i pensjoner - morbank

	2011	2010	2009	2008	2007
Brutto pensjonsforpliktelser (sikrede og ikke sikrede ordninger)	251,4	239,7	254,7	281,6	230,7
Brutto virkelig verdi pensjonsmidler	209,9	194,2	178,4	163,5	151,4
Netto pensjonsforpliktelser	41,5	45,5	76,3	118,1	79,3

NOTE 53 - GARANTIANSVAR

Konsern 2011	Konsern 2010		Morbank 2011	Morbank 2010
121,0	218,6	Betalingsgarantier	120,3	217,3
149,7	185,8	Kontraktsgarantier	150,4	185,8
85,1	27,8	Lånegarantier	85,0	27,7
29,7	31,6	Annet garantiansvar	29,7	31,6
385,5	463,8	Sum garantiansvar overfor kunder	385,4	462,4
53,3	59,7	Garanti overfor Eksportfinans ASA *	53,3	59,7
0,0	8,3	Garanti overfor Bankenes sikringsfond	0,0	8,3
438,8	531,8	Sum garantiansvar	438,7	530,4

* Banken har stillt garanti overfor Eksportfinans ASA. Netto garantiforpliktelse er MNOK 100. Garantiforpliktelsen er definert som et derivat, og netto balanseført forpliktelse utgjør pr. 31.12.11 MNOK 12,3 (MNOK 40,3 pr. 31.12.10). Det vises til note 21 Finansielle derivater.

I forbindelse med ratingprosessen av Sparebanken Øst Boligkreditt AS, har banken utstedt en garanti for alle OMF-forpliktelser i boligkredittforetaket.

NOTE 54 - PANTSTILLELSER OG FORTRINNSRETT

Konsern 2011	Konsern 2010		Morbank 2011	Morbank 2010
3.066,9	2.926,5	Obligasjoner, pålydende verdi, stilt som sikkerhet for låneadgang i Norges Bank	3.066,9	2.926,5
3.066,9	2.926,5	Pantstillelser *	3.066,9	2.926,5
938,5	999,5	Fortrinnsrett bytteordningen	938,5	999,5
4.711,5	1.450,5	Fortrinnsrett iht finansieringsvirksomhetsloven § 2-35	0,0	0,0

* Gjeld sikret ved pant pr. 31.12.11 er F-lån pålydende MNOK 1.000 utstedt av Norges Bank (MNOK 1.000 pr. 31.12.10).

Konsern 2011	Konsern 2010	Pant i fast eiendom	Morbank 2011	Morbank 2010
36,7	0,0	Gjeld sikret ved pant i fast eiendom	0,0	0,0
76,2	0,0	Bokført verdi av pantsatte eiendommer	0,0	0,0

NOTE 55 - KOSTNADER KNYTTET TIL BANKENES SIKRINGSFOND

Lov om sikringsordninger for banker og offentlig administrasjon m.v. av finansinstitusjoner pålegger alle norske banker å være medlem av Bankenes sikringsfond. Fondet plikter å dekke tap inntil 2 mill. kroner som en innskyter har på innskudd i en norsk bank. Med innskudd menes enhver kredittsaldo i banken i henhold til konto som lyder på navn, samt forpliktelser etter innskuddsbevis til navngitt person, unntatt innskudd fra andre finansinstitusjoner.

Morbank

	2011	2010
Avgift i 1.000 kroner	0	11.999

NOTE 56 - TILLEGGSINFORMASJON KONTANTSTRØMOPPSTILLING

Konsern 2011	Konsern 2010		Morbank 2011	Morbank 2010
		Kontanter og kontantekvivalenter		
580,9	696,5	Kontanter og fordringer på sentralbanker	580,9	696,5
920,9	919,5	Statskasseveksler	920,9	919,5
186,9	13,7	Utlån til og fordringer på kredittinstitusjoner som er rene plasseringer	185,1	13,7
1.688,7	1.629,7	Sum	1.686,9	1.629,7
		Endringer i eiendeler i forbindelse med driften		
26,3	-4,4	Netto endring i finansielle eiendeler holdt for handelsformål	26,3	-4,4
-22,4	-3,4	Netto endring i finansielle derivater (netto eiendeler og gjeld)	-22,4	-3,4
-846,5	572,2	Netto endring i finansielle eiendeler bestemt til virkelig verdi over res.	-883,9	822,7
23,6	329,5	Endring i brutto utlån til kredittinstitusjoner	-960,1	487,4
-2.682,1	-2.871,6	Endring i brutto utlån til kunder	1.413,4	-1.783,0
-6,8	0,0	Netto endring i andre eiendeler	-2,6	7,5
-3.507,9	-1.977,7	Sum	-429,3	-473,2
		Endringer i gjeld i forbindelse med driften		
1.302,5	333,4	Endring i innskudd fra kunder	1.304,5	379,8
0,0	0,0	Endring i gjeld til staten, bytte OMF	0,0	0,0
27,1	-469,9	Endring i gjeld til kredittinstitusjoner	12,4	-482,1
-0,4	-18,1	Endring i annen gjeld	-9,9	-73,3
1.329,2	-154,6	Sum	1.307,0	-175,6
		Ikke kontante poster inkludert i resultat før skatt		
12,0	12,6	Avskrivninger på varige driftsmidler	6,2	7,9
1,9	2,9	Amortisering av finansielle investeringer holdt til forfall	1,9	2,9
-26,1	1,7	Nedskrivning av finansielle eiendeler	-26,8	-0,2
6,0	8,1	Amortisering finansieringsaktiviteter målt til amortisert kost	5,6	7,8
-6,2	25,3	Sum	-13,1	18,4

NOTE 57 - EGENKAPITALBEVIS**Resultat pr. egenkapitalbevis**

Resultat pr. egenkapitalbevis beregnes ved å dividere den delen av resultat etter skatt som tilfaller egenkapitalbeviserne med et veid gjennomsnitt av antall utestående egenkapitalbevis i løpet av året. Dersom årsresultatet viser underskudd, dekkes det ved forholdsmessig overføring fra grunnfondskapitalen, gavefondet og utjevningsfondet. Resultat pr. egenkapitalbevis beregnes i en slik situasjon ut fra andel underskudd som er belastet utjevningsfondet.

Sparebanken Øst har ikke utstedt opsjoner eller andre instrumenter som kan føre til utvanning av resultat pr. egenkapitalbevis. Utvannet resultat pr. egenkapitalbevis blir derfor lik resultat pr. egenkapitalbevis.

Konsern 2011	Konsern 2010		Morbank 2011	Morbank 2010
155,7	305,3	Resultat etter skatt	126,0	286,7
71,7	149,7	Resultat etter skatt tilordnet egenkapitalbeviserne	58,0	140,6
20,7	20,7	Veid gjennomsnitt av antall utestående egenkapitalbevis	20,7	20,7
3,46	7,22	Resultat pr. egenkapitalbevis	2,80	6,78

Veid antall egenkapitalbevis**2011**

Antall egenkapitalbevis i 2011	20.731.183
Sum antall egenkapitalbevis i 2011	20.731.183

2010

Antall egenkapitalbevis i 2010	20.731.183
Sum antall egenkapitalbevis i 2010	20.731.183

Eierbrøk morbank

	01.01.12	01.01.11
Egenkapitalbevis	207,3	207,3
Overkursfond	387,8	387,8
Utjevningsfond (ekskl. utbytte)	154,3	137,8
Tilgjengelig for salg reserve	30,9	31,7
Sum teller (A)	780,3	764,6
Sum egenkapital (årets avsetning til utbytte holdt utenom)	1.734,9	1.660,7
Sum nevner (B)	1.734,9	1.660,7
Eierbrøk (A/B) i %	44,98	46,04

Utbytte

Styrets forslag til utbytte er kr. 41.462.366, som utgjør kr. 2 pr. egenkapitalbevis.

2011	I kroner	2010
41.462.366	Totalt utbetalt utbytte	103.655.915
2	Utbetalt pr. egenkapitalbevis	5

De største egenkapitalbeviserne pr. 31.12.11

Navn	Antall	%	Navn	Antall	%
1 MP Pensjon	2.050.218	9,89%	11 Høibraaten, Claus Jørgen	200.000	0,96%
2 Skagen Vekst VPF.	1.500.000	7,24%	12 Hustadlitt AS	200.000	0,96%
3 Directmarketing Invest AS	999.500	4,82%	13 Terra Utbytte VPF	190.649	0,92%
4 Nordea Bank Norge ASA	484.534	2,34%	14 Julius Johannessen & Sønner AS	175.000	0,84%
5 Hansen, Asbjørn Rudolf	466.443	2,25%	15 Anna AS	162.280	0,78%
6 Storetind AS	429.998	2,07%	16 Andersen, Gunnar	152.262	0,73%
7 AS Andersen Eiendom	354.500	1,71%	17 Løkke, Helge Arnfinn	148.433	0,72%
8 Sparebankstiftelsen DnB NOR	308.320	1,49%	18 Øvrum Invest AS	121.440	0,59%
9 Foretakskonsulenter AS	243.600	1,18%	19 Teigen, Hellig	120.400	0,58%
10 Teleplan Holding AS	239.665	1,16%	20 Profond AS	120.000	0,58%

Utvikling i egenkapitalbeviskapitalen

År	Emisjonstype	Innbetalt egenkapitalbeviskapital		Total egenkapitalbeviskapital	
1988	Off. emisjon	NOK	25.000.000	NOK	25.000.000
1989	Emisjon 1:1	NOK	25.000.000	NOK	50.000.000
1991	Emisjon 1:2	NOK	25.000.000	NOK	75.000.000
1991	Rettet emisjon	NOK	20.000.000	NOK	95.000.000
1993	Konvertert ansvarlig lån	NOK	15.531.000	NOK	110.531.000
1993	Emisjon 1:3	NOK	36.843.700	NOK	147.374.700
1993	Konvertert ansvarlig lån	NOK	245.000	NOK	147.619.700
1994	Konvertert ansvarlig lån	NOK	5.128.000	NOK	152.747.700
1994	Emisjon 1:3	NOK	50.915.900	NOK	203.663.600
1995	Konvertert ansvarlig lån	NOK	395.000	NOK	204.058.600
1996	Konvertert ansvarlig lån	NOK	808.000	NOK	204.866.600
1997	Konvertert ansvarlig lån	NOK	7.893.000	NOK	212.759.600
1997	Off. emisjon	NOK	60.000.000	NOK	272.759.600
1999	Emisjon 1:3	NOK	90.919.900	NOK	363.679.500
2008	Utbytteemisjon	NOK	24.252.400	NOK	387.931.900
2009	Nedskrivning av pålydende fra kr. 100 til kr. 20	NOK	310.345.520	NOK	77.586.380
2009	Nedskrivning av pålydende fra kr. 20 til kr. 10	NOK	38.793.190	NOK	38.793.190
2009	Fortrinnsrettet emisjon	NOK	168.518.640	NOK	207.311.830

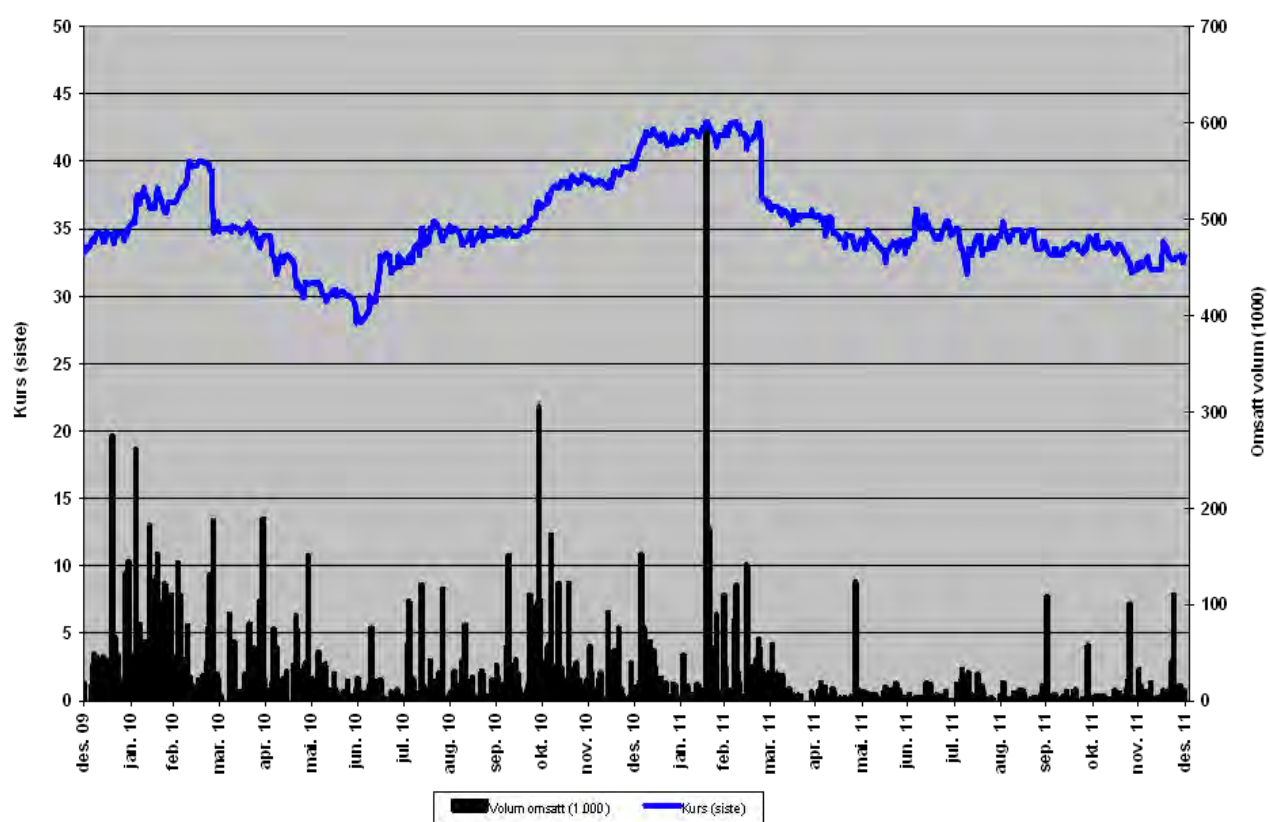
Eierstatistikk – geografisk fordeling

	Antall eiere	%	Antall egenkapitalbevis	%
Utlandet	66	1,9%	1.309.186	6,3%
Øvre Eiker	306	9,0%	814.616	3,9%
Nedre Eiker	190	5,6%	643.414	3,1%
Drammen	235	6,9%	2.822.038	13,6%
Buskerud forøvrig	287	8,4%	683.333	3,3%
Asker/Bærum	152	4,5%	1.098.975	5,3%
Oslo	417	12,2%	7.555.105	36,5%
Trondheim	834	24,5%	375.744	1,8%
Bergen	96	2,8%	638.952	3,1%
Landet forøvrig	827	24,2%	4.789.820	23,1%
Totalt	3.410	100,0%	20.731.183	100,0%

Egenkapitalbevisenes spredning

Antall egenkapitalbevis pr. eier	Antall eiere	%	Antall egenkapitalbevis	%
1-100	472	13,8%	23.919	0,1%
101-1.000	1.723	50,6%	661.270	3,2%
1.001-10.000	942	27,6%	3.316.466	16,0%
10.001- 100.000	246	7,2%	7.296.801	35,2%
100.001-	27	0,8%	9.432.727	45,5%
Sum	3.410	100,0%	20.731.183	100,0%

Omsetning og kursutvikling de to siste år

NOTE 58 - TILLITSVALGTE

Forstanderskapet	Antall egenkapitalbevis	Styret	Antall egenkapitalbevis
Jon Aas	0	m/personlig nærstående	
Thor Kristian Lien	0	Jorund Rønning Indreli	34.485
Oddmar Nilsen	0	Roar Norheim Larsen	0
May-Britt Andersen	0	Leif Ove Sørby	87.918
Nils Kr. Steenberg	0	Ingebjørg Mæland	0
Morten Ranvik	0	Sverre Nedberg	163.375
Thomas F. Halvorsen	0	Hanne Solem	0
Berit H. Steenberg	796	Knut Smedsrud	0
Øivind Granlund	0	Ann Kristin Plomås	0
Arne Gundersen	0		
Lars Geir Mortensen	0		
Elly Th. Thoresen	18		
Thor S. Syvaldsen	0		
Kåre Fredriksen	0	Ledende ansatte	
Liv Hausmann	0	m/personlig nærstående	
Tom Hedalen	0	Antall egenkapitalbevis	
Nils Johan Rønneksen	0	Pål Strand	0
Geir Opdahl	0	Kjell Engen	0
Jan Christian Skau	0	Per Øyvind Mørk	0
Anne Irene Lunden	1.000	Finn Mathisen	0
Øivind Haugen	285	Jan-Roger Vrabøl	0
Vegard Kvamme	2.000	Anne Siri Rhoden Jensen	416
Halldis Kjøs Lien	200	Lars-Runar Groven	0
Siren Coward	117		
Ole-Martin Solberg	0		
Anne Siri Rhoden Jensen	416		
Rune Paule	300		
Gunnar Sanden	428	Kontrollkomiteén	
Kristian Warholm	0	Antall egenkapitalbevis	
Gunnvor Ramnefjell	34.187	Marianne Sletten	3.003
Inger Haug Fjerdingstad		Sjur Kortgaard	0
(representant for Fjerdingstad Eiendom)	19.000	Eli Kristin Nordsiden	897
Inger Haug Fjerdingstad	3.215	Øivind Andersson	4.125
Ole B. Hoen (representant for Hoen Invest AS)	2.372		
Tom R. Svendsen	3.003		
Frank Borgen	33.123		
Hilde Elisabeth Hofgaard	7.000		
Iver A. Juel	102.152		
Asbjørn R. Hansen	466.443		
Trond Bollerud (representant for Melquists legat)	30.300		
Eva Grothe (representant for Sparebankstiftelsen DnB NOR)	308.320		
Borghild M. Dahler Nordlid	6.000		
Marianne Seip	7.000		
Egil Skretting	17.525		
Johan Aasen (representant for Skagenfondene)	1.576.800		
Kåre J. Grøtta (representant for Storetind AS)	429.998		
Jørn Larsen (representant for Bondeungdomslaget i Drammen)	17.500		
Finn Wang	1.050		
Anne-Tonje Sanden	7.625		

GAVETILDELING 2010 UTBETALT I 2011

Forstanderskapets gavetildelingskomité har foretatt følgende utbetaling av gaver til allmennyttige formål:

Bakke IF	kr.	400.000
Drammen Røde Kors	kr.	300.000
Drammen & Oplands Turistforening	kr.	300.000
Mjøndalen Menighet	kr.	300.000
Fiskum Gamle Kirke	kr.	240.000
Nedre Eiker Kirke	kr.	200.000
Metodistkirken Drammen	kr.	200.000
Düvelgården	kr.	150.000
Konnerud Speidergruppe	kr.	150.000
Eiker Janitsjar	kr.	150.000
Solberg Musikkorps	kr.	145.000
Mjøndalen Betania	kr.	140.000
Strømsgodset Menighet	kr.	100.000
Filadelfia Drammen	kr.	100.000
Varlo Grendehus	kr.	100.000
Hermansenteret	kr.	100.000
Åssiden Eldresenter	kr.	100.000
Konnerud Sanitetsforening	kr.	100.000
Mjøndalen Misjonskirke	kr.	90.000
Horne Vel	kr.	80.000
Bollerud Vel	kr.	80.000
Østsiden Vel	kr.	80.000
MIF Håndball	kr.	75.000
Skotselv Skolekorps	kr.	50.000
Krokstad Skole	kr.	50.000
Eiker Arkiv	kr.	50.000
Drammen Mannskor	kr.	50.000
Skogvang Ungdomslokale	kr.	50.000
Frelsesarmeen Drammen	kr.	50.000
Hokksund Fotball	kr.	43.000
Drammen KFUK - KFUM	kr.	40.000
Solsetra Misjonssenter	kr.	40.000
Vestre Skoger Vel	kr.	40.000
Kirkens SOS	kr.	30.000
Eiker Spellemannslag	kr.	25.000
Vestfossen Blanda Kor	kr.	20.000
Drammen Kunstforening	kr.	20.000
Pavilionen Åskollen	kr.	20.000
Eknes Svømmehall	kr.	20.000
Nordbylia Nærmiljø	kr.	20.000
Totalt	kr.	4.298.000

Styret har i tillegg utdelt gaver i løpet av 2011 hvorav de vesentligste er:

Høgskolen i Buskerud	kr.	805.000
Marcus Thrane monument	kr.	699.166
Ungdomsfondet Øvre Eiker	kr.	250.000
Portåsen	kr.	250.000
Buskerud Idrettskrets	kr.	150.000
Kirkens Bymisjon	kr.	120.000

Til forstanderskapet i
Sparebanken Øst

Statsautoriserte revisorer
Ernst & Young AS

Engene 22, NO-3015 Drammen
Postboks 560 Brakerøya, NO-3002 Drammen

Foretaksregisteret: NO 976 389 387 MVA
Tlf.: +47 32 83 88 90
Fax: +47 32 83 86 25
www.ey.no

Medlemmer av Den norske Revisorforening

REVISORS BERETNING

Uttalelse om årsregnskapet

Vi har revidert årsregnskapet for Sparebanken Øst, som består av selskapsregnskap og konsernregnskap. Selskapsregnskapet og konsernregnskapet består av balanse per 31. desember 2011, resultatregnskap, oppstillinger over totalresultat, endringer i egenkapitalen og kontantstrømoppstilling for regnskapsåret avsluttet per denne datoen, og en beskrivelse av vesentlige anvendte regnskapsprinsipper og andre noteopplysninger.

Styrets og administrerende direktørs ansvar for årsregnskapet

Styret og administrerende direktør er ansvarlig for å utarbeide årsregnskapet og for at det gir et rettviseende bilde i samsvar med International Financial Reporting Standards som fastsatt av EU, og for slik intern kontroll som styret og administrerende direktør finner nødvendig for å muliggjøre utarbeidelsen av et årsregnskap som ikke inneholder vesentlig feilinformasjon, verken som følge av misligheter eller feil.

Revisors oppgaver og plikter

Vår oppgave er å gi uttrykk for en mening om dette årsregnskapet på bakgrunn av vår revisjon. Vi har gjennomført revisjonen i samsvar med lov, forskrift og god revisjonsskikk i Norge, herunder International Standards on Auditing. Revisjonsstandardene krever at vi etterlever etiske krav og planlegger og gjennomfører revisjonen for å oppnå betryggende sikkerhet for at årsregnskapet ikke inneholder vesentlig feilinformasjon.

En revisjon innebærer utførelse av handlinger for å innhente revisjonsbevis for beløpene og opplysningene i årsregnskapet. De valgte handlingene avhenger av revisors skjønn, herunder vurderingen av risikoene for at årsregnskapet inneholder vesentlig feilinformasjon, enten det skyldes misligheter eller feil. Ved en slik risikovurdering tar revisor hensyn til den interne kontrollen som er relevant for selskapets utarbeidelse av et årsregnskap som gir et rettviseende bilde. Formålet er å utforme revisjonshandlinger som er hensiktsmessige etter omstendighetene, men ikke for å gi uttrykk for en mening om effektiviteten av selskapets interne kontroll. En revisjon omfatter også en vurdering av om de anvendte regnskapsprinsippene er hensiktsmessige og om regnskapsestimatene utarbeidet av ledelsen er rimelige, samt en vurdering av den samlede presentasjonen av årsregnskapet.

Etter vår oppfatning er innhentet revisjonsbevis tilstrekkelig og hensiktsmessig som grunnlag for vår konklusjon om selskapsregnskapet og vår konklusjon om konsernregnskapet.

Konklusjon

Etter vår mening er årsregnskapet for Sparebanken Øst avgitt i samsvar med lov og forskrifter og gir et rettviseende bilde av selskapets og konsernets finansielle stilling per 31. desember 2011 og av deres resultater og kontantstrømmer for regnskapsåret som ble avsluttet per denne datoen i samsvar med International Financial Reporting Standards som fastsatt av EU.

Uttalelse om øvrige forhold*Konklusjon om årsberetningen*

Basert på vår revisjon av årsregnskapet som beskrevet ovenfor, mener vi at opplysningene i årsberetningen om årsregnskapet og forutsetningen om fortsatt drift er konsistente med årsregnskapet og i samsvar med lov og forskrifter.

Konklusjon om registrering og dokumentasjon

Basert på vår revisjon av årsregnskapet som beskrevet ovenfor, og kontrollhandlinger vi har funnet nødvendig i henhold til internasjonal standard for attestasjonsoppdrag (ISAE) 3000 «Attestasjonsoppdrag som ikke er revisjon eller forenklet revisorkontroll av historisk finansiell informasjon», mener vi at styret og administrerende direktør har oppfylt sin plikt til å sørge for ordentlig og oversiktlig registrering og dokumentasjon av selskapets regnskapsopplysninger i samsvar med lov og god bokføringsskikk i Norge.

Drammen, 15. mars 2012

ERNST & YOUNG AS

Atle Terum

statsautorisert revisor

ÅRSBERETNING FRA KONTROLLKOMITÉEN FOR 2011

Kontrollkomitéen i Sparebanken Øst har ført kontroll og tilsyn med bankens virksomhet og påsett at virksomheten er drevet i samsvar med bestemmelsene i Lov om finansieringsvirksomhet og finansinstitusjoner, Sparebankloven, bankens vedtekter, forstanderskapets vedtak og andre bestemmelser som banken har plikt til å rette seg etter.

Kontrollkomitéen har gjennomgått styrets protokoller, og for øvrig foretatt de undersøkelser som loven og komitéens instruks bestemmer. Kontrollkomitéen har gjennomgått styrets årsberetning, resultatregnskap og balanse uten at dette gir foranledning til noen bemerkninger, og har således funnet styrets vurdering av foretakets økonomiske stilling dekkende.

Alle dokumenter og opplysninger som komitéen mener har vært nødvendige for utførelsen av arbeidet, er forelagt kontrollkomitéen.

Samarbeidet med bankens styre, administrasjon og revisjon har vært meget bra.

Kontrollkomitéen viser til revisors beretning og vil anbefale at resultatregnskapet og balansen, samt konsernoppgjør fastsettes som bankens og konsernets regnskap for 2011.

Drammen, 15. mars 2012

.....
Øivind Andersson

.....
Marianne Sletten

.....
Eli Kristin Nordsiden

.....
Sjur Kortgaard